

Szolgáló

2015.június 28

Jubileumi kiadás

Emlékeim a templomról

– A plébánia pedagógiája –

A rákoscsabai Szent Erzsébet templom felszentelésének 75. évfordulójára

Szolgáló hittan - Jh. Betti

Kapossy – Harangi

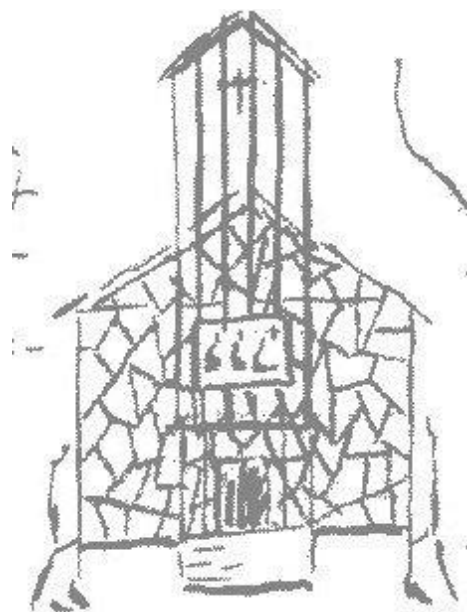
Templom csendes mélyén

Templom csendes mélyén, oltár rejtekén
Hófehéren Jézus titkon ott pihen.
Körülötte éj van, egyedül virraszt,
Mint az égi harmat, hull a szent malaszt.

Fénye által járja a hideg falat,
Szürke utca mentén titkosan halad.
Pillantása áthat minden zárákon,
Fenn virrasztva jár az alvó falvakon.

Látja dúsak házát, kunyhóban szegényt,
Szétsugároz vigaszt, enyhülést, reményt.
Tekintete balsam, ha a szív sebes,
A magányos éjben szíveket keres.

Látja, aki árva, aki elhagyott,
Börtönében látja a szegény rabot.
S ha a fáradt ember kínjában elmerül,
Azt suttogja neki: *Nem vagy egyedül!*

*Az életünket meghatározza a templomhoz kötődő évek.
Hitet, lelkiiséget, értékrendet, személyes kapcsolatokat,
közösséget kapunk általa. Írásommal szeretném
bemutatni, hogyan nevelkedtünk fel egy plébánia
életében, és ezáltal milyen életre szóló értékeket
kaptunk. Ezeket a sorokat elsősorban azoknak
szánom, akik gyerekek-fiatalok nevelésében, vagy
család-pasztorációban tevékeny részt vállalnak.
Segítse őket ez az kis írás plébániájuk életének
gazdagításában.*

Szerző és szerkesztő: Jh.Betti

Rákoscsabai Szent Erzsébet templom - Plébániai kronológia

- Rákoscsabát Attila hun király fiáról, Csaba királyfőről nevezték el (Chabaracusa)
  - Az 1067-es Százdi apátság alapítólevél Csabaráros címen említi.
  - Árpád-kori temploma és monostora volt Rákoscsabának, mely a török időben megsemmisült.
  - A rákoscsabai hívek az isaszegi templomba jártak.
  - 1740-ben épült a Rákoscsaba-ótelepi (népnyelven öregcsabai) Nepomuki Szent János katolikus templom
  - Ez évtől minden rákoscsabai ebbe a templomba járt, és az anyakönyvezés is itt történt. Mindez így volt 200 éven át. A Váci Egyházmegyéhez tartozott.
  - Az 1900 körül már Rákoscsaba újabb területei is beépültek, és így két elnevezése lett ótelep és újtelep. (Ma már ez az elnevezés helytelen, más területi elnevezések vannak.)
  - A mai rákoskerti terület Rákoscsabához tartozott, mezőgazdasági terület volt.
  - Rákoskertet 1933-ban nyilvánították önálló területté, Schell báróné parcelláztatta fel a területet lakóövezetté.
  - Rákoscsaba és Rákoskert minden lakója az öregcsabai plébániához és templomhoz tartozott.
  - 1933 a templomépítést megkezdése Lokaicsek Károly esperes atya vezetésével
  - **1940 június 29 templomszentelés**
- A templomszenteléssel plébániánk még nem lett önálló, továbbra is az öregcsabai plébánia filiájaként működött
- Ez a terület a Rákoscsaba-Újtelep nevet kapta

1940 Kránitz Imre atya kinevezése hitoktatónak

- Mindennapi szentmisék, hitoktatás és hívő közösség kialakításának megkezdése
  - 1947-ben a mai plébánia épületének megvásárlása, és felújítása.
  - Ez évben közösségi ház vásárlása a Sugárúton
  - **1947 május 31 Egyházközség alapítása**
- Önálló egyházközséggé váltunk. plébániánknak e naptól van anyakönyv-vezetése
- A plébánia területe: Rákoscsaba-Újtelep és Rákoskert
  - Kránitz Imre atya kinevezése plébánosnak
  - 1948-ban 350 bérmálkozó volt a Historia Domus tanúsága szerint
  - 1949-től vasárnapi szentmise a rákoskerti iskolakápolnában
  - Hitéleti közösségek alakultak: Szívgyárda (170-200 tag) és Mária Kongregáció, Jézus Szíve Szövetség, Családok imaszövetsége, Énekkar - ezekben az években kántor volt Bóta Lőrinc (1949. Pünkösdi Kórustalálkozó)
  - 1950-ben Rákoscsabát és a többi rákosmenti települést Budapesthez csatolták és XVII. kerület néven egyesítették
  - Mind a hitoktatás, mind a plébániai közösségek áldozatul estek a kommunista diktatúrának.
  - 1956-ban belötte egy orosz tank a templom bejáratát
  - A rákoskerti iskolakápolnában a vasárnapi szentmisék megszüntetése
  - A hitéleti közösségek működésének beszüntetése
  - A plébániai sugárúti közösségi ház államosítása
  - 1959-ben Kránitz atyát áthelyezték másik plébániára

1959-ben Lux Miklós atyát nevezték ki plébánosnak

- Lux atya a politikai körülményekhez képest mindent megpróbált a hívek lelki gondázásáért megtenni
- Lux atya 25 éves papszentelési évfordulóját 1960-ban ünnepelte híveivel
- Ezében alakult az új képviselőtestület
- Az orgona is 1960-ban lett a templomban
- 1965 A templom felszentelésének 25. évfordulója
- 1967-ben készült a harangtorony és volt a harangszentelés
- 1972 A plébánia alapításának 25. évfordulója (1972-ben 36 elsőáldozó volt)

- 1972 Balázs Pál atya pappá szentelése és Újmiséje templomunkban
- 1973-ra készült el a II. vatikáni zsinat rendelkezése szerint a szentély liturgikus átépítése: a szembemiséző oltár, a tabernákulum és a szentélyrész burkolata
- Ezekben az években sekrestyés volt Hajdú Feri bácsi, kántor Szívós Ferenc, képviselő testületi elnök Tuza József, hittant a plébános tanított
- 1976-ban Lux atya meghalt
- 1976 Dr.Zsóka Sándor atya plébánosi kinevezése
- Hitéleti szempontból nagy gondot fordított a hittanosok, ministránsok nevelésére és oktatására
- Minden évben a hittanosok karácsonyra betlehemes előadással készültek
- Több új hittancsoportot indult, a hittanosok létszáma többszöröse lett
- Elsőáldozók is többen lettek (1978-ben 42), de minden évben 20-nál több volt
- A ministránsok közt baráti közösség alakult ki, a szünidőben többször a plébánián tölthették szabadidejüket.
- Kisegítő lelkipásztorként tevékenykedett Túri Gyula atya
- 1980-ban a templom felszentelésének 40. évfordulóját ünnepeltük
- Bérmlás volt 1980-ban Dr.Bánk József püspök atya bérmlált
- 1980-ban ifjúsági hittancsoportot indított
- Sándor atya 25 éves papszentelési évfordulóját 1981-ben ünnepelte híveivel
- Az espereskerületbe tartozó paptestvérek közös ünneplésre jöttek össze plébániánkon az évben több alkalommal
- Megalakult a Rózsafűzér-társulat, Sándor atya megengedte a lányok ministrálását és ifjúsági énekkart szervezett a fiatalokból
- Mind a templom. mind plébánia épületen technológiai felújítások voltak: Plébánián fűtőkorszerűsítés, kerítésépítés. A templomban padok, fabútorok, ajtók festése és négy új pad készítése, villanyvezetékek felújítás, elektromos padfűtés, harangok felújítása és elektromossá alakítás, orgona felújítása, templom körüli járda építése.
- Ezekben az években sekrestyés volt Hajdú Feri bácsi, majd Balázs Pálné (Erzsike néni), majd nem volt sekrestyés, kántor Sámel László és Szívós Ferenc, Rózsafűzér társulat vezetője Sebestyén néni volt, képviselőtestületi elnök Tuza József, majd Dr Lábás Ignác, hittant a plébános tanított
- 1984-ben Sándor atyát áthelyezték másik plébániára
- 1984-ben Enzsöl Ellákot nevezték ki plébánosnak
- Elsősorban a fiatalabb korosztály hitéleti nevelését tartotta elsődlegesben.
- 1986-tól több éven át ifjúsági színjátszó-kör működött és tartott előadásokat a templomban
- Ellák atya plébános éve alatt más plébániákról is jöttek hívek szentbeszédeit meghallgatni.
- Ellák atya több könyvet írt (pl.Szeretet-hittan).
- 1989-ben a rendszerváltozás új hitoktatási lehetőséget adott az oktatási intézményekben
- Ellák atya megkezdte az iskolai hitoktatást a rákoscsai (Sugárút) és a rákoskerti általános iskolákban.
- Rákoskert területén, a Vida-dombon megszentelte a rákoskertiek keresztjét
- A Pünkösdi Kórustalálkozó 1989-től kerül megrendezésre
- Megalakult a plébániai karitás
- Kisegítő tevékenykedett: Gyüre István atya és a diakónus Emil atya
- Ellák atya 25 éves papszentelési évfordulóját 1992-ben ünnepeltük
- 1993-ban az egyházmegye határok rendezésekor plébániánk a Budapest-Esztergom Egyházmegyéhez került
- A templom belső festése és plébánia külsőfestése készült el ezekben az években
- Ezekben az években eleinte nem volt sekrestyés, majd sekrestyés lett Molnár Istvánné (Margit néni), kántor Sámel László majd halála után Rusztem Mária, Rózsafűzér társulat vezetője Sebestyén néni volt, karitás vezető Györgyi Klári néni, képviselőtestületi elnök Dr.Lábás Ignác majd Bódi Gábor, hittant a plébános tanított, majd később Emil atya (diakónus) is.
- 1995 augusztus 15-én Ellák atya meghalt

- 1995-ben Érszegi Gábor atya plébánosi kinevezése
  - Gábor atya elsőrendű lelkipásztori feladatának a hitoktatást és a plébániai közösség megerősítését tartotta
  - 1996-ban jelent meg első alkalommal a Szolgáló plébániai lelkiségi újság évi több alkalommal (10 év alatt össz. 63 számban jelent meg)
  - 1997 Molnár István atya papszentelése és Újmiséje templomunkban
  - 1997-től új hittan csoportok indítása, 2000-től hitoktatás beindítása újabb intézményekben (rákoskerti óvoda, Tanár utcai óvoda, Zrínyi iskola). A hitoktatásban részesülő diákok létszáma évi 120-ra növekedett
  - 1998-ban volt a legtöbb elsőáldozó, 36 diák. Kilenc év alatt összesen 190 körüli elsőáldozó volt.
  - Bértelítés volt 1996-ban, 2000-ben és 2004-ben. Kilenc év alatt összesen 66 bértelítő volt.
  - A hittanosok közösségi építését szolgálta: az évi nyári hittanos táborozások (évi 36-72 diák részvételével), a nagybőjti ifjúsági keresztút, a karácsonyi betlehemes előadások, a ministránsok baráti közösségének kialakítása, diákmise, hittanosok farsangja, anyák napi köszöntője
  - Ezekben az években megújult a plébániai karitás, bevezettük a családok karácsonyi támogatását
  - Gábor atya az egyházi hagyományban meglévő áldásokat újra bevezette templomunkban: pl.hittanosok tábora áldása, Szent Kristóf áldás, család áldás
  - 1997-ben a plébánia alapításának 50. évfordulja: Szent Erzsébet közösségi napot szerveztünk első alkalommal és Szent Erzsébet díjat alapítottunk, és jubileum alkalmából templomi kiállítást rendeztünk
  - Ezután a Szent Erzsébet közösségi napot és Szent Erzsébet díjat átadását minden évben megrendeztük
  - 1998-tól a Pünkösdi Kórustalálkozó rendezését a plébánia vállalta, ezévtől háromnapos rendezvény lett
  - 2000-es év a Millennium jegyében zajlott: A templom felszentelésének 60. évfordulóját ünnepeltük, Egerben tartottuk a hittanos tábort, Kézműves kiállítás rendeztünk a templomban és millenniumi Pünkösdi Kórustalálkozó volt
  - 2004 a Misszió éve: a hitélet és közösség megerősítése valósulhatott meg
  - Építési és felújítási munkák: 1995-96 a plébánia épületének teljes renoválása, majd 1999 plébániai közösségi helyiség építése, 2002 orgona felújítása, 2003 harangok felújítás, valamint templomi új hangerősítő-rendszer beépítése adós mikrofonokkal. Pályázati támogatások elnyerése segítette a közösségi programok szervezését és a felújítási munkákat is
  - Ezekben az években sekrestyés volt Molnár Istvánné (Margit néni), majd Bódi Gáborné (Betti), kántor Ruzssem Mária, majd Krzyzewsky Sándor és Kuckó Tihamér, később ?Béla bácsi és Szerényi József, Rózsafűzér társulat vezetője Sebestyén néni volt majd halála után Jónásné Margit néni és az ő halála után Koós Marika néni, karitás vezető Györgyi Klári néni majd Horváth Lászlóné, képviselőtestületi elnök Bódi Gábor majd ifj.Bódi Gábor, hittant első évben a plébános tanított és Halász Kriszti, a második évben a plébános, Halász Kriszti és Bódi Gáborné, majd 1998-tól minden csoportot Bódi Gáborné (Betti)
  - 2004. november 20-án Érszegi Gábor atya meghalt
  - 2004 végén Szőke Lajos atyát nevezték ki plébánosnak
  - Az előző években megkezdett plébániai közösségi programok és hitéleti törekvések folytatódtak
  - A templom teljes felújítása valósult meg
  - A plébánia kertben új közösségi ház épült
  - Rákoskerten hamarosan közösségi ház és kápolna fog épülni
- Mindhárom építkezés püspökségi kiemelt támogatással valósul meg
(Mivel mi már nem ehhez a plébániához tartozunk a hitéletéről bővebb tájékoztatást a plébánia lelkiségi és közösségi életében résztvevők tudnak adni.)

"EMLÉKEIM A TEMPLOMRÓL"

ELŐSZÓ

2015 májusában Szőke Lajos, a rákoscsabai Szent Erzsébet templom plébánosa felkért, hogy a templom felszentelésének 75. évfordulójának jubileumi alkalmából segítsek összegyűjteni a múlt emlékeit, hiszen a templom több tíz éves múltját ismerem és kevés embert talál aki „mesélhetne”. Igen, a múlt felidézése valóban nagyon nehéz, mert az idősebbek már mind meghaltak, a középkorúak közül pedig nagyon kevesen

vannak, akik ma is itt élnek és a templommal kapcsolatban maradtak. Mi itt nőttünk fel ebben a templomban, ezért úgy érezzük valóban kötelességünk a múltat továbbadni a mai templomközösségnek.

Némi bemutatkozással illik kezdeni, ami egyben már múltidézés is. Rákoscaba az a környék, ahová nagyon sokan vidékről költöztek fel a kommunizmus viszontagságai miatt. A Bódi család (férjem szülei) 1955-ben költöztek Rákoscabára Nagykátáról. A vidéki elszegényedés miatt és a munkalehetőség reményében kerestek új otthonot, és kellett elhagyniuk a nagykátai katolikus templomot. Gábor fiúk (férjem) 1962-ben már itt született. A Major család (az én nagyszüleim) 1960-ban költöztek ide Mezőtúrról. Ekkor már két nagyobb gyerekük volt, Lajos (a keresztapám) 16 éves és Erzsébet (az Édesanyám) 13 éves. Elköltözésük oka a kommunista üldözés volt, mert nagyapámmal közölték, hogyha még egyszer templomba megy a családja, akkor ő munkanélküli lesz. Ezt az alkut elfogadhatatlannak tartották, így egy választás maradt, költözni. Nagyon sokat meséltek róla, milyen fájó szívvel hagyták ott Mezőtúrt, hiszen ott nőttek fel, a város szívében, a templommal szemben laktak. A templom, a plébánia az életük mindennapjai voltak.

A rákoscabai idősebbek közül valószínűleg mindenki ilyen történeteket tudna mesélni az 50-es, 60-as évekről. Sok-sok vidékről betelepült család találta meg így új otthonát Rákoscabán. Ezek a családok alkották a templom közösségét. Különböző helyekről költöztek ide, és így hozták magukkal vidékről a katolikus hagyományokat, a templom szeretetét, az Egyházhoz való hűségüket és mély, mindent legyőzni képes hitüket.

Egy templom történetét különböző szempontból lehet megközelíteni:

A templom, mint épület története vagy plébánosok szerinti kronológia vagy mint közösség (plébániai közösség) története vagy egy-egy ember vallásosságának személyes története. Egy rövid történeti ismertetést tudok adni, természetesen a mi szempontunkból tekintve. Ez a szempont én és a férjem szempontja. Az egyszerűség kedvéért keresztneveinket fogom használni: Betti és Gábor.

Azt a templomot, ahol az ember felnőtt szokás úgy nevezni, hogy a „mi” templomunk. Mi is így neveztük a Szent Erzsébet templomot sok-sok éven át, de valóságban még ma is. Ezért ebben a történeti írásban szeretném ezt a megnevezést vagy inkább megszólítást használni.

Hitéleti szempontból elsődleges fontosságúnak tartjuk a szülők, nagyszülők hitének példaképét, de nagy jelentősége van a templomi közösség példaértékének és a lelki vezetőként szolgálatot teljesítő lelkipásztornak, plébánosnak is. Emberi szempontból ez a három tényező vezetett minket a hit útján, a többi kapott érték Isten kegyelmi ajándéka.

Rövid személyes kronológia:

Itt születünk Rákoscabán. Hála Istennek szüleink, és több nemzetségre visszatekintve is katolikus családban nőttünk fel. Ezt a katolikus életet mi a Szent Erzsébet templomban éltük meg, lett életünk alapköve. Mindketten a mi templomunkban nőttünk fel.

Némi időrendi kronológia:

Sík Sándor: Hiszek (részlet)

*Hiszek, és hitem súlyos és kemény.
Nem tünde tan, nem pille vélemény.
Nincs benne így-úgy, bárcsak és talán:
Igen és nem, kereken, magyarán.
Semmi csűrés és semmi csavarás,
Ínyeskedés és köntörfalazás:
Hiszem és vallom, szeretem és élem,
Amit az Egyház hinni ad elébem.
Ebben a hitben élek és halok:
Katolikus vagyok.*

*Hiszek egy Istent, ki három személy,
Az élő Istent, aki bennem él,
S akiben élek, mozgok és vagyok,
Kinek tenyerén megsimulhatok.
Akinek rám is éber gondja van,
És cselekszik bennem és általam.
Aki mozdítja minden mozdulásom,
S én jóban-rosszban boldogan imádom
Intéző édes mély akarátát.
Hiszek Istenben, hiszem az Atyát.*

*Égnek és földnek testté vált frigyét:
Hiszem a Krisztust, hiszem az Igét.
Akit az Atya örök óta szül,
És akiben szépséggé lesz a zűr.
Kinek emberré tetszett válnia,
Hogy Isten legyen az ember fia.
Ki hogy minden nap eljöhessen hozzánk,
Ízlelnünk adta a rejtelmes Ostyát.
Benne az élet és benne az út.
Hiszek Istenben, hiszem a Fiút.*

*Hiszem a Krisztus gyújtotta tüzet:
A Szellemet, aki a Szeretet.
Aki Szent Péter ajakán rivall,
Hegyeket bont, szíveket áthidal,
És hét csatornán csorgatja beléd
Az élesztő kegyelem kútfejét.
Ki tüzet gyújt az embergondolatnak,
Kiből fölébe nőhetsz tenmagadnak
És mosolyoghatsz, alkothatsz, ölelhetsz.
Hiszek Istenben, hiszem a Szentlelket.*

Gábor: 1962-ben keresztelt Lux atya a templomunkban. Őhöz jártam hittanórára. Már az elsőáldozás előtt ministráltam és 1970-ben voltam elsőáldozó. Továbbra is rendszeresen jártam hittanórára, és még a Lux atyánál voltam bérmálkozó 1975-ben. A bérmálkozás után is rendszeres ministráns és hittanos voltam.

Betti: 1967-ben keresztelt Lux atya a templomunkban. Én is a Lux atyához jártam hittanórára. 1975-ben voltam elsőáldozó. Zsóka Sándor atyát 1976-ben nevezték ki plébánosnak. 1977 októberétől ministráltam. 1980-ben voltam bérmálkozó. Ezután is jártam hittanórára és ministráltam.

Betti és Gábor:

A történetet közösen kell folytatnunk. 1977-től együtt ministráltunk, így ismerkedtünk meg.

- 1986 júniusában volt az esküvőnk
- 1986 végén ifjúsági színjátszó-kört alapítottunk a templomban, amely éveken át működött.
- 1988-ban Ellák atya javaslatára, kérésére mindketten képviselőtestületi tagok lettünk.
- 1988-ban novemberében született Gábor fiunk, az Ellák keresztelte.
- 1990-ben júliusában született Kriszti lányunk, és őt is az Ellák keresztelte.
- 1995-ben Ellák atya halála után Érszegi Gábor atyát nevezték ki plébánosnak.
- 1996-ban kezdtek a gyerekeink hittanórára járni és ministráltak.
- 1997 szeptemberétől Gábor atya felkért, hogy a hitoktatásban segítsék a plébánián
- 1998-ban plébániai hitoktató lettem, majd sekrestyés és májusában voltak a saját gyerekeink is elsőáldozók
- 2000 szeptemberétől több új iskolában és óvodában indítottunk hittan csoportot
- 2004-es bérmálkozáson voltak bérmálkozók a mi gyerekeink is.
- 2004 novemberében halt meg Gábor atya, és Szőke Lajos atyát nevezték ki plébánosnak.
- 2005. augusztus 15-től Isten és Egyházam iránti szolgálatomat más módon teszem.

A múltat kizárólag saját meglátásomból tudom leírni, hiszen nem tudok más fejével emlékezni csak a sajátommal. Az én szemszögemből látva írok a múltról, én így emlékezem vissza a múltra, a volt plébánosokra. Esendő emberként előre elismerem, hogy nem biztos, hogy mindenre pontosan emlékszem, és az is elképzelhető hogy az évek megszépítettek az eseményeket emlékeimben.

PLÉBÁNIA IDŐK ÉS PLÉBÁNOSOK

1933-40 templomépítés Lokaicsek Károly esperes atya vezetésével

Természetesen egyáltalán nem ismertem az atyát. A templomépítés az ő nevéhez fűződik. 1933. október 23-i népgyűlésen alakult meg a templomépítő bizottság. Elnök volt dr. Raikoviek Kálmán majd Hamvas János. A hívek adományából épült a templom. A templomépítés ideje 1938-39.

A Historia Domus és egyéb források szerint a templomterveit Dr. Fábrián Gáspár készítette és a templomot Hajagos Andor építőmester építette.

Fábrián Gáspár a 20. század első felének neves építésze volt, jelentős közintézmények és egyházi intézmény tervezője. Templomterveinek száma meghaladja a százat. Néhány példa munkásságából: székesfehérvári Prohászka-émléktemplom, hódmezővásárhelyi Szent István plébániatemplom, újbudavári katolikus templom, balatonfüredi kéttornyú templom, pécsi Pius-templom, badacsonytomaji templom, Budapest: Ecseri úti, Haller téri, Szondi utca

Az eredeti terven a zárt harangtorony a templom mellett volt, de itt ezt nem engedélyezték. Ez az oka, hogy nekünk nem zárt, hanem nyitott harangtoronyunk van és ennek építését csak később engedélyezték, 1967-ben épült meg.

A szentélyben lévő Szent Erzsébet üvegablakot Palka József készítette, Szent Erzsébetet ábrázolja a rózsacsodával és az Oltáriszentséggel.

A templomot 1940. június 29-én Zadravetz István tábori püspök atya szentelte fel.

Ekkor még nem voltunk önálló egyházközség, az öregcsabai plébániához tartoztunk (Nepomuki Szent János templom).

Lokaicsek atya sírja a péceli temetőben van.(A kereszt mellett a "papdombon", ahol több plébánosunk is nyugszik.)

1940-59 hitoktató majd plébános Kránitz Mihály atya

Egyáltalán nem ismerhettem, hiszen 1959-ig volt plébános. Idősebbektől hallottam róla és a Historia Domusban olvastam.

A legfontosabbnak tartom, hogy a hitoktatást kellett beindítania és megalapoznia. Ettől nehezebb feladat nem volt.

De neki sikerült és ebben nagy szerepe lehetett hitének, személyiségének. Ugyanilyen nagy feladat lehetett számára a hívő közösség kialakítása, és itt arra gondolok, hogy valóban közösséget formált belőlük.

Órá hárukt a feladat, hogy a templomhoz plébánia épület is tartozzon. 1947-ben vásárolták meg a mai plébánia épületét. Az idősek elmondása szerint a háború alatt az oroszok istállónak használták. Ebből épített Kránitz atya házat, plébániát. A plébánia épülete az 1900-as évek elején épülhetett, neobarokk stílusú, a külső homlokzatán az ablakok felett angyal vakolatdíszek vannak. Az épület alatt kisebb pince van, a földem fából készült.

Ugyanezen évben vásároltak közösségi házat a Sugárúton, amelyet később államosítottak. (Amikor lehetőség lett volna rá Ellák atya nem kérte az állami kártérítést, később pedig már nem volt aktualizálható.)

Mindez a hívők adakozásából valósulhatott meg, hiszen a püspökség nem tudta támogatni a plébániákat. Kránitz atya nagyon nagy dolgokat tett.

1947-es az egyházközségi alapító levél, akkor a váci Egyházmegyéhez tartoztunk.

A Historia Domus tanúsága szerint Kránitz atya Rákoskert hitéletére is nagy figyelmet fordított, ahol az iskolakápolnában tartott szentmisét minden vasárnap. Ez az iskola ma is a rákoskerti általános iskola. Úgy emlékszem ebből a kápolnából származik a harmónium, amelyet jelenleg is a templom kórusán őrzünk, és működő állapotban van.

A Szent Erzsébet templomban minden vasárnap két szentmise volt. 1948-ban a plébános munkájának és a hitélet elmélyítésének eredményeképp 350 bérmálkozó volt.

Több hitéleti csoport is alakult a plébánián: Szívárdia (170-200 tag) és Mária Kongregáció, Jézus Szíve Szövetség, Családok imaszövetsége. Énekkar is alakul és több templomi hangversenyt is szerveztek. 1949. május 28-án Pünkösdkor volt az első Pünkösdi Kórustalálkozó. Ebben az időszakban virágzott a plébánia.

De mind a hitoktatás, mind a plébániai közösségek áldozatul estek a kommunista diktatúrának.

1956-ban egy tankkal belőtték az oroszok a templom bejáratát.

Kránitz atyát 1959-ben másik plébániára helyezték (Bagra).

1981-ben halt meg, sírja a péceli temetőben van.

1959-76 plébános Lux Miklós atya

Reményik Sándor
Templom és iskola

*Ti nem akartok semmi rosszat,
Isten a tanútok reá.
De nincsen, aki köztetek
E szent harcot ne állaná.
Ehhez Isten mindannyitoknak
Vitathatatlan jogot ad:
Ne hagyjátok a templomot,
A templomot s az iskolát!*

*Ti megbecsültök minden rendet,
Melyen a béke alapul.
De ne halljátok soha többé
Isten ígését magyarul?!
S gyermeketek az iskolában
Ne hallja szülőjé szavát?!
Ne hagyjátok a templomot,
A templomot s az iskolát!*

*E templom s iskola között
Futkostam én is egykoron,
S hűtöttem a templom falán
Kigyulladt gyermek-homlokom.
Azóta hányszor éltem át ott
Lelkem zsenge tavasz-korát!
Ne hagyjátok a templomot,
A templomot s az iskolát!*

*A koldusnak, a páriának,
A jöttmentnek is van joga
Istenéhez apái módján
És nyelvén fohászzkodnia.
Csak nektek ajánlgatják templomul
Az útszélét s az égbolt sátorát?
Ne hagyjátok a templomot,
A templomot s az iskolát!*

*Kicsi fehér templomotokba
Most minden erők tömörülnek.
Kicsi fehér templom-padokba
A holtak is mellétek ülnek.
A nagyapáink, nagyanyáink,
Szemükbe biztatás vagy vád:
Ne hagyjátok a templomot,
A templomot s az iskolát!*

Lux Miklós atya személye

Békés, visszahúzódó, de ugyanakkor határozott ember volt. Ma azt mondom, olyan „Prohászka” stílusú. Mély tisztelettel voltak iránta az emberek. De nem volt különösebben barátkozós, ivócimbora stílusa. Nagyon kimért, komoly, de ugyanakkor én úgy gondolok rá, mint egy lélekben erős, mélyhitű emberre. Negyven éves volt, amikor itt kinevezték plébánosnak. Édesapja már régen meghalt, anyukájával élt a plébánián. Úgy tudom a kommunizmus áldozataiként délvidékről menekültek és az elüldözés mély nyomokat hagyott bennük.

Nekem egy kedves jelenetem van róla az emlékeimben. Kislány voltam még, talán iskolás sem. Nagymamámmal voltam a templomba és kifelé jövet találkoztunk Lux atyával a templom mellett a járdán. A pap bácsi lehajolt hozzám, megsimította az arcomat és azt mondta: „Eljöttél a Jézuskához? Jól tetted. Csak gyere máskor is.” Ugye milyen egyszerű szavak. Én mégis pontosan emlékszem. És ennek komoly oka lehet. Talán ekkor értettem meg igazán, hogy nem eljöttem a templomban, hanem Valakihez jöttem a templomba.

Lux Miklós atya - A lelkipásztor

Lux atyát 1959-ben nevezték ki plébánosnak. 1960-ban tartotta templomunkban ezüst miséjét (pappá szentelésének 25. évfordulóját).

Az 50-es, 60-as években jellemző volt, hogy vidékről költöztek fel Rákoscsabára. Az én nagyszüleim, szüleim is így kerültek ide.

Az én szüleim ebben a templomban ismerkedtek meg. A templomból kijövet merte apám először megszólítani anyámat. Kicsit vicces, épp ezért idézem. Azt mondta neki: „Angyalka, mehetek veled a hazafelé?” Így talált anyám útitársra az életben 1963-ban.

Az esküvőjük 1965-ben volt, a „mi” templomunkban. A Lux atya eskette őket, és ez volt a templomban az első nászmisésküvő, vagyis szentmise keretében tartott esküvő húsvét hétfőjén. Ennek éppen most volt 50 éve.

Engem 1967-ben keresztelt meg templomunkban a Lux atya. Fontos számomra, hogy templomunk védőszentje Árpád-házi Szent Erzsébet, az én védőszentem is. (Erzsébet az eredeti keresztnevem, a Betti az Elisabeth becézett formája.) Én ezzel a szemmel nézem a templom üvegeképén látható Szent Erzsébet képet, az önzetlen szeretet szentjének rózsáit, amellyel Isten kifejezte iránta szeretetének viszonzását, és gondviselését.

Nagyapám ekkor már képviselőtestületi tag volt. Lux atya fiatalokat is szeretett volna látni a képviselőtestületben, hogy ők is elmondhassák véleményüket a fontos kérdésekben. Ezért hívta meg mindegyikünk édesapját (az enyémet is és a férjemét is) tagnak. Szívesen vállalták és tevékenyen részt vettek a plébánia életében. Több évtizedig voltak mindketten képviselők.

Engem kicsi koromtól rendszeresen vittek a templomba szüleim, nagyszüleim. Az iskola kezdetével a hittan is elkezdődött számomra. A Lux atyához jártam hittanórára. Lux atya nagy örömmel fogadott „az Erzsike lánya!”. Ezek a hittanórák a templomban voltak, mert ebben az időben csak ott lehetett „gyűlést” tartani, a templomon kívül nem.

Én természetesen gyerekként emlékszem Lux atyára. Tudom, hogy hittanórán a templomban a szószerk felőli padosorokban ültünk mi gyerekek, a Lux atya a Mária oltárnál ült. Én az első padosorban ültem, a bal oldalon, a szélén. Az jó hely volt, mert kicsi voltam, de így mindent láthattam. A Lux atya minden hittanórára nagy képeket hozott, ezek a képek évtizedekig fenn voltak később a kóruson, talán még ma is megvannak. Olyan 100x70 képek voltak. Ezekben a képen mutatta meg az egy-egy éppen tanult szentírási részt. Nagyon érdekesnek tartottam és mindent-mindent meg akartam tanulni. Jó hittanos voltam, Lux atya mindig megdicsért, hogy okos vagyok - legalább is én így emlékszem.

1975-ben voltam elsőáldozó. Az elsőáldozási szentmisére, az áldozásra is emlékszem. A szentélyben voltak az elsőáldozók, én a jobb oldalon a harmadik széken ültem. Nem volt pénz „hú-ha” elsőáldozási ruhára, így nagymamám varrt nekem ruhát a saját esküvői ruhájából. Nagyon szép volt. A hitoktatás helyzete ekkor nagyon nehéz volt. Papíron lehetett az iskolába beiratkozni hittanra, de egyik évben sem lett iskolai hittan,

azzal az indokkal, hogy nagyon kevesen vannak a hittanosok. És ez igaz is volt, mert az emberek nem merték beírni a gyerekeiket a hittanra. Állítólag évi 6-8 volt beírva. Én második osztályos voltam, amikor anyukámnak azt mondta a tanító néni (aki anyukám jóbarátja volt): „Erzsi, már a te gyereked az egyetlen, aki be van írva az iskolába hittanra. Nincs ennek már semmi értelme.” A tanító néni az aláírt papírt eltépte, majd vett új papírt, amire ráírta: „Nincs jelentkező.” Ilyen idők jártak még a 70-es években is.

Lux atyáról, mint lelkipásztorról annyit tudok mondani, hogy bennem, mint akkori gyerekben mély nyomot hagyott. Ma úgy gondolok vissza rá, mint hiteles emberre.

Abban az időben se a fénykép, se a hangfelvétel nem volt mindennapi dolog. Nem tudom hogyan, de anyukámnak volt egy hangfelvétele a Lux atya utolsó (1975) karácsonyi szentbeszédéből. Ezt anyukámmal több éven át karácsonykor otthon meghallgattuk. Így kezdődött: „Azon a Szent éjszakán” - és ma is a fülemben cseng Lux atya hangja. Hogy nagy tisztelettel voltak iránta az emberek, annak egyik oka valószínűleg az volt, hogy Lux atya jó prédikátor volt. Mély hitű, meggyőző hangon szólt. Néha szinte zengett a hangjától a templom minden fala mikrofon nélkül is.

A Lux atya idejében minden hétköznapi mise reggel 7-kor volt és vasárnap délelőtt 10 órakor.

Lux atya is nagyon fontosnak tartotta a rákoskerti hívek lelki gondozását. De a kommunista hatalom a rákoskerti iskolakápolnát megszüntette.

A plébánia életében nagy ünnep volt Balász Pál atya papszentelése és templomunkban tartott első szentmiséje 1972-ben. Pali atyát itt mindenki ismerte, hiszen itt nőtt fel. Anyukámmal együtt jártak hittanórára Lux atyához, sőt úgy tudom együtt voltak bérmeálok is. Anyukámék 1965-ös esküvői képein még mint ministráns „nagy fiút” láthatjuk. Pali atya első szentmiséjét és Újmisés áldását több évig emlegette mindenki, az én szüleim és nagyszüleim is. Biztosan engem is elvittek erre a szentmisére, de sajnos nem emlékszem, csak arra, hogy sokszor nagyon sokan voltak templomba, és én kicsiként is jól éreztem magam.

Egy vicces történet jut erről eszembe. Pali atya a későbbi időkben is sokszor jött haza anyukájához és testvéréhez, így én is nagyon jól ismerhettem őt. Sándor atya idejében sokszor ministráltam amikor ő misézett. Azonban már sok évig nem találkoztunk, amikor Érszegi Gábor atya 1997-ben meghívta Molnár István atya Újmiséjére a templomban. Ekkor én 30 éves voltam. Pali atya kijött a templomból és meglátott. Tárt karokkal jött felém: Szerbusz Erzsike! Úgy örülök, hogy látlak. - Atya én is nagyon örülök hogy látom, de én nem az Erzsi vagyok, akivel az atya hittanórára járt, hanem a lánya, a Betti – mondtam neki kicsit nevetve. Az atya kicsit zavarba esett - most akkor mi is van? A ministrálást említettem, és akkor már rögtön tudta ki is vagyok. Hát igen. Ekkor anyukám pont úgy 50 éves volt, mint Pali atya. Az idő néha megvicceli az embert, és azt hiszi, hogy egyidős egy 20 évvel fiatalabbal. (Én is jártam így.)

Lux atya több éven át betegeskedett, később nagyon rosszul látott cukorbetegség miatt. Férjem ekkor már régen ministrált, és azt meséli, hogy az utolsó hónapokban a ministránsok karonfogva kísérték a misén Lux atyát, mert annyira nem látott. 1976-ban Lux atya meghalt, 62 éves volt. A ravatalozás a templomban és a temetés a péceli temetőben volt. A szentmisén és temetésen is jelen voltam és emlékszem is, hogy a templomban mindenki egyenként a koporsóhoz ment, és fejet hajtott a szeretett Lux atya előtt - én is odamentem szüleimmal, és nagyszüleimmal együtt. Lux atya édesanyja ekkor még élt, ott volt fia temetésén.

Lux atya halála emlékeztette az embereket, hogy az élet múlandó. Temetése után többen is úgy döntöttek, hogy a péceli temetőben szeretnének ők is nyugodni haláluk után, mint Lux atya. Így ma nagyon sok rákoscsabai hívő sírja van a péceli temetőben. (1978-ban az én nagyapámat is ebbe a temetőbe temették, majd később más családtagjainkat is.)

Köszönöm, Uram

*Köszönöm, Uram, hogy hitet adtál,
mélyet, komolyat, égőt és szépet.
Tudok örülni minden jónak,
és gyermek szívvel imádlak téged.*

*Az élet verhet, ostromozhat,
de nem gyűr le a gyötrő bánat.
Vérző szívvel, de nem csüggedve
küldöm tehozzád hő imámat.*

*Nekem vesztett reményem nincsen,
és nincsen átkozódó hangom.
Kezem támasztom a keresztnek,
s az élet súlyát állom, tartom.*

*Köszönöm, Uram, hogy hitet adtál,
mélyet, komolyat, élőt és szépet,
mert így az élet minden kínja
egy égbe húzó szent ígéret.*

A temetés után Lux atya édesanyja elköltözött a plébániáról. Nem akart messze költözni attól a templomtól, ahol fia 15 évig misézett. A sugárúton a templomtól négy utcával feljebb lakott, de gyalogolni már nem tudott. Nekünk ekkor már volt autónk és anyukám vitte minden vasárnap a nagymamámékat, a szomszéd nénit és Lux nénit a templomban. Lux néni – így hívta mindenki – nagyon aranyos néni volt. Emlékszem már a kapuban kint állva várt minket. Mindig hálás szívvel megköszönte ezt kis segítséget is. Anyukám többször kivitte őt a péceli temetőbe is. Mindenki sajnálta a magára maradt édesanyát, akinek egyetlen sem élt már.

Lux Miklós atya - Az építő

1960-ban került a templomba az orgona. Egyéb források szerint a kétmanuális, 24 regiszteres multiplex orgonát 1940-ben készítették, de később lett ebbe a templomba beépítve. Több helyről adományoztak hozzá sípokat a templomba.

1967-ben készült el a harangtorony a harangokkal és a templom homlokzatának ezüsthegyi terméskő burkolata. Egyéb források szerint a 15 méter magas harangtornyot Simon József építészmérnök tervezte, a harangokat pedig Szlezák László és Ducság István készítette, átmérőjük 45, 50 és 70 cm. A templom homlokzatára ekkor került terméskő burkolat.

A II. vatikáni zsinat szerint kellett a templom liturgiai terét átalakítani. Nagyon nagy feladat, nagy munka volt. Emlékszem a felállványozott szentélyre. Ezt a feladatot Lux atyának kellett megoldani. A Historia Domusban is olvashatjuk, hogy milyen munkákat végeztek. Ekkor készült a szentély zsinat szerinti átalakítása: szembemiséző oltár, a tabernákulum, a szószék. A Jézus Szíve oltárt áthelyezték a szentélyből a kórus alá. Lebontották a szentély előtti rácsot, és két magyar szentünk (Szent Margit és Szent Imre) festményét a szentélyből a kórusra helyezték át. A szentély átalakítása elkészült 1973-ban. A szentély tervét Simon József készítette. Az oltár tardosi csiszolt fényezett vörös márvány. A felolvasóállvány és a tabernákulum (Szentség-szekrény) szintén vörös márvány. A keresztelőkút sütőti mészkőből készült, egy tömbből faragott, Tatár Dezső szobrász alkotása. Az oltár felett lévő fakereszt és korpusz alkotója ifj. Márahegyi János. A szentély homlokzata és lépcsői szintén sütőti mészkő burkolatúak. A kazettás famennyezetten egyházi szimbólumok és geometriai minták vannak. Ez a gyerekeknek nagyon érdekes, én is sokat nézegettem és kérdezgettem mi mit jelent. Pár tíz év múlva a gyerekeim és a hittanosaim is ugyanígy nézegették és kérdezgettek róla.

1976-84 plébános Zsóka Sándor atya

1976-ban nevezték ki plébánosnak, 45 éves volt ekkor.

Zsóka Sándor atya személye

Nagyon csendes, de ugyanakkor barátkozó ember volt. Több családdal kötött olyan mély barátságot, hogy hetente vagy akár nap mint nap is elment hozzájuk. Csendes, halk szavú ember volt, de igen vicces. Igyekezett történeteivel, sőt vicceivel jó hangulatot kelteni akár felnőttek, akár gyerekek között. Baráti körben politikai véleményét sem titkolta.

Sándor atya nagyon komoly, mély lelkeségű ember volt. Vácon járt szemináriumba, a Fehérek templomában szentelték. Természetesen, sokkal jobban ismertem őt, mint Lux atyát, hiszen sokkal nagyobb voltam már. Az életét talán egy mondatban így foglalnám össze: Legyél hűséges Istenhez, és az Egyházhoz. Ezekben az években Sándor atya olyan értékekre mutatott rá, melyeket örökre megőriztem. Sándor atya az egyházi hagyományokat nagyon fontosnak tartotta, az ünnepek liturgiáját áhítattal és pontosan végezte. Igazi ünneppé tett minden egyházi ünnepünket.

Szerette a tánczenét, Konc Zsuzsa volt a kedvence. A plébánia pincéjének boroshordók álltak, de nem üresen. Volt a plébánia udvaron egy meggyfa. Ezen minden évben sok meggy termett. Sándor atya meggybort készített belőle, amellyel örömmel kínálta meg a felnőtteket. A plébánia udvart nagyrészt ő gondozta. Szőlőlugasok, ribizli, málna, gyümölcsfák voltak. Itt mindig szabad volt enni bármelyik megértett gyümölcsből, de tönkretenni azt nem volt szabad.

Volt egy testvére (öccse) aki többször meglátogatta családjával. Anyukájuk nagyon korán meghalt, amikor Sándor atya 10 éves volt. Édesapja Kemencén élt. (Később, mikor már Sándor atya Pesterzsébeten volt, idős édesapját maga mellé vette.)

Zsóka Sándor atya - A lelkipásztor

Míg ő plébános volt nálunk, én 9-17 éves voltam. Ez a kor nagyon meghatározó az ember életében, és nagyon sokat köszönhetek neki, mint embernek, mint papnak. Apái szívvel foglalkozott velem, és vitt közelebb Istenhez. Én nagyon szerettem őt. Negyedik osztályos (10 éves) koromban - októberi litánián, ahová nagymamámmal mentem - kigondoltam, hogy ministrálni szeretnék. Semmi más vágyam nem volt, csak hogy felvehessem a ministráns ruhát. De ez akkor nem volt olyan egyszerű, mert lányok nem ministrálhattak még. De olyan kitartóan kértem több napon át Sándor atyát, hogy engedje meg nekem, hogy megtört az ellenállása. Feladta rám a ministráns ruhát 1977 októberében, és azt mondta, ha ez kiderül, botrány lesz. Megkért, hogy ne nagyon híreszteljem, hogy lány létemre ministrálok. Ő, nem is mondtam én senkinek. De a hívek sem voltak vakok a templomban, úgyhogy elég hamar kiderült a titok. Így én voltam az első lány ministráns, és bizony jött utánam a többi lány is. Úgy éreztem magam, mint egy kis forradalmár, de persze ettől sokkal nagyobb öröm volt számomra az oltár mellett lenni, ministrálni, azaz szolgálni. Bár templomunkban én voltam az első lány ministráns, de Sándor atya volt az első pap, aki elfogadta a lányokat ministrálni. Nagy érdemének tartom, hogy a 70-es években merészelt új „dologba” kezdeni, és merte a lányokat a szentélybe beengedni.

Az első naptól mindennapi ministráns lettem több éven át, egészen a középiskola kezdetéig. Ministráltam minden misén, hétköznap, vasárnap. A templom, a ministrálás volt az életem középpontja.

Minden barátomat a templomban ismertem meg. Együtt mentünk a templomba, együtt jöttünk a templomból.

Ministráltunk minden liturgián. Keresztelésen, esküvőn, keresztúron, litánián, de sokszor temetésen is. A ministrálás által olyan gyerekkorunk lett, hogy a Paradicsomban sem éreztük volna jobban magunkat.

Ekkor még nem voltak elektromos vezérlésű harangok, kézzel húztuk. Három harangot csak nagy ünnepen szólt. A hétköznapi misék előtt és vasárnap is csak két harangot húztunk, a középsőt és a kicsit. A nagyharang olyan nehéz volt, hogy csak felnőtt vagy a nagyfiú tudták meghúzni. (Én ha kötélén kapaszkodtam, akkor sem mozdult meg.) Mindig Sándor atya mondta meg melyik ministránsok mehetnek fel harangozni a mise előtt. A harangozást mi „kitüntetésnek” tartottuk. „Halljad világ itt vagyunk!” (Ma is ezt jelenti: Hirdetni a világnak az Egyházat, hitünket!)

Ezeknek az éveknek fontos emléke számomra, a pápaválasztás. 1978-ban halt meg VI. Pál pápa (1963-tól volt pápa XXIII. János pápa után). Utódjának I. János Pál pápát választották, 33 napig volt pápa. Halála után megválasztották II. János Pál pápát. Sándor atya mindent elmagyarázott nekünk a pápaválasztásról. A halottakért mindig is szokás volt a mise végén harangozni, így a misék végén a pápáért is harangoztunk.

De a pápaválasztásra nagyon hosszan harangozunk, három haranggal, hogy elmondjuk a világnak „Van pápánk!”. Harangozhattam I. János Pál majd II. János Pál pápa megválasztásakor is. Nekem ez fontos lelki élmény volt, mert úgy éreztem a pápához nekem is közöm van, „az én pápám is!”, örömmel harangoztam érte.

(Bár én még csak a kisharangot bírtam húzni. A középső harangot Józsi húzta és nagy harangot Gábor.)

A ministrálással kapcsolatban még egy nagyon fontos dolog van, amit le kell írnom. Sándor atya semmit nem vett félvállról, mindennel komolyan körültekintően foglalkozott. Erre egy példa a következő. A templomban a szentmisén a ministránsok mindig felolvastak. Sándor atya soha nem hagyta, hogy makogó-gügyögő felolvasás legyen. Az volt a szabály, hogy először csak a hétköznapi miséken lehetett felolvasni, és utána vasárnap is. Már többször kezembe vettem „A szentmise olvasmányai” könyveket a mise előtt és a sekrestyében magamban olvastam. Pontosán emlékszem, hogy negyedik osztályos voltam (a tanév vége felé), amikor szóltam Sándor atyának, hogy én is szeretnék a templomban felolvasni. Rendben van - mondta - próbáljuk meg. Kinyitotta nekem a "Hívek könyörgése" könyvet, és azt mondta, amíg ő kimegy gyóntatni addig olvassam el magamban többször a mai részt. Amikor bejött fel kellett neki olvasnom a sekrestyében. Azt mondta, ezt még gyakorolnom kell, mert halkán olvasom és sietek. Majd holnap folytatjuk a gyakorlást. Jó - mondtam - folytatjuk. Másnap már hamarabb voltam a templomban, mint Sándor atya, hogy olvasni gyakoroljak. Mire megjött, már boldogan mondtam neki, hogy már elolvastam többször is. Azt mondta, akkor most menjek ki a templomban, és most mise előtt olvassam fel ott hangosan. Hú, ilyet még sose csináltam, de bizakodva elindultam. Elkezdtem olvasni, közben ő mondta, hogy hangosabban, lassabban, a mondat végén vigyen le a hangsúlyt. Én követtem az utasításait. Sándor atya kimondta a biztató mondatot: most már felolvashatod a misén a könyörgést! Nagyon örültem és izgultam is. De jobban akartam felolvasni

a templomban, mint amennyire féltem. Pár nap múlva már szentleckét is szerettem volna olvasni, de ez sokkal nehezebb felolvasni, mint a könyörgés öt különböző mondatát, mert ez egybefüggő szöveg. (Zárójelbe beírom, hogy aki már valaha olvasott fel templomban, az tudja, hogy a visszhang és nagy tér miatt másképp kell olvasni, mint mondjuk egy szobában.) Minden nap a sekrestyében elolvastam a szentleckét, hogy gyakoroljak. A sekrestyés Erzsike néni nagyon kedves volt velem, mert neki felolvastam a sekrestyében, és segített, hogy hogyan olvassak, Sándor atyának is többször olvastam a templomban, hogy hallja, hogyan haladok. Pár nap múlva Sándor atya megengedte, hogy a misén a szentleckét is olvassam. Pár hét múlva már vasárnap is olvashattam. Több éven át felolvasó lehettem a templomban. Ennek köszönhetően ma is elég sok szentírási részt tudok szinte kívülről. Mindezt azért tartottam fontosnak leírni, mert én és rajtam kívül többen is a templomban tanultunk meg értelmesen felolvasni, és ezzel a Szentírást is jobban megismertük. Ez is Sándor atyának köszönhető.

Ekkor a templomban hétköznapi még nem volt fűtés. Sőt a szentélyben egyáltalán nem fűtés. Télen Sándor atya a vizet a plébániáról hozta, mert a sekrestyében megfagyott. De előfordult, hogy a mise alatt is az oltáron megfagyott a kancsóban a víz. Sokszor a kezünkben melenggettük a kancsót a mise végéig. A ministráns ruhát is a kabátra vettük fel, de így is hideg volt. Sándor atya féltett, hogy akár én, akár a Józsi (akivel együtt ministráltunk) a templomban megfázunk, ezért hozott nekünk a váci szemináriumból két vastag szövetű reverendát. Ezt vettük fel a kabát alá, és erre a ministráns karinget. Évekig így ministráltunk.

A ministránsok között nagy volt az egyetértés. A misék és szertartások előtt megbeszéltük, kinek mi lesz a feladata. Ebből soha nem volt veszekedés, mert igazságosak voltunk, nem zártunk ki senkit a feladatokból. Persze ebben is nagy része volt Sándor atyának. Mindig odafigyelt a ministránsokra. A legnagyobbak közül kinevezett 2-3 "vezért", ők segítették a kisebbeket. Pár évente a vezérek változtak, mert kinőttek a ministráns korból. (De főünnepeken még ők is jöttek ministrálni.) Közben, persze én is nagyobb lettem, úgymond "vezér-korú". Ha jól emlékszem hetedik osztályos voltam. Igyekeztem a kisebbekkel figyelmes, kedves és igazságos lenni. Ennek a ministráns vezér kérdésnek én különösen nagy jelentőséget tulajdonított, mert ekkor foglalkoztam először gyerekekkel mondhatnánk szervezeten. Nekem is nagyon tetszett és a kisebbek is szerettek. Szinte biztos vagyok benne, hogy a későbbiekben ennek köszönhetem, hogy tanító akartam lenni, és lettem.

Ebben az időben sem volt még szabad az iskolában vagy a plébánia épületben hittanórát tartani, csak a templom épületében lehetett tartózkodni, úgymond „népgyűlni”. Ezért a hittanórák a sekrestyében voltak. Már nem a templomban a hidegben, hanem az olajkályhával fűtött sekrestyében.

Nagyon barátságos volt így a hittanóra. Sándor atya nagy hódolója volt a technikájának. Minden hittanórán diavetítés volt. Ha jól emlékszem az első időkben csak két hittanóra volt: elsőáldozói és haladó. Sándor atya a hitoktatást nagyon komolyan vette, idővel minden korosztálynak külön tartott hittanórát, tehát több hittanóra lett. Minden hittanóra szombaton volt, délelőtt is kettő, délután is kettő. Én annyira szerettem hittanórára járni, hogy éveken át minden héten elmentem a legkisebbek hittanóráira és az összes nagyobbaknak szóló hittanóra is. És este 6 órakor a misére ministrálni. Így én szinte a teljes szombatomat a templomban töltöttem. 1979-80 körül az ifjúsági hittant is bevezette sokunk öröme. Ezt a hittanórát azoknak szánta, akik a nyolcadik osztályt befejezték. Amikor elkezdődött ez a hittanóra én még nem voltam nyolcadikos sem, de megkértem Sándor atyát, hogy engedje meg, hogy én is menjek erre a hittanóra. Megengedte. Örültem, hogy már a nagyok között lehetek. Igaz én voltam köztük a legfiatalabb, de semmi gondot nem jelentett, nagyon kedvesek voltak velem.

Amikor már olyan sokan voltunk a hittanórákon, hogy a sekrestyében egy-egy csoport nem fért el, Sándor atya a szentélyből nyíló templomi raktár helyiségét alakította át hittanteremmé. Legalább húszan elfértünk, de sokszor egymás hegyén-hátán ültünk, úgyhogy az ajtó is alig nyílt ki tőlünk. Évek alatt sokszorosára nőtt a hittanosok létszáma. Így volt nekem sok bátyám, nővérem, húgom és öcsém. Sándor atya később alapított egy kis ifjúsági hittanos kórust is, és minden héten a vasárnapi misén énekeltünk zsoltárt és más énekeket is (pl. Ó, ifjak, lányok, gyermekek..”)

Túri Gyula atya betegsége miatt ide költözött Rákoscabára a rokonaihoz. Sándor atyával kb egyidős lehetett. Sándor atya jószívvel fogadta őt. A reggeli 7 órás misét a Sándor atya mondta, és fél 8-kor misézett a Túri atya. Ezután mindkét misén ministráltunk minden nap (legtöbbet a M.Józsi és én).

Az iskolában elég gondot jelentett, hogy minden nap elkéstünk. Bár a templom nagyon közel van az iskolához, így pont 8 órára értünk oda, de 3/4 8-ra nem értünk át a miséről a suliba. Annyi beírásom volt, hogy le kellett cserélni az osztályfőnöknek az ellenőrző könyvet. Nem magyarázkodtam én se jobbra, se balra, megmondtam, hogy a miséről csak így érek ide, sajnálom. Ezt nem nagyon díjazták a 80-as évek elején. Ezért hármast kaptam magatartásból, de nem zaklatott fel különösebben.

Amíg Túri atya misézett Sándor atya mindig a sekrestyében volt. Sajnos Túri atya betegsége miatt sokszor nem tudta folytatni a szentmisét, megállt, mert nem tudta hol tartott. Ilyenkor Sándor atya kijött a szentélybe, lapozta neki a könyvet és az ujjával mutatta hol tart. Szegény atya volt amikor olvasni sem tudott, ilyenkor Sándor atya mellette állva nagyon csendesen (suttogva) mondta a mise szövegét, a Túri atya pedig utána mondta hangosan. A vasárnapi egyik szentmisét a két atya közösen mondta (Túri atya celebrált). Túri atya nemsokkal később (két-három év múlva) meghalt.

Sándor atyának volt még egy nagyon jó pap barátja. Balázs Pál atya (a sekrestyés néni fia) itt nőtt fel ezen a plébánián. Pali atya, Lux atyánál volt újmisé. Ha jól emlékszem ekkor már Veszprémben tanított teológiát, majd Rómában tanult több évig. Minden tanítási szünetben hazajött anyukájához és nap mint nap a mi templomunkban misézett. Így egész nyáron két mise volt reggel. Hétkor Sándor atya, fél nyolckor Pali atya. Mi mindig ministráltunk mindegyiken. Pali atya sokszor latinul mondta a misét, eleinte sokszor azt sem tudtuk hol tartunk, de idővel megtanultuk a latin misét. Minden nap a mise után a két atya együtt ment a plébániára. Sándor atya sokszor viccesen mondta Pali atyának: „Na, Professzor Úr! Egy kávé a plébánián.” Pali atya pedig válaszolt: „Ha reggelit is kapok előtte, köszönöm kérek.” Összenevettek és indultak a plébániára.

Sándor atya mindig reverendába jött a templomba, a plébániától felsétált.

Egy idő után nem volt sekrestyés, mert az Erzsike néni (a Balázs Pali atya édesanyja) már idős volt. Sándor atya minden sekrestyési feladatot maga végzett, de a ministránsok nagyon szívesen segítettek neki. Mivel én minden misén ott voltam, így én tudtam a legtöbbet segíteni, és később kinevezett kissekrestyésnek. Akkor még nem voltak ezek a mai modern albák, minden alba derékkötővel volt megkötve. Sándor atya elmagyarázta minden mise-ruhadarab jelentőségét, és megtanított, hogy egy igazi sekrestyés hogy segít „beöltözni”. Könnyen megtanultam, és minden mise előtt én segítettem neki. Mikor felöltözött mindig megkérdezte: „Na, normálisan nézek ki? Akkor mehetünk?” – mehetünk mondtam. Elmondtuk a mise előtti ministráns imát és indultunk. De minden mást megtanultunk a templomban. A misére mindent kikészíteni, az olvasmányos és litániás könyvek közt kiigazodni, direktóriumot használni, gyertyát faragni, faszénből tüzet csinálni, pörgetni és füstölő használni, virágcsokrot készíteni, hangerősítőt és diavetítőt kezelni, a templomi 30-40 kapcsolót használni.

Sándor atya soha nem ment szabadságra, de pár évente nyáron elment néhány napos lelkigyakorlatra. Akkor én voltam a sekrestyés. Örömmel tettem, sőt büszke voltam, hogy megbízott bennem. „Rád bízom a mennyország kulcsait, vigyázz rá.” És én vigyáztam rá mindennél jobban.

Sándor atya az egyházi hagyományokat nagyon fontosnak tartotta és megtartotta. Minden ünnep igazi ünnep volt. A Sándor atya idejében, egy pár év után megváltozott a miserend. A hétköznapi misék ugyan maradtak reggel 7 órakor, de szombat este is volt mise, majd a vasárnap esti is, később pedig olyan sokan jártak templomba, hogy vasárnap délelőtt két mise volt (9-kor és 11-kor). Minden misén sokan voltak, legalább 60-an vagy 100-an, de a vasárnap 11-es misén sokkal többen. A templomban soha nem volt szünnap. Se télen, se a nyáron. A szentmisék rendje sem változott soha. Minden vasárnap ugyanannyi mise volt, és ugyanakkor.

Sándor atya ismerte a titkot: Ha a gyerek játszik nem rosszalkodik. A sekrestyébe a ministránsoknak gombfocit hozott. A misére mindig hamarabb mentünk, de nem idétlenkedtünk, bohóckodtunk, hanem csendben gombfociztunk. Aki nem volt csendes nem játszhatott. Írtuk a pontokat, a meccs eredményeket, és ez egy egész félévi bajnokság volt. Jókat játszottunk mise előtt, de néha mise után is "nyaggattuk" Sándor atyát, hogy maradjunk még egy kicsit. Egy másik játék is volt később, a nagyobbak kezdték el játszani. Kockáztunk gyufás dobozzal. Ugye háromféle oldala van a gyufásdoboznak. Ha a legnagyobbra esett az 1 pont volt, ha a kisebbre az 5 pont, ha a legkisebbre az 10 pont, ha leesett az asztalról minden pont elveszett. Ezzel a játékkal is sok időt töltöttünk el. De mindkét játékban csak szabályosan lehetett játszani, mert aki

csalt, azt Sándor atya egy hétre kizárta a játékból. Erre egyszer-egyszer volt példa, mert mindenki játszani akart.

A nyári időt sokszor a plébánián töltöttük. Főleg a ministránsok jártak a plébániára szabad idejükben. Fociztunk, beszélgettünk, kártyáztunk. Egyik évben Sándor atya kitalálta, hogy vesz egy ping-pong asztalt. Nagyon örültünk, nagy dolog volt ez akkor. Ő is ping-pongozott velünk, és nagyon jól csinálta. Sőt sokszor a szabadságát nálunk töltő Pali atya is beállt ping-pongozni. Ő ekkor olyan 35 év körüli lehetett. Hát bizony tudott ping-pongozni. Az volt a legklasszabb mikor a két atya ping-pongozott. Voltak ott olyan fonákok meg lecsapások mint szél. Sokszor négyesben is ping-pongoztunk velük. Soha nem hagytak „csak úgy” nyerni, egy-egy nyerésért nagyon meg kellett dolgozni. Sok ministráns itt tanult meg ping-pongozni. Az egyik nyáron annyit ping-pongoztunk, hogy ősszel elmentem a suli ping-pong versenyére és a budapesti döntőig jutottam. Köszönve ezt annak, hogy a plébános vett egy ping-pong asztalt és megtanított ping-pongozni.

Nekem a plébánia szinte a második otthonom volt. Az iskola után sokszor a plébániára mentem (ami szinte szembe van az iskolával). Ilyenkor Sándor atyával megcsináltuk a leckét. Nem azért mert magam nem tudtam volna. Ez volt a szórakozásunk. A matekot szerette a legjobban. Mindig kíváncsi volt, hogy meg tudja-e csinálni a leckémet (én már az új matekot tanultak, SI, stb.). Én is megcsináltam, ő is megcsinálta, és összehasonlítottuk. Én mindig jó matekos voltam, és ő is mindig jól meg tudta csinálni a leckéket. Megdicsértük egymást.

Ebben az időben én a plébániára haza mentem. Mikor nagyobb voltam már iskolai szünetben néha én főztem otthon pénteken túrós tésztát. Ebből Sándor atyának mindig vittem, mert nagyon szerette. Fel a bringára és vittem az ebédet. Máskor meg ő sütött palacsintát. A konyhai kötényben nagyon viccesen nézett ki. Mindig mondta: „Nem nevetünk rajtam.” De nem lehetet nem nevetni ezen. Egyéni is tudott főzni, sokszor főzött magának. De mosogatni azt nem szeretett. Egész várakat tudott építeni a mosogatni valókból. Ezeket a várakat anyukám sokszor lebontotta és ezért Sándor atya nagyon hálás volt. Azt mondta: „Az ég küldi a mosogatni tudó asszonyokat.” Szüleimnek nagyon jó barátja volt, szinte nap mint nap megfordult nálunk.

Egy vicces történet: Sándor atya megszerezte az autó jogosítványt (előtte már volt jogosítványa motorra), de úgy gondolta 40 valahány évesen még nincs késő. Levizsgázott. Vett egy trabit. Azt mondta apukámnak: „Lacikám menjünk el együtt vezetni, mert ezt még gyakorolni kellene.” Apukám el is ment vele többször. Egyszer azonban Sándor atya elsaccolta a fékezést a sorompónál és bizony megbánta ezt a papír trabi. „Ó - sopánkodott Sándor atya - mit tettem? Úgy látszik prédikálni tudok, de vezetni nem.” Persze nem volt nagy a baj. Apukám egy hétvégén kicserélte a lámpát, megragasztatta és lefestette a trabit. Azt mondta Sándor atyának, hogy most akkor megyünk vezetni. Persze Sándor atya először nem akart menni. „Nem, nem Lacikám, csak összetöröm.” „Majd megint megragasztom” – mondta apukám, és elindultak. Sándor atya többet nem törte össze a trabit.

A felnőttek is nagyon szerették Sándor atyát. Halk szavú volt a templomban is, de ezt a problémát megoldotta azzal, hogy vett egy hangerősítőt a templomba már az első években. Egy-egy témáról szentbeszéd-sorozatokat tartott vasárnaponként. Ezek a témakörök nagyon lekötötték a felnőtteket is, de minket fiatalokat is. Úgy tudott beszélni, hogy mindenki értette. Egyszerűen, világosan fejezte ki magát, a lényegét mindig megértette az ember. Mindig tudott újat mondani, fontosat, érdekeset, lenyűgözőt. A vasárnapi szentbeszédet négyszer hallgattam meg (szombat 1, vasárnap 3). Próbáltam minden szót megjegyezni amit csak lehetett.

Sándor atya idejében nagyon nagy béke, barátság és harmónia volt a plébánián. Megalapította a Rózsafüzértársulatot. A ministránsoknak külön rózsafüzér csoportja volt. Októberben a ministránsok napja a csütörtök volt, ekkor mi mondtuk a templomban a rózsafüzért. De Sándor atya többször diavetítéssel vezette a rózsafüzért, így mindenki megértette, hogy hitünk titkait imádkozzuk.

A templomtakarítók csapatát is megszervezte. De mindegyikük névnapját is megünnepezték, és Sándor atya sokszor meglepte őket egy „hála tortával”.

A gyerekek nagyon szerették Sándor atyát, kicsik is nagyok is. Sándor atya bevezetett még egy új szokást a templomban: minden évben karácsonyi előadást tanultak a hittanosok (ez akkor új volt!). Ő volt a rendező, az énektanár, az orgonista. Szerettünk karácsonykor szerepelni. Annak ellenére, hogy minden évben szó szerint ugyanazt a karácsonyi előadást adtuk elő, tele volt a templom újra és újra. Nagyon sokan szerepeltek minden évben: angyalok, pásztorok, királyok, evangélisták, és a többi főszereplő. Szerepeltek

egészen 6-7 évesek, és 16-20 év körüliek is. Minden próbán együtt voltunk. Sándor atya egyedül irányított, fegyelmelte a sok gyereket. Úgy emlékszem akár negyvenen is voltunk. A nagyok mindig segítettek a kisebbeknek, és nagy rendetlenkedések sem voltak. Sándor atya mindig barátságosan beszélt a gyerekekkel, soha nem kiabált, nem veszekedett, ha valami nem sikerült, akkor sem. Egyéni és közös szerepek voltak, énekek és kórus. Jelmeze volt mindenkinek. De Sándor atya a technika hobbis, valóságos fénytechnikát talált ki. Nagy színes lámpák voltak, vezérpulttal. Minden jelenethez kitalálta milyen színek legyenek, külön fény-forgatókönyv volt. A lámpákat felnőtt kezelte (férjem apukája). Minden évben egy valóságos előadás volt. Mindenki jól tudta a szerepét is.

Nekem – mondjuk úgy – három korszakom volt a karácsonyi előadásokban. Eleinte angyal voltam, és énekkarban énekeltem. Majd később Sándor atya azzal az ötlettel állt elő, hogy legyek Gáspár király, mert nem talált énekelni tudó fiút és a királynak énekelni kellett. Így lettem több évre Gáspár király. Viszont amikor nagyobb lettem, Mária lehettem – ő is énekelt (Magasztalja lelkem az én Uramat...)

Az elsőáldozás minden évben nagyon nagy ünnep volt. Évente 23-28 elsőáldozó volt, de 20-nál kevesebb sohasem.

A bérmálkozásra több éven át készültünk. Nagyon komoly felkészülés volt ez. Tanulás, felelet. Mindent tudni akartam, mindent megtanultam. 1980-ban volt a bérmálkozás. Igaz, csak 8. osztály után lehetett bérmálkozni, de nekem egy kicsit hamarabb megengedte Sándor atya. De megint akadt egy kis gond velem, mert ragaszkodtam hozzá, hogy „cifra ruha” helyett ministráns ruhában lehessen bérmálkozó. Nem akarták engedni, se a szüleim, se a Sándor atya. „Nem szokás” – mondták. Engem nem nagyon érdekelt mi a szokás. „Én ministráns ruhában vagyok az, aki vagyok. Ezért nekem ministráns ruhában kell bérmálkoznom.” Megértettek engem és megengedték. (Ezután úgy emlékszem más ministráns is kérte (MJ), hogy ministráns ruhában bérmálkozhasson.)

A bérma-nevem Sándor atya adta. „Legyen a bérmálkozási védőszentem Johanna. Ő francia hadvezér volt, te pedig úgyis már a ministránsok hadvezére vagy.” Rögtön elfogadtam javaslatát, ez a hadvezér ez nagyon tetszett nekem. (Ezért írom ma is a neve így: Jh.Betti). A bérmálkozási szentmise felejthetetlen emlék maradt. Dr. Bánk József a Püspök atya bérmált. A bérmálás utáni plébániai ünnepségen Sándor atya szólt, hogy hív a Püspök atya, menjek oda hozzá. Húha – gondoltam – biztos a ministrálás miatt hívat. Most jött el a botrány ideje. Oda álltam elé, köszöntem. Ő halkán megkérdezte tőlem: „Te vagy, aki ministráns ruhában bérmálkoztál?” Kicsit megszeppenve válaszoltam: Igen. „És Johanna a bérmálkozási védőszent?” Igen. „Na, ne félj már annyira, tudom már régen, hogy ministrálsz. Örülök, hogy ilyen ministránsai vannak Sándor atyának. Sose felejtse el ki lett a védőszentem.” Ekkor már nem féltem tőle. Még egy kicsit kérdeztet a családomról, a templomról, majd mosolyogva elköszönt. Bevallom büszke voltam rá, hogy a Püspök atya szóra méltatott.

Az öcsém keresztelese volt 1981-ben. 14 évvel fiatalabb nálam, és nagyon-nagyon szerettem volna, hogy én lehessen a keresztyánya. Hivatalosan ez nem lehetett beírni, de a Sándor atya beleegyezett, hogy a keresztyív alá én tartsam - így valóban a keresztyánya vagyok. (Ma is együtt megyünk a templomba.)

Sándor atyának mindig volt új és jó ötlete. Egyszer egy mozigépészt szerzett valahonnan, és a templomban levetítették nagy kivetítővászonra a Jézus filmet (Zeffirelli). A 80-as évek elején micsoda nagy esemény volt ez, hiszen sok embernek még színes tv-je sem volt.

Sándor atya a 25 éves papszentelési évfordulóját 1981-ben ünnepelte. Nagy ünnepséget tartottunk neki. Őszinte szeretettel köszöntötte őt mindenki. A szentmisére egy gitáros énekkart hívott. Soha nem hallottunk eddig ilyen liturgikus zenét, de tetszett mindenkinek. A plébánián először tartottunk kerti-partit, hiszen Sándor atya sok-sok barátja, híve sehol máshol nem fért volna el, csak a kertben.

1981 szeptemberétől kezdtem középiskolába járni és nagyon bántott, hogy nem tudtam minden nap szentmisére menni, hiszen reggelente a belvárosba kellett utaznom. De a szombat, vasárnap – és a szünidők - az a templomé volt.

Még egy kis érdekesség. Én mindig motor örült voltam (apukám és anyukám is motorozott). Ez nagyon tetszett a ministráns fiúknak is. Mikor már lehetett mindegyikünk levizsgázott 14 évesen a kisköbisre. Új hobbink lett, együtt mentünk motorozni völgyön hegyen át, Isaszegtől a Merzséig. De mi a templomba is motorral mentünk. A sekrestye előtt rendszeresen öt-hat motor parkolt. A mise után berúgtuk a vasparipákat,

és indult a ministráns „hadsereg”. Sándor atya meg mindig mondogatta: „Csak ésszel gyerekek!” Ez jó móka volt több éven át!

Gáborral, a férjemmel hosszú-hosszú éveken át együtt ministráltunk. Minden vasárnap együtt álltunk az oltár mellett. Lélekben, szívben egyre közelebb kerültünk egymáshoz. Sándor atyának is feltűnt a kivételes érdeklődés egymás iránt. Sándor atya nekem a fülembe súgta, hogy „jó választás, rendes gyerek”. Így áldását adta ránk. Mások is észrevették, hogy a két ministráns túl sokat sétálgat kettesben. És mindenki mosolyogva köszönt. Így kezdődött egy új világ mindkettőnknek 1982 táján. (Ezt pontosan mi sem tudjuk, hiszen 1977-ben már együtt ministráltunk. Bár lehet, hogy mások már rég tudták, hogy mi „együtt járunk”, csak mi nem. Haha.)

Sándor atya az esperes kerületbe tartozó papokkal is nagyon jó viszonyban volt. Ekkor még a váci Egyházmegyéhez tartoztunk. Egy évben többször elhívta őket vendégségbe a plébániára. A hívek közül négyen-ötven mindig szívesen jelentkeztek, hogy főznek a plébánián. Több pap is mindig nagyon szívesen eljött, de Sándor atya mindig meghívott a képviselőtestületből legalább három vendéget is. Így mindkettőnk apja (az enyém és a férjemé) sokszor a plébánián ebédelték, ahol sok papos viccet tanultak a vendég papoktól. A Püspök Dr. Bánk József volt. Sándor atya nagyon jó viszonyban volt vele, mindig tisztelettel és barátságosan beszélt róla. Sok időt töltöttek együtt, mert Sándor atya váci szentszéki jegyző volt ekkor. Ezért minden hétfőn Vácra ment.

Amikor ezeket az éveket végigolvassuk, kiderül, hogy gyerekként-fialatként mint hittanos, mint ministráns nagyon sokat kaptunk és ez elsősorban Sándor atyának köszönhető.

Megtanultunk egy közösségben élni, másokat elfogadni és másokhoz alkalmazkodni. Megtanultunk a kisebbekkel foglalkozni, megtanultunk fegyelmezett lenni az oltárnál, viselkedni, kulturáltan beszélni, olvasni és játszani. Mindezek az évek olyan értékeket adtak nekünk, melyek egy életen át hordoz az ember. Sándor atya, mint nevelő, mint a gyerekek és fiatalok lelkipásztora egy kiváló ember volt.

1984-ben Sándor atyát Pesterzsébetre nevezték ki plébánosnak. Amikor elmondta, hogy a püspök áthelyezte másik plébániára mindannyian nagyon sajnáltuk, hogy el kell válnunk tőle. De ő azt mondta, semmi nem változik, mert az Isten itt marad velünk. (És az oltárt se viszem el magammal - mondta már viccesen.) Továbbra is menjünk ugyanígy ministrálni és hittanórára. Megfogadtuk szavait, de hónapokig (sőt több évig) a ministránsokkal mentünk hozzá az új plébániájára minden vasárnap este. Ő minden héten örömmel fogadott. (Később, évek múlva családommal, saját gyerekeikkel is többször elmentünk hozzá.)

Amit Sándor atyától tanultam, talán egy kicsit sikerült tovább adnom, mert a későbbi években én magam is igyekeztem úgy szeretni, nevelni, a jóra vezetni a hittanos és ministráns gyerekeket, amint ő tette ezt velünk. Sándor atya 2014-ben halt meg. Kemencén, a szülőfalujában van eltemetve.

Ki hegyre megy

*Ki hegyre megy, annak kardok közt kell járni,
S odafönt a csúcson keresztnek kell állni.
Az jut csak oda fel, kit Isten keresztel;
De nem babérággal: tövissel, kereszttel.
Százezer kard éle fog szívébe vágni,
Mégse engedj, Uram, félúton megállni!
(Pusztia Sándor verse)*

Amikor 1984-ben Sándor atyát elhelyezték mindenki nagyon sajnálta, hogy elmegy. A gyerekek és a fiatalok is - bár értettük, hogy nagyobb plébániát kapott, de akkor sem örültünk ennek az új kinevezésnek. A búcsú szentmisén szinte gyászos hangulat volt. Sokan szemüket törölgetve búcsúztak el tőle, de bizony még ő is néha megtörölte a szemét. Én egy személyes ajándékot szerettem volna neki adni. Egy kisebb képet készítettem. Lerajzoltam a

templomunkat, és a templom mellé egy vers idézetet írtam. Reméltem ez kifejezi mit érezhet egy 17 éves ministráns-hittanos, amikor elhelyezik azt plébánost, akit ő őszintén lelkipásztoraként szeretet. (Ez a kép nekem nincs meg, hiszen odaadtam Sándor atyának, de egy kis illusztrációt és a verset e nap emlékére leírtam.)

1984-ben Sándor atyát Rákoscsabáról Pesterzsébetre helyezték át plébánosnak, Enzsől Ellák pedig Pesterzsébeten volt káplán, és nevezték ki Rákoscsabára plébánosnak. (Tehát a hívek szemében a két pap egyszerűen helyet cserélt.)

Zsóka Sándor atya - Az építő

Nehéz idők voltak, mégis mivel nagyon sokan jártak templomba a „sok kicsi sokra ment”. Sőt nagyon sokszor saját két kezükkel segítettek az emberek. A plébánián Sándor atya elektromos fűtést szereltetett, addig csak fafűtés volt. Új kerítést csináltak az utcafrontra (ma is az van), az udvarba pedig egy garázs helyiséget csináltatott.

A templomban a padokat renoválták, és egy helyi asztalos (Látó) ingyen készített még négy padsort, mert már sokszor nem fértek el az emberek a templomban. Kijavították és újrafestették a sekrestye szekrényt, és az ajtókat. Négy templomba járó villanszereléshez értő a templom villanyhálózatát újjáépítette. A harangokat is felújították és Sándor atya átszereltette azt is elektromosra, időzíthetőre. (A ministránsok ezt egy kicsit sajnálattal nézték, mert addig húztuk a harangokat, és az nagyon klassz volt.) Sándor atya az orgonát is felújította, a fűjtatórendszert javították. A templomi padokba is elektromos fűtést szereltetett, mert addig olajfűtésű légbefúvós fűtés volt. Az énekek szövegeinek kivetítését is ő kezdte el. Vett egy fűnyírót, hogy a templom körüli teret gondozni tudjuk. Nem ismerte addig itt senki a fűnyírót csak a kaszát. Szenzációjára járt az egész környék. A templom körül régen köves járda volt. Többen elestek rajta, de egyszer néni nagyon csúnyán megütötte magát. Sándor atya azt mondta, betonozzuk le. Egy szavára ment mindenki szívesen segíteni. Az emberek betonoztak, Sándor atya pedig hordta az üzemanyagot a munkához (sört). Egyszer megfogott egy betonnal teli talicskát. Azt mondta: „ezt most én viszem”. Nekilódult a talicskának, majd hirtelen letette. „Ezt nagyon nehéz, inkább megyek üdítőért, meg sörért.” – persze mindenki nevetett, ő is. És elindultunk együtt a kisboltba. A ma is használatban lévő Úrnapi oltárok, "sátrak" is az ő idejében készültek. Sándor atya több új miseruhát vett a régi „táblás” miseruhák helyett. Új ministráns ruhákat is varratott. Megvette az anyagot, és a templomból többen elvállalták a varrást, hímzést: fehér szoknya és szőlő hímzésű karing. (2005-ben a Szolgáló hittan weboldalam jelképének a szőlőt választottam – talán ez a ministráns ruha is oka ennek, hiszen sok évig viseltem a hímzett karinget.)

József Attila: Isten

*Hogyha golyóznak a gyerekek,
az Isten köztük ott ténfereg.
S ha egy a szemét nagyra nyitja,
golyóját ő lyukba gurítja.*

*Ő sohase gondol magára,
de nagyon ügyel a világra.
A lányokat ő csinosítja,
friss széllel arcuk pirosítja.*

*Ő vigyáz a tiszta cipőre,
az utcán is kitér előre.
Nem tolakszik és nem verekszik,
ha alszunk, csöndesen lefekszik.*

*Gondolatban tán nem is hittem.
De mikor egy nagy zsákot vittem
s ledobván, ráültem a zsákra,
a testem akkor is őt látta.*

*Most már tudom őt mindenképpen,
minden dolgában tetten értem.
S tudom is, miért szeret engem -
tetten értem az én szívemben.*

1984-1995 plébános Enzsöl Ellák

1984-ben nevezték ki plébánosnak, 43 éves volt ekkor.

Enzsöl Ellák atya személye

Elláknak nagyon megnyerő személyisége volt. Nagyon jópofa, könnyed, haverkodós és vicces volt. Nagy fradi rajongó volt, és kiváló színészi tehetsége volt. A fiatalok szerették lazaságát, stílusát. Az irodalom volt a mindene. Önmagáról azt mondta: vagy pap vagy színész vagy magyar tanár szeretett volna lenni. Idézem őt: „De a papságban mind benne van: lehetek egyszerre pap, színész és magyar tanár is.” És ez igaz volt, valóban így élt, beszélt.

Az egyéniségét, modorát jellemzi, hogy a fiatalok közül senki nem nevezte Ellák atyának, csak Elláknak. Ő sem várta el soha, hogy „atyázzák”, sőt ha valaki így szólította, akkor mindig csak nevetett rajta: „Hol vagyok én az Atyához.”

Úgy hívták a „farmernadrágos” pap. Tényleg farmerban és pólóban jár, reverendában szinte soha. De ha a plébánia udvarban vágta a füvet, akkor rövidnadrágba, tornacipőbe tologatta a fűnyírót. Később cikksorozatot írt "Gyalogpap" címmel. És tényleg nem volt jogosítványa, de biciklizni tudott. Sokszor járt bringával.

Ellák mindig jókedvű volt. Soha nem volt morcos hangulatban, nem volt mérges. Nem is panaszkodott soha sem, pedig meg lett volna rá az oka, mert még mielőtt idehelyezték plébánosnak nagyon beteg volt, komoly műtéten esett át (rákos volt). Örömmel mondta „eltelt az öt év, úgy néz ki megmaradok”.

Állandóan vicceket mesélt, mindig hülyéskedett. A legjobban a saját viccén tudott nevetni. Néha annyira nevetett, hogy alig tudta befejezni a viccet, vagy a történetet. Ha más mesélt neki valami vicceset azon nagyokat nevezett, néha hahotázott egy-egy poénon. Olyan jóízűen tudott nevetni, hogy senki sem bírta ki mellette nevetés nélkül. Néha a templomban is úgy nevetett a sekrestyében, hogy zengett tőle a templom. De ez senkit sem zavart, sőt mindenkinek tetszett a jókedvű pap. De ugyanakkor könnyen meg is hatódott, akár egy verssoron, akár egy történeten, akár egy kisgyerek kedvességén.

Apukája nagyon hamar meghalt, és még negyven éves sem volt, mikor édesanyja is meghalt. Két testvére volt, egy nővére és egy öccse. Az öccse sokszor meglátogatta őt, Ellák mind lelkileg, mind anyagilag támogatta öccsét. Ellák a teológia után szociológiát végzett, és az ott tanultakat jól alkalmazta az emberekkel való bánásmódban.

Enszől Ellák atya - A lelkipásztor

Elsősorban prédikátornak kell őt nevezni. Minden tehetsége meg volt hozzá, és ezt ki is használta. A szentbeszédnek nagyrésze az irodalomról szólt. Ady Istenes versei, József Attila, Tóth Áprád, Reményik Sándor, stb. Folyt belőle az összes vers kívülről. Még az ifjúsági hittanórán is versekben beszélt. De úgy tudott ezekről a versekről beszélni, hogy érdekes volt. Felkeltette mindenki érdeklődését. És a versekkel tiszteletet is kivívott magának. Néha, ha a prédikációban nem versről beszélt, akkor előadott egy napi történetet. De ennek mindig volt valami poénja, tanúsága, vagy elég sokszor humora. Úgyhogy néha az egész templom dőlt a nevetéstől. Hát ez valóban egészen más stílus volt, mint a Sándor atyáé.

Én ekkor 17 éves voltam, a férjem (akkor vőlegény "jelöltem") 22 éves. Én idővel már a ministrálásból kinőttem, a Gábor még ünnepeken bement ministrálni, hogy segítsen a kisebbeknek. Ellákkal jó barátságba lettünk. Az ifjúsági hittanra jártunk, de Ellák már merte a fiatalokat lehívni a plébániára, úgyhogy minden pénteken ott volt a hittan és nem a templomban. Sokszor 30-an, 40-en voltunk hittanórán. A fiatalok nagyon szerették az Ellákot.

Sokszor tartottunk házibulit is a plébánián, évente többször. Nem túlzás kifejezés ez a házibuli, mert valóban az volt. Zenéltünk, énekelünk, beszélgettünk, ettünk, ittunk. Az Ellák is tudta az összes akkori zeneszámot kívülről, és énekelni is jól tudott. Volt, hogy az Ellák és a Gábor (a férjem) ketten együtt nekiálltak a plébánián virslit főzni, kolbászt sütni a hittanosoknak, de nem keveset, mert sokan voltunk. Sokszor tartottunk az udvaron kerti partit, nyáron sütöttünk. Mindenki hozott sütit, innivalót. Jó és barátságos esték voltak ezek. Míg mások discoba jártak, mi a plébánián buliztuk ki magunkat.

Nagy foci rajongó volt. A fradi meccset mindig megnézte a tv-ben és a fiúkkal megtárgyalták mi volt a meccsen. De ő maga is szeretett focizni és tudott is. Egy időben a kerületi plébániák minden évben egyszer focibajnokságot tartottak. Ezekre a meccsekre is jött az Ellák. Felvette a focis ruháját, tornacipőjét, és beállt csatárnak.

Ellák mindig nagyon türelmes volt a gyerekekkel. A kicsikkel is, a nagyokkal is. A gyerekek akár fát is vághattak a hátán. A gyerekek viszonozták azt a szeretetet, amit tőle kaptak.

Ellák a fiatalok felé is szeretettel, türelemmel fordult. Mindegyikünkre nagy hatással volt. Elsősorban talán közvetlensége miatt. Én például minden bizonnyal az ő hatására 17 évesen elkezdtem verseket írni. Minden héten adtam neki egyet-kettőt. Mindig elolvasta, beszélgettünk a témáról. Soha nem mondta, hogy ilyen idétlen verset még nem olvasott, pedig ezek a versek nem voltak többek egy tizenéves önkifejezésénél. De ő elfogadott annak, ami voltam, egy tizenévesnek.

Egyszer elkérte egy versemet, azt mondta ez annyira jó, hogy ezt megjelenteti. „Mi vagyok én az Istennek” – nem viccelt, tényleg megjelentette a Katolikus Szó újságba. Egy idő után azt javasolta, gyűjtsem mindet egybe, egy verses füzetbe. Ma is megvan ez a füzet. (Érdekes 30 év múlva olvasni.)

Ellák több újságban írt. A Katolikus Szóban, Élet és irodalomban és a Zsaru magazinban is évekig. Az írásban nagy sikere volt. Voltak, akik messziről azért jöttek a mi templomba, hogy meghallgassák, hogy beszél az, aki így ír. Írói tehetségéért sokan tisztelték őt.

Több könyve is megjelent ezek az évek alatt: Szeretet-hittan, Gondolatok a szerelemről, Szeretlek mint medrét a folyó. Ezeket a könyveket mi már a megjelenése előtt is ismertük, mert az ifjúsági hittan témái voltak. Ellák felkészült a hittanórára, és a jegyzeteiből megtartotta a hittanórát. Megbeszéltük, majd megírta a könyvet.

1986-ban bejelentettük az Elláknak, hogy össze fogunk házasodni. (Ahogy illik, jelentkeztünk esküvői előjegyzésre.) Nagyon örült, őszintén megölelgetett mindkettőnket, és állította, hogy minket „az Isten is egymásnak teremtett”. „Reméljük” – mondtuk mi is. Majd azt mondta: „Nektek nem kell jegyes oktatás, jobban tudjátok a katekizmust mint én.” Így nekünk nem volt jegyes oktatásunk. De nekem megint volt egy különleges kérésem az esküvővel kapcsolatban. Persze nem az, mint bérnél, hogy ministráns ruhában lehessenek. Nem. Igazi menyasszonyi ruhám volt. A gond a polgári esküvővel volt. Akkor az volt a szabály, hogy előbb a polgári esküvőre kellett menni a házasságkötő terembe, és csak utána lehetett templomi házasságot kötni. De én azt kértem, hogy előbb a templomban legyen az esküvő, előbb az Isten előtt mondjunk igent, és csak utána menjünk erre a „polgári” bohóckodásra. Még az Ellák is nyelt egyet mikor elmondtam neki mit szeretnék. „Húha – mondta – megpróbálom elintézni.” Azt mondta nem is én lennék, ha nem ezt akarnám, de teljesen egyetértett velem, hogy az Isten fontosabb az anyakönyvvezetőnél. Elintézte, így volt.

Az Ellák nászajándékként felajánlotta, hogy elkészítteti a nyomdában az esküvői meghívónkat. Kedves volt tőle. Azt kérte, hadd válasszon ő a meghívóra idézetet, ez is hadd legyen ajándék. Az idézet arról szólt, hogy az őszinte szeretet a lelket keresi.

Ellák valóban őszintén nagyon örült, hogy házasságot kötünk. Így hirdette az esküvőnket:

„Egész Egyházközségünk ünnepel, mert két ministránsunk esküvőjét ünnepeljük mindannyian.”

Így kötöttünk házasságot 1986 júniusában. Nekünk volt a templom történetében a harmadik nászmisés esküvőnk, hiszen természetes, hogy két ministráns szentmisével együtt tartja az esküvőjét. Sándor atyát is meghívtuk még a februári eljegyzésünkre is, de természetesen megkértük, hogy ő eskessen minket össze, hiszen nála nőttünk fel. Sándor atya nagy örömmel vállalta. Így Sándor atya és az Ellák atya mindketten jelen voltak az esküvőn. Sándor atya tartotta a liturgiát, Ellák atya prédikált. Nagyon sokan ismertek minket, hisz a templomban nőttünk fel. Annyian voltak az esküvőnkön, mint a húsvéti ünnepeken, idősek, fiatalok, mindenki, akinek valami köze volt a templomhoz.

Az esküvőnk után egy új ötletem támadt. Valami olyasmit akartam, hogy újra a hittanos gyerekek között lehessenek. Sőt ekkor már tanítóképzős főiskolás voltam, úgyhogy valóban gyerekek közé akartam menni. Így kigondoltam, hogy megpróbálok egy színdarabot írni, a hittanosokkal megtanuljuk és előadjuk a templomban. Megírtam az első színdarabomat Szent Erzsébetről: Isten szolgáló leánya. Először elolvastattam a Gáborral (férjemmel), hogy mit szól házzá. Azt mondta, szerinte nagyon jó. Elmeséltem az Elláknak is mit gondoltam ki, odaadtam neki az írást, és megkértem, hogy mondja el a véleményét vagy nyugodtan javítson bele. Izgultam mikor visszaadta a füzetet, hogy mit szól vajon hozzá. Nem várt módon reagált. Majd felrobbant örömeiben. Azt mondta nagyon jó írás, egy sort sem javított bele. Nagy-nagy örömmel áldását adta a színdarab megkezdéséhez.

Sok-sok gyereket összeszedtem kicsiktől a nagyokig. Ellák semmibe nem szólt bele, mindent úgy csinálhattam, ahogy én akartam. Hívtam, hogy legalább egy próbát nézzen meg, hátha valamit rosszul gondoltam. Azt mondta, az nem lehet, csináld nyugodtan. A templombúcsú ünnepére adtuk elő, november 19 körül. Forgószínpadszerű előadás, szerepek, fénytechnika, diaképek, zenei betétek, versek, énekek. Olyan nagy sikerünk volt a templomban, amit nem is gondoltam volna. Az Ellák a kórusról nézte végig az előadást. A végén a kórusról mondott dicsérő szavakat a szereplőknek, és így fejezte be: „éljen, csodálatos volt”, és tapsolni kezdett. Addig soha senki nem tapsolt a templomban. Majd az emberek is tapsolni kezdtek. A szereplők is örültek a sikernek. Olyan hihetetlen élmény volt, hogy másnap elkezdtem írni egy karácsonyi színdarabot. Újat, mást, teljesen mást, mint amiket eddig láttunk. És a siker, a taps még nagyobb volt mint előtte. Így indult a színjátszó-kör. Ezután minden évben több előadást is tartottunk sokszor 30-40 fiatal szereplésével.

A színjátszó-körrel elsőrendű céloim a hitélet elmélyítése volt mind a szereplőkben, a nézőkben, a fiatalokban, az idősekben. Évről évre újabb és újabb színdarabokat írtam, nem tudtam abbahagyni: Velünk az Isten – karácsonyra, Bennünk az Isten – húsvétra, Bon Bosco – az ifjak pásztora, Melyiket a kilenc közül,

stb. Egy színdarabot sem adtunk elő több éven át, mindig újat akartunk mutatni, adni. Tizenvalahány színdarab született így, már magam sem tudom. Időközben megtanultam gitározni, és így énekeltünk néha szentmisén is. Az ifjúsági élet középpontja a színjátszó-kör lett. Ismét lett a templomban sok húgom és öcsém (mert mind fiatalabb volt nálam). És én boldog voltam, hogy Istent most így szolgálhatom.

Időközben másik plébánia fiataljai is csatlakoztak hozzánk, hogy a saját plébániájukon (Délpest – Feri és Gyula) ők is összetudják fogni a fiatalokat.

Az Elláknak mindig odaadtam előre a megírt új színdarabot, hogy olvassa el, nehogy hiba legyen benne, de egyszer sem javított bele egy sort sem. Ellák színjátszó-kör iránti lelkesedése soha nem fogyott el, talán azért, mert az irodalom, a színjátszás tőle sem állt távol, sőt. Ellák bizalmának köszönhető, hogy a színjátszó-kör működhett, hiszen nem volt köteles megengedni, de ő nemcsak megengedte, hanem lelkesedett is. Ez a színjátszó-kör egy nagyon jó baráti társaság volt. Többen hívtak szerepelni olyanokat is, akiket valahol megismertek és ez lett a közös programjuk. Ebből a baráti társaságból hat házasság született. Ha semmi más értelme nem lett volna az egésznek csak ennyi, már az is megérte volna.

Közben 1988-ban novemberében megszületett a fiunk, de a karácsonyi előadást nem lehetett kihagyni. Anyukám vigyázott a kis lurkóra, amíg mi a férjemmel a színjátszó-köri próbára mentünk, mert természetesen a színjátszó-körben is közös megegyezéssel vettünk részt. Gábor volt a fény és hangtechnikus.

A fiunk keresztelésére az Ellák megint egyházközségi ünnepet hirdetett. Azt mondta méltó ünnepet tartok nektek, a vasárnapi 10 órai szentmisén fogom megkeresztelni a kis Gábort. A misén való keresztelés akkor még egyáltalán nem volt szokás, mert régen a kommunizmusban nem engedélyezték. Úgyhogy sok-sok évtized után a fiunk volt az első, akinek szentmisén volt a keresztelése templomunkban. Mindenki eljött, aki ismert minket.

1990-ben júliusában született a lányunk, és Ellák ugyanilyen örömmel fogadta, keresztelte meg őt is. A Krisztina név „krisztusit” jelent. Ellák nagyon szép gondolatnak találta, hogy a lányunkat így nevezzük. Kriszti keresztelési „házi-ünnepségén” természetesen az Ellák is nálunk volt. Fiunk ekkor 2 éves volt, de már olyan jól ismerte az Ellákot, hogy maga vitt neki egy üveg sört, és „igyál” felszólítással kínálta meg. Persze az Ellák hahotázva nevetett rajta, és megdöngönyözte a zsvány kissrácot.

Mindeközben a színjátszó-köri élet folyt tovább. A próbákra a gyerekeinket már vittük magunkkal, és a templom szentély lépcsőjén le-fel mászkálva élték át a próbák élményeit, mindenki nagyon szerette őket, a kisebbek is, a nagyobbak is.

A plébánia történetet muszáj kiegészítenem egy kis történelemmel, mert enélkül csak félszó. Ma sokan azt gondolják a rendszerváltozás nem is volt olyan nagy ügy. Egy személyes történettel szeretném megvilágítani, hogy igenis megváltozott a világ. 1986 szeptemberében napközis tanítóként kezdtem. A nyakláncomon volt egy egyszerű kicsi kereszt, a nagymamámtól kaptam a bér márkázásomra, melyet azóta mindig hordtam. Soha nem tettem ki a ruhámon kívülre, mert úgy gondoltam, nem attól katolikus az ember, hogy a keresztjét „villogtatja”. De egyszer megdöngönyöztéltem egy V nyakú klassz pólót. Olyan jól nézett ki, gondoltam ebbe még dolgozni is elmehetek. El is mentem többször a pólóba, és én elvből (hivatástudat) mindig hordtam a fehér köpenyt is, de kigombolva. Az iskolai párttitkár tanító társam volt, vagyis ő tanított és én voltam a napközis. Nagyon jóban voltunk, egy kiváló ember, kiváló tanító volt, többet tanultam tőle, mint a főiskolán. (Ma is őszinte elismeréssel és szeretettel gondolok Évára.) Egy napon azt mondta nekem, amikor a lépcsőnél összefutottunk: „Várj egy kicsit. Mondanom kell valamit. Az igazgató azt üzeni, hogy vagy vedd le a keresztet a nyakadból vagy ne látszodjon, mert szocialista államban, szocialista iskolában, szocialista pedagógus kell. – Én nem értek egyet, de meg kellett mondanom.” Tudod Éva, hogy a keresztet nem veszem le – mondtam. Csak ennyit válaszolt: „Tudom. Na menj, mert várnak a gyerekek.” Ez 1987-ben történt! Nem 1956-ban, vagy 66-ban!

Az 1989-es rendszerváltozás új időt hozott az Egyház életében is. Csak a három leglényegesebb kérdésben történt változást említem meg: egyházi iskolák megnyitása, szerzetesrendek működési engedélye, ÁÉH (Állami Egyházügyi Hivatal) megszüntetése. Olyan változások történtek, amelyek a plébániák életét is megváltoztatták. Például az államosított egyházi intézmények ismét egyházi tulajdonba kerültek, így több plébánia visszakapta régi közösségi házát. De nagyon nagy eredmény volt, hogy a hittan oktatási

intézményekben való tanítása engedélyezett lett. A mi területünkön ekkor három állami általános iskola volt. A sugárúti, a rákoskerti és a Zrínyi. Kettőt mi vállaltunk el, a Zrínyit az öregcsabai plébánia. Ellák a sugárúti iskolába ment elsőször, majd rákoskertre is elment minden héten. Új és nehéz feladat volt ez, de Ellák nem hátrált meg, nyakába vette ennek terhét, és problémáit. Ellák később egy hitoktató segítségét kérte, hogy minden iskolai hittant meg lehessen tartani. (Úgy emlékszem talán a diakónus Emil atya segített.) Az iskolai hittan ekkor egy új szint hozott az Egyház életében.

1989-ben született a Pünkösdi Kórustalálkozó is. Először az MDF szervezte a Volán tornatermében. De megkérdezték az Ellákot, hogy beengedi-e a templomba a kórusokat, és Ő örömmel mondott igent. A Pünkösdi Kórustalálkozó azóta is tart. És szintén ezévtől november 4-én megemlékeztek a templomunkban az 1956-ban elhunyt rákoscsabai mártírokrá. A Pünkösdi Kórustalálkozó és az 56-os megemlékezés napjainkban ma is ünnepli templomunk.

Egy kis történelmi korszak: A kommunista diktatúra vége, a szabadság szele egyes helyeken a katolikus zászlót is némelyest meglengette a 90-es évek elején. A liberalizmus eszméje pár év múltán a templom ajtón is befurakodott.

Az egyház elleni liberális kritikák nagyobb hangot kaptak. Megkérdőjelezték az egyházi irányítás és egyházi jogi törvények jogosságát. (A liberális gondolatvilág lényege: Ami tetszik nekem a krisztusi tanításból és ami megfelel nekem az egyházi törvényekből azt megtartom, a többi rám nem vonatkozik.) Ennek hatására egyes személyek, közösségek a világegyháztól eltávolodni látszottak. A konzervatívak viszont az egyházi irányítás, az egyházi jog elfogadását és követését tartották fontosnak továbbra is, a tisztelet-hagyomány-egység alapelveihez tekintették a katolikus értékrendnek. A liberális értékrend és a konzervatív értékrend közötti különbségek véleménykülönbségeket teremtettek.

Mondhatná valaki, hogy ezek a gondolatok egyáltalán nem tartoznak egy plébánia történetéhez. Pedig igen. Erre a 90-es évek eleji korszakra jellemző volt "mond meg a véleményed bátran" korszak. Mindenki beszél politikáról, egyházakról is. Így a mi templomi közösségünkben is napi beszélgetések témái voltak a politika is és az Egyház is. Ez valóban egy új korszak volt. Mostantól lehetett megtudni igazán ki? miről? mit? gondol. Mi, úgymond, konzervatív katolikusok, az új liberális szemléletmóddal nem tudtunk egyetérteni. Meggyőződésünk volt és ma is az, hogy Krisztus Egyházának építése nem a rombolással kezdődik, az új út nem az "elszektásodás". A színjátszó-körös fiatalokkal is sokat beszélgettünk és bizony sokszor nem értettünk egyet, mert a szabadság és szabadosság közti különbséget nem látták.

Sajnos idővel bebizonyosodott az is, hogy az iskolai hittannal kapcsolatos remények nem hozták a várt eredményt. (Ennek több oka is volt.)

A kerület több plébánosával beszélgettünk rendszeresen és mindegyikőjük a csalódottság hangján szólt. A helyzet nálunk sem volt jobb, mint máshol. Több lett a felnőtté váló, hitoktatói korból kilépő, mint amennyi elszálló korból lépett. A színjátszók is az eltelt 4-5 év alatt felnőttek. Többen továbbtanultak, elköltöztek. Nekünk is több problémánk akadt az életben. Először is nekem a két kisgyerek mellett nagyon kevés szabadidőm maradt, a férjem pedig nagyon sokat dolgozott, hogy megéljünk egy fizetésből.

A rendszerváltozás szele nekem is új gondolatot adott. A mai Sapientia-nak (szerzetesi teológiai főiskolának) volt egy elődje. Az angol kassasszonyok szerzetesrend indított egy három éves levelező tagozatos hitoktatóképző iskolát (Ward). Úgy gondoltam szívesen tanítanék hittan a jövőben akár plébánián, akár iskolában. Ezért 1991-ben (amikor a lányom 1 éves volt) beiratkoztam ebbe az iskolába. Nagyon szívesen tanultam a teológia minden tárgyát. Mindezért úgy döntöttünk, hogy a színjátszó-kör működését felfüggesztjük.

Engem nagyon aggasztott, hogy a fiatalok elvesznek a nagyvilágban. Úgy gondoltam egy-egy plébánia úgymond magányosan, zárt körben élve kevés a fiataloknak. A rákosligeti Kiss József atyával (akivel nagyon jó viszonyban voltam, sőt anyukán hittan tanára volt régen Mezőtúron) nagyon sokat beszélgettünk erről, és a véleményünk megegyezett. Megkért, hogy beszélgessek fiataljaival a kor problémáiról. Több alkalommal el is mentem hozzájuk, mert nagyon érdekelt, hogy 16-18 év körüliek mit gondolnak (bár én csak 25 év körüli voltam ekkor). Arra a következtetésre jutottam, hogy a különböző plébániák fiataljait össze kell ismertetni, mert magányos katolikusnak és társadalomidegennek érzik magukat. Ezért kerületi katolikus ifjúsági közös rendezvény szervezését terveztük, amihez minden kerületi plébános beleegyezését kértük. Hegy-Kiss István, Keresztúr-Snell György, Öregcsaba-Mandula József, Csaba-Enzsől Ellák, Liget-

Kiss József atya. A kerület katolikus ifjúsági hittanosainak közös farsangot szerveztük, hogy megismerhessék egymást. A Zrínyi úti iskolában, majd következő évben a Pesti úti iskolában (ekkor már ott tanítottam, és a volt párttag igazgatóm engedélyezte a katolikus farsangot! – nagy dolog volt ez! – legalább is nekem). Gyöngyössy Marci barátunkkal (volt ministráns), akit fiatalként szintén aggasztott a fiatalság helyzete, egy ifjúsági szervezet vagy egyesület létrehozásán gondolkodtunk. Sok kérdés felmerült: mit, hogyan, ki? Katolikusnak kell maradni, és ennek kereteket kell adni. Egy szabályozatlan társaság működése több kárt tesz, mint hasznot teremt. Minden eddigi ismereteimet összeszedve megírtam egy szervezeti és működési szabályzatot. Sok elvi és gyakorlati kérdést megbeszéltünk. Több fiatal összefogásával (elsősorban Rákosligetiek) a Rákosmenti KIM Gyöngyössy Marci vezetésével hamarosan elindult. A KIM alapításában és munkájában magam nem vettem részt (hiszen iskolában tanítottam, sőt iskolába is jártam és két kisgyerekem volt), de megbízható és elhivatott fiatalok véghezvitték. A kerületi KIM sok-sok éven át működött.

Időközben Molnár István ministráns barátunk 1992-ben jelentkezett a szemináriumba kispapnak. Ennek nagyon örültünk mindannyian.

A templomban több évig nem volt sekrestyés és István anyukája, Margit néni elvállalta, hogy sekrestyés legyen amíg fia a szemináriumban tölti éveit. Ezután több évig ő látta el a sekrestyési feladatokat.

Elláknak plébánosi feladatai ellátásában több kisegítője is volt. Gyüre István atya, aki nyugdíjasként a plébániától két házra lakott. Ő sokszor misézett templomunkban és a plébánia kertjét is ő gondozta éveken át. A másik kisegítő egy diakónus volt, Emil atya (talán így hívták), aki szintén sokat jött templomunkba helyettesíteni. Így például Ellák minden év augusztusában a teljes hónapban szabadságra ment, és Horváth tengerparton töltötte ezeket a heteket. Ilyenkor is a diakónus vagy Gyüre atya helyettesítette.

Az Ellák a miserendet a következőképp változtatta meg: hétfőn, szerdán és pénteken reggel 7 órakor volt szentmise, kedden, csütörtökön este 6 órakor, szombaton este 6 órakor, a vasárnap délelőtti két szentmisét (9 és 11 óra) összevonta 10 órára és tartott misét még este 6 órakor.

1992-ben Rákoskert legmagasabb dombjára egy keresztet állítottak. Röviden elmondva ezt volt az ottani katolikus hívek véleménye: „Se templomunk, se harangunk. A dombra keresztet akarunk.” A keresztet Ellák áldotta meg egy ünnepélyes szabadtéri keresztúti szertartás keretében.

Mécs László: Vallomás (részlet)

Nagyon kell szeretni!!!

*A méh nagyon szereti a munkát s a mézet
s a föld millió mérges virágja közt
megtalálja a mézet.*

*A parasztnak nagyon kell szeretnie a földet,
a papnak az oltárt, az anyának a szenvedést,
Magdolnának Krisztus lábait,
Assisi Szent Ferencnek Krisztus sebeit,
mindenkinek szeretnie kell a keresztjét,
mindenkinek nagyon kell szeretnie Istent.*

*Halljad világ a vallomásomat:
Egyszerűek legyünk, mint az országút,
hogymindenkihez elmehessünk,
jók legyünk, mint a levegő,
hogymindenkit megölelhessünk,
édesek legyünk, mint a kenyér,
hogymindenkit etethessünk,
vidámak legyünk, mint a bor,
hogymindenkit megnevetessünk.*

1992-ben volt Ellák papszentelésének 25. évfordulója. Valami olyannal szeretnénk volna meglepni ami igazán neki szól. Nem gyűjtött semmit, és különleges dolgok sem érdekelték. Nem értékeset, inkább személyes ajándékot akartunk neki adni. Támadt egy érdekes ötletem. Ellák kedvence a mezei virágok voltak, de elsősorban a pipacs. Június a papszentelések ideje, és ekkor virágzik a pipacs. Megbeszéltem a fiatalokkal, hogy ezt adjuk neki ajándékba. Mindenkinek tetszett a gondolat. De a pipacs nagyon hamar hervad, és hervadtan nem lehet odaadni. Vasárnap 10 órára volt kihirdetve az ünnepi mise. Ezért vasárnap hajnalban 5 órakor több hittanossal együtt kimentünk a patakparti mezőre és mindenki pipacsot és más mezei virágot szedett. Én hazavittem mindet, és reggel 6 órakor nekiálltam egy virágtálat, egy oltárdíszet készíteni. Nagyon nehéz volt a gyengeszálú virágokból csokrot készíteni, de hála Istennek nagyon csodálatos virágtál lett, úgy nézett ki mint egy Isten adta mező. Ezt adtuk át a szentmisén az Elláknak, annyira meglepődött a pipacsok láttán, hogy meghatódva törölgette a szemét, azt mondta ilyen szívből jövő ajándékot még sohasem kapott. Örültünk az örömeinek.

Ellák 1995 februárjában a képviselőtestületi ülésen rosszul lett, kórházba vitték. Agyvérzést kapott. Több

hónapon át kórházban volt. A hívek közül többen meglátogatták. Mindenki nagyon sajnálta őt, és reménykedett felgyógyulásában. Ebben a félévben a környékbeli papok helyettesítették, és a miserend is megváltozott. Minden hétköznapi misét a helyettesítés miatt este 6 órára tettek át.

Ellák 1995 augusztus 15-én halt meg. A temetésére nagyon sokan elmentünk. Ellák sírja a farkasréti temetőben van. Kérésére egy egyszerű fakereszt áll sírjánál.

Elláktól van egy személyes emlékem. Egyszer azt mondta nekem: „Szeretnék valamit rádbízni, mert te értékeled ezt.” És átadott nekem egy 1943-as kiadású Mécs László összes versei kötetet. Azóta is őrzöm e nemes könyvet.

Enzsől Ellák atya - Az építő

A templomba ajándékba kaptunk két óriási pálmát. Évekig a szentélyben voltak, nagyon szép volt. Elláknak nem volt anyagi lehetősége építésre, felújításra. A templomban jelenleg is használatban ministráns ruhákat (alba jellegű) Ellák varratta. Nagyon új volt ez akkor, mert azelőtt kétrészes (ing plusz szoknya) ministráns ruhák voltak. Ez az évek alatt valamelyik évben ki lett festve a templom belső tere és a plébánia külseje. (A plébánia eredetileg sárga színű volt, az ablakok feletti díszek fehérek és fehérre festett ablakokkal. Ellák fehér színűre festette ki az egész plébánia épületet és zöldre az ablakokat. Azt mondta így legalább fradi színe van.)

1995 – 2004 plébános Érszegi Gábor atya

1995-ben lett plébános templomunkban, 53 éves volt ekkor.

Mint barát, mint hitoktató, mint sekrestyés én így ismertem meg őt:

Előszó

A plébánia élete 1995 őszén

Nem szívesen írom le ezeket a gondolatokat, de a későbbi események megértése miatt kénytelen vagyok leírni. Amikor kinevezték az új plébánost elég nehéz körülmények között kellett megkezdnie a rákoscsabai lelkipásztori munkáját.

Rossz hírek terjedtek: - Az Ellák azért halt meg, mert helyette új plébánost neveztek ki. - Az új plébános miatt kiürült a templom, nincsenek hittanosok sem.

- Az új pap nem hajlandó a plébániára beköltözni.

Ez a három indoka volt a püspökség és az új plébános elleni lázadásnak.

Tények:

Ellák már több hónapja (februártól) feküdt teljes kómában (eszméletlen állapotban). Ezekben a hónapokban a kerületi papok vállalták a helyettesítést. Több hónap eltelte után a Püspök úgy döntött, hogy a helyettesítés nem folytatható, hiszen ezeknek a papoknak is megvolt a maga plébániája. Ezért augusztus 1-től új plébánost nevezetett ki, Érszegi Gábor atyát. Egyes hívek nagy felháborodással fogadták ezt, mert bár ok nélkül, de abban reménykedtek, hogy Ellák felépülhet még. Ezért igen rossz volt a plébániai közhangulat, egyesek szinte lázadást szítottak a püspökség ellen, amiért új plébánost neveztek ki. Augusztus 15-én az Ellák meghalt. Sajnos ekkor többen arra a következtetésre jutottak, hogy az Ellák azért halt meg, mert új plébánost neveztek ki, és ebbe az Ellák belehalt. Tehát ők a Gábor atyát hibáztatták az Ellák haláláért. Ezt hirdették mindenfelé és a Gábor atyának is megmondták szemtől szembe. Gábor atya kétségbeesetten védekezett.

A helyzetet nehezítette továbbá, hogy már februártól, az Ellák betegsége óta a templom is szinte kiürült, mert a templomba járók közül nagyon sokan nem itteni lakosok voltak, hanem más plébániákról jöttek az Ellák szentbeszédeit meghallgatni. De most hétről-hétre egyre többen elmaradtak a templomból, viszont a helyi lakosok igen kevesen voltak. Ezért az elmúlt hónapok alatt nagyon lecsökkent a templomban a hívek száma, de a hittanosok és a ministránsok száma is. Persze a lázadók ezt is félre magyarázták, „mert az új pap miatt már nem jön ide senki.”

Még nagy nehézséget okozott az is, hogy Gábor atya a plébániára nem tudott beköltözni, mert az elmúlt évek alatt az épület állapota nagyon leromlott. És ismét jött a lázítás: „az Elláknak jó volt, de az új papnak nem”. De arról senki nem beszélt, hogy az Ellák plébánosi éve alatt nem lakott a plébánián, heti két estét töltött itt, kedden és szombaton. Így az összehasonlítás nem volt jogos. A plébánia épületét a püspökség lakhatatlannak

minősítette, és pénzbeli támogatást, kölcsönt ajánlottak fel az épület renoválására. Több hónapi munka kezdődött a plébánián.

Gábor atya későbbi elmondása szerint már szeptemberben áthelyezését szeretne volna kérni a Püspöktől, mert nehezen viselte ezeket a vádakat, de a Püspök megkérte, hogy próbálja meg túlélni ezt a helyzetet. Ez volt a kezdet.

Hogyan születik a közös munka?

Mi ebben az időben csak „egyszerű templomba járó” emberek voltunk. Értem ezalatt, hogy semmilyen közösségi munkát nem végeztünk már több éve. Az élet, a család minden időnkot lekötötte. 1993-ban, amikor a lányom három éves volt, engem visszahívtak az iskolába tanítani, osztályt kaptam. Közben még a hitoktatóképzőn harmadéves voltam, 1994-ben végeztem. Így nem maradt időnk templomi feladatokat vállalni.

Gábor atyát mi előzetesen nem ismertük. Egyszerűen örültünk, hogy van plébános, hiszen Sándor atya is és az Ellák is többször emlegették, hogy egyre kevesebb pap van és erre a kicsi plébániára előbb-utóbb nem lesz plébánosi kinevezés, hanem Öregcsabához fognak csatolni minket.

A vasárnapi szentmisékre természetes gyerekeinkkel mentünk. Gábor atyával semmilyen közvetlen kapcsolatunk nem volt, csupán a vasárnapi szentmise alkalmával láttuk őt és hallottuk szentbeszédeit.

Az előbb említett naiv vádaskodásokkal azonban egyáltalán nem értettünk egyet. Bárkivel szóba került a kérdés, elmondtuk, hogy ilyen bután nem lehet gondolkodni. Inkább örüljenek, hogy van plébános. Nagyon sokszor az új atya védelmére kellett kelniünk, pedig személyesen még nem is ismertük őt, de ezzel a lázadással egyáltalán nem értettünk egyet. (Sajnos legnagyobb hanggal az egyházközségi képviselőtestületi egyes tagjai voltak, tehát pont azok támadtak az egyházi döntés és az új plébános ellen, akiknek az Egyházat kellett volna képviselniük.)

Mi először akkor beszélünk Gábor atyával, amikor 1995 novemberében az egyik vasárnapi szentmise után odajött hozzánk a templomkertbe, és megkérdezett, hogy megkérhetne-e, hogy a hittanosok karácsonyi előadásának betanításában segítsék neki, mint volt plébániai színjátszó-kör vezető, tanító, mint hitoktató.

Bár nagyon elfoglalt voltam ebben az időben, de nem volt szívem nemet mondani annak az embernek, akit már épp eleget bántottak az utóbbi hónapokban. Gondoltam, hogy a gyerekek karácsonyi előadása talán közelebb hozza a híveket és ezért talán jobban elfogadják majd Gábor atyát is, és béke lesz. Úgyhogy igent mondtam kérésére. (Én ekkor a péceli iskolában tanítottam alsósokat, és felsőben hittant és informatikát.)

Gábor atya a karácsonyi készülétkor a gyerekekkel kedves volt, a szülőkkel is mindig beszélgetett. Nekem nagyon szimpatikus volt az emberekkel való viselkedése. A mi gyerekeinket is hívta szerepelni, úgyhogy együtt mentünk szombatonként a próbákra, ekkor a fiunk hét éves volt, a lányunk öt. Gábor atyának velünk is jó kapcsolata lett, a gyerekeink megszerették, viccelődtek vele.

A karácsonyra való készülődéskor és a vasárnapi misek után többször beszélgettünk már személyesen is. Gábor atya elmondta plébániai problémáit. Ezeket a problémákat mi is ismertük és nagyon egyszerű véleményünk volt róla: a liberális lázadás idővel elcsendesül, a kiürült templom megtelik, a kevés hittanosból több lesz, a plébánia épületét pedig fel kell újítani. Optimista álláspontunk új biztatást adott Gábor atyának. A gondterhes emberből egy bizakodó ember lett. De volt egy fontos kérdés: mindezt hogyan lehet megvalósítani?

Először is megbeszéltük a plébánia múltját. Gábor atyát minden érdekelte, amit a múltból ismertünk, tíz, húsz, harminc éves múlt is. Szerette volna megismerni, hogy milyen közösségbe jött.

Gábor, a férjem, mivel építőmérnök felajánlotta, hogy segít a plébánia épület renoválási munkáinak megtárgyalásában, felújítási módszerek megbeszélésében. Én pedig felajánlottam, hogy a gyerekek között segítek neki. Gábor atya nagy örömmel fogadta mindkettőnk segítségét.

Az új út így kezdődött: Húsvétra megjelent az első Szolgáló plébániai újság. Segítettem a hittanos gyerekek elsőáldozásának és bérnálásnak előkészítésében és nyárra megszerveztük az első hittanos tábort. A plébánia felújítása folyamatban volt.

Az egyházközségi képviselőtestület megbízási ideje lejárt - az új képviselőtestületben több fiatal tag lett és elnöknek Gábor atya a férjemet, Gábort kérte fel. A bérnálás ünnepén volt az új képviselőtestületi eskütétel.

Egyre többen belefolytak a mindennapokba és segítettek a plébániai közös ügyek megoldásában.

Két év alatt közösen talpra állítottuk a plébánia életét. A lázadók elcsendesedtek, a templom megtelt emberekkel, a plébánia épülete elkészült. 1998 tavaszán 36 elsőáldozó volt.

A közös munka közben születik a barátság

Időközben a templomban is egyre többet segítettünk Gábor atyának, én is és a férjem is szívesen részt vettünk a plébánia hitének és közösségének „életre keltésében”. Így Gábor atyának köszönhetően mi ismét belefolytunk a templom mindennapi életébe. De most már mégis másképp mint eddig, mert a gyerekeink is mindig résztvettek benne, hiszen már nagyobbak voltak.

1996 húsvétkor a Gábor atya behívta gyerekeinket ministrálni. Nagy öröm volt számunkra (nekem is és a férjemnek is) hogy a gyerekeink ugyanannál az oltárnál ministrálnak, ahol mi is felnőttünk. Egészen kicsi koruktól természetesen mindig vittük őket templomban, de a ministrálás, a hittan, a gyerekeknek szóló programok jobban a templomhoz kötötték őket.

Mindennek köszönhetően egyre többet találkoztunk Gábor atyával. Beszélgettünk családról, gyerekekről, nevelésről, templomról, hitről, hitoktatásról, politikáról, mindenről. Gáborral, a férjemmel együtt megállapítottuk, hogy egy olyan emberrel találkoztunk Gábor atya személyében, aki pont úgy gondolkodik, mint mi. Emberi, egyházi és Istenes kérdésekben teljesen egyetérttünk. Így ezekből a beszélgetésekből idővel barátság lett. És mi lehet egy barátság legmélyebb alapja, mint az azonos értékrend, mint a hit?

Meggyőződésem volt, hogy a templomi ünnepek és a közösségi programok, az embereket hitükben megerősítik, és egy igazán jó plébánia fog működni. Az első években én még az iskolában (munkahelyemen) tanítottam továbbra is, a plébániai új feladatokat emellett vállaltam.

Gábor atya már két éve plébános volt, amikor 1997-ben feltette a kérdést, hogy nem lenne-e kedvem hittant tanítani a plébánián. Egy plébánia életében a hitoktatást én mindennél fontosabbnak tartottam.

Így az élet választásra kényszerített: vagy az iskola vagy a plébánia. A kettő együtt nem megy. Én a plébániát választottam. Így lettem 1997-ben plébánia hitoktató, majd 1998-ban sekrestyés is. Ma sem bántam meg.

Érszegi Gábor atya személye

Csak azt írom ide le, amit mindenki tudott róla, aki ismerte. Mint barátról, a plébániai élet ismertetése után fogok írni.

Végtelen nagy tudású ember volt. Lehetett a téma akár teológiai, történelmi, földrajzi, képzőművészeti, építészeti, ő szinte hihetetlenül tájékozott volt. Mindenkivel nagyon szívesen beszélgetett akár napi, akár családi, akár politikai kérésekről. Érdekelte mások véleménye. Ő is nyíltan elmondta véleményét, és soha nem mondott mást, mint amit gondolt.

Közösségi szempontból, talán legnagyobb érdeme volt, hogy tisztelettel volt mások felé. Mások iránti tiszteletéről tanúskodott, hogy mindig mindenkinek előre köszönt. (A templomban is, az utcán is.) Nagyon tisztelte azokat az embereket, akik katolikus hitünkben kitartanak, akik eszerint élik mindennapi életüket, és hitre nevelik gyerekeiket. Tisztelte a becsületesen dolgozó embereket, akik nem csapnak be másokat, akik megbízhatóak. Tisztelettel volt egyszerű és tanult ember felé is, mert mindenkiben az emberi értéket kereste. Az volt a „papi elmélete”, hogy az emberek nagyrésze keresztelés, esküvő, elsőáldozás, temetés alkalmával találkozik az Egyházzal, ezért ilyenkor kell őket közelebb hívni Istenhez. Ezért igyekezett pozitív egyházi benyomást tenni. Például senkit nem vont kérdőre, hogy miért nem jár templomba, vagy miért csak ritkán jön. Nem kritizálta soha az emberek hitéletét, inkább a hitre alapozott életet tartotta fontosnak.

Gábor atya barátkozó típus volt. Nem haverkodó, inkább barátkozó. A plébánián több ember, család baráti bizalmában élt. Sok család személyes problémában kérte véleményét, tanácsát. Az emberek öfelé mutatott bizalmát, mindig nagyra értékelte. Ezzel a bizalommal soha nem élt vissza.

Nem várta el, hogy mások Gábor atyának szólítsák, mégis mindenki tiszteletből így szólította meg.

Nagyon jóhumorú ember volt. Szeretett másokkal jókedvűen beszélgetni. Ömlöttek belőle a jópofa történetek, de szívesen hallgatta mások történeteit is.

Ő olyan volt, mint a tükör. Az örvendezőkkel örvendett, a szomorúakkal szomorkodott, a közömbösekkel hideg maradt. Nem tudott másmilyen lenni, mert ilyen volt. Valóban nagyon tudott örülni mások örömének, és együttértett a bajban lévőkkel. De nem szerette, ha valaki közömbösen, vagy haraggal beszélt. Ilyenkor valóban hideg maradt az illetővel szemben. Nagyon-nagyon nem szerette a liberális gondolkodást. És nem szerette, ha valaki az Egyházat csak „szolgáltatásnak” tekintette: „Én fizetek, te meg temess.”

Mély hitű és határozott értékrendű ember volt. A hitet gyakorlati szempontból nézte. Egy kis történet jut erről eszem. Hétköznapi mise előtt egy néni jött be a sekrestyébe. Jól ismertük őt a templomból. Azt mondja: „Képzeld atya, olyan nehezen tudtam eljönni a misére, mert a dédunokám könyörgött, hogy süssek neki palacsintát. Alig tudtam elszabadulni tőle, hogy misére jöhessenek.” Gábor atya csak ennyit mondott: „A Jóisten jobban örült volna, ha inkább palacsintát sütött volna a dédunokájának.” A néni megfordult és kiment a sekrestyéből. (Nagyon egyetértettem Gábor atya gondolatával.) Másnap a néni bejött elújságot, hogy elkészült a palacsinta.

Gábor atya szerette a virágokat, a plébánia tele volt virágokkal. Gondosan locsolta, ápolta őket. Ha egy új virág kinyílt, mindig behívott megnézni. Mikor a plébániára beköltözött azt emlegette, hogy gyerekkorában volt egy kutyájuk. Én megleptem egy kiskutyával. Nagyon örült neki, fel is nevelte. Szulit minden templomba járó ember ismerte.

Érszegi Gábor atya - A lelkipásztor

1996-tól egy új plébániai élet kezdődött, három pontban össze lehet foglalni: hittan-misszió, család-pasztoráció, katolikus lelkiség és hagyomány

Ennek megvalósulásának különböző formái voltak - többek között:

az egyházi ünnepek liturgiai hagyományainak megőrzése, hitoktatás minél több intézményben és korosztályban, az evangelizálás és lelkiség elmélyítését szolgálta a Szolgáló újság évi több alkalommal való megjelenése, a közösség építését segítette a Szent Erzsébet közösségi nap és Szent Erzsébet díj átadása, a Pünkösdi Kórustalálkozó, a nyári hittanos tábor, a hittanosok karácsonyi előadása.

Templom - ünnepek

A templomról, a templomi ünnepekről, mint sekrestyés írok. A sekrestyési feladatok ellátása részemről nem volt nehéz, mert régi ministráns koromból mindenre emlékeztem. Gábor atya a liturgiát pontosan ugyanúgy végezte, mint annak idején Sándor atya, így soha nem kellett elmagyarázni mi és hogy lesz, mert én emlékeztem a ministráns évekre. Gábor atyával a templomban nagyon jó viszonyban, légkörben tudtunk együtt dolgozni.

Az egyházi liturgia hagyománya nagyon fontos volt Gábor atyának és pontosan be is tartotta. Úgy gondolta a hagyományaink nélkül beleveszünk a nagyvilágba. Az ünnepeknek méltó megünneplése volt. Egyszer valaki azt mondta - bár kicsit háborogva - itt mindig olyan ünnep van mint egy bazilikában. Igen, pont ezt szerettük volna, mert ez a templom a mi bazilikánk.

A főünnepekre nagyon gondosan készültünk, minden elő volt készítve, a feladatok megbeszélve. Minden ünnep szervezett volt és ezért békességben lett megtartva.

A ministránsokkal elsősorban én foglalkoztam, tanítottam őket. A főünnepeken nagyon egyszerűen a sekrestyéből "távírányítással" segítettem őket a ministráns feladatok követésében. Jól működtek a távírányítóval!

Gábor atya a hétköznapiakat sem kapkodva, sietve tartotta meg, de nem is húzta az időt feleslegesen. A hétköznapiakra eső ünnepeket is megtartotta, ezért az évben többször a hétköznapi misén is 30-40-en voltak. De például Gyertyaszentelő Boldogasszony ünnepén még többen. Ezeken az ünnepeken Gábor atya mindig prédikált hétköznapi is.

Gábor atya szerette az egyházi énekeinket, és tudott is énekelni. Sokszor, főleg ünnepi időben (pl.nagyböjt) a hétköznapi miséken orgona és kántor nélkül is énekes misét tartott. A hívek szívesen énekeltek vele együtt.

Gábor atya prédikációinak két fő témája volt: a Szentírás és az egyházi hagyomány. A szentbeszédei elsősorban indoklás és magyarázat volt. A miért-re válaszolt. A történelmi, földrajzi, dogmatikai háttérrel mondta el. Beszédei hitelesek és nagyon tartalmasak voltak.

Gábor atya nagyon jó viszonyban volt a papokkal és a püspökkel. Így ebben az időben ünnepekre püspökök, vendég papok sokszor jöttek templomunkba. Méltóságteljes szép ünnep volt minden alkalom. A plébániára több alkalommal baráti ebédre is hívta őket.

Gábor atya sokszor járt reverendában, de ünnepeken mindig. (Egyébként ingen-zakóban érezte jól magát.)

A templomban soha nem volt szünnep. Minden nap volt mise, télen is nyáron is. Gábor atya nem ment szabadságra, de évente négy-öt alkalommal (egyházi ügyintézés miatt külföldre utazott) maximum három napra ment el. Ilyenkorra is helyettesítő atyát hívott. Legtöbbször Zsombor Kálmán atya jött. Kálmán atya nagyon komoly lelkületű, kedves és viccelődős atya. Régről ismertük, hisz vagy húsz éve miséznek minden vasárnap az öregcsabai templomban.

Közösségi munka

Kiemelten nagy jelentőségű, hogy a hívek 1996-tól a plébánia életét egyre jobban a maguknak érezték. Szívesen részt vettek nem csupán az ünneplésben, de előkészítésben, a munkában is. Olyan plébániai csapat alakult ki, akikre mindig lehetett számítani. Elég sokan voltak, ezért egy emberre nem jutott túl sok feladat. De mindig szívesen jöttek. Mindig nagyon jó hangulat volt, és egymással is jó barátságban lettünk. Nélkülük az ötletek, a tervek kevesek lettek volna. Ő általuk valósult meg. Ezért sem én, sem a Gábor atya soha nem mondta, hogy a mi érdemünk. Mindig hangsúlyoztuk, hogy együtt valósítottuk meg, és mindezt másképp nem is lehetett volna létrehozni.

Gábor atya mindig mindent megköszönt, és ez a köszönet szívből jövő hála volt. Nagyon örült, hogy baráti, megbízható templomi közösség alakult ki.

Sokan segítettek a templomban, a plébánián, a közösségi rendezvényeken. Szülők, nagyszülők, gyerekek. Mindig önként, szívesen jöttek. (Talán egy ilyen írásban nem illik neveket leírni, ezért nem teszem.)

A templomi ünnepek előkészítésében és rendszeres takarításában mindig volt segítség (nekem ez mint sekrestyének különösen fontos volt). Kisebb csapatok dolgoztak együtt idősebbek és fiatalabbak is. Pl Karácsonykor, Húsvétkor, Úrnapiján vagy más ünnepeken is. A segítségben rendszeresen hittanosok is belefolytak. Részben ez is a hitoktatáshoz tartozott, hiszen az Egyház életében vettünk részt. Szívesen jöttek és baráti békességben, imádságos lélekkel készítettük fel templomunkat az ünnepekre.

A közösségi rendezvényeken mindig összeállt egy-egy csapat, és mindig mindenkinek meg volt a dolga. Senki nem szaladgált össze-vissza, mert pontosan meg volt szervezve minden lépés. Minden rendezvény pontosan, békésen zajlott le.

A plébánián is sokan sokmindenben segítettek. A plébánia kertét sokáig István bácsi (a sekrestyés Margit néni férje) gondozta. A sekrestyés Margit néni és Rizai Gizi néni is sokat segítettek a plébánián. Nagyon jó barátságban voltak Sárka néniel (Gábor atya nagynénjével), aki sokmindent megcsinált, de mivel idős - 75 év körüli - és gyenge volt, egyre kevesebbet bírt önmaga elvégezni. A közösségi helyiség takarításában a hittanos anyukák sokszor segítettek felmosni, ablakot pucolni. Minden évben többször volt a plébánián ünnepi ebéd a meghívott püspöknek, papoknak. Ilyenkor is többen segítettek az előkészületekben, a főzésben, a vendégség lebonyolításban.

A közös munkákban mindig nagyon vidám hangulat volt.

A plébánián többször tartottunk baráti, családi összejövetelt is.

Az egyházközségi képviselőtestület nagyon jól és hatékonyan működött. Plébániai kérdésekben Gábor atya több ember véleményét is megkérdezte, és a jótanácsot figyelembe is vette. Soha nem döntött egyedül semmi fontos kérdésbe. A képviselőtestületi tagok közös szava volt a döntő. Nagyon jól tudtunk együtt gondolkodni, dolgozni. Ennek meg lett az eredménye.

Az első két évben megkezdett új közösségi programok, és minden, ami a lelkeség megújulását szolgálta a következő években hagyománnyá váltak. Egyetlen év sem volt, hogy ezek a programok elmaradtak volna. Ha egyszer valamit elkezdtünk azt folytattuk is az elkövetkezendő években, nem volt visszalépés, meghátrálás. A híveknek nagy igénye volt a közösségre, a lelkeségre, az ünnepekre.

Szolgáló – plébániai újság

1996-ban jelent meg az első szám. Húsvét előtt elmondtuk Gábor atyának, hogy egy régi gondolatunk, vágyunk, hogy legyen plébánia újság. Évente többször megjelenne az ünnepekre. Lenne lelkeségi rész, egyházi naptár, és plébániai események ismertetése. Nagyon örült a gondolatnak, és azt mondta azonnal vágjunk is bele. Így született a Szolgáló újság, aminek első száma 1996 húsvétjára jelent meg. Az elkövetkezendő években évi 5-6 alkalommal jelent meg a 12 oldalas újság egyházi ünnepeinken. 2002-től kiegészítettük az újságot Szolgáló levelekkel, melyek évközben több alkalommal rövidebb 4 oldalas formátumban jelentek meg.

A Szolgálóban megjelenő cikkeket, Gábor atya és én írtuk, de néha kiegészítettük más cikkek idézésével is. Az írásokat újság formátumba a férjem szerkesztette, és sokszorosítást egy család vállalta (Tóth). Igazán nagy segítség volt ez, mert igen nagy költség lett volna a fénymásolás.

Az újságokat a templomban adtuk át a híveknek (családonként egyet, de vihettek szomszédaiknak is), és az iskolai hittanórán a gyerekekkel küldtük haza szüleiknek. E módon próbáltuk bevonni a plébánia élete azokat a családokat is, akik nem jártak rendszeresen templomba.

A Szolgáló egy alkalomra 300-350 példányban jelent meg, de többször előfordult, hogy még 30-50 példányt másolni kellett. Tíz év alatt a Szolgáló 63-szor jelent meg, összesen több mint 600 oldal.

Úgy érzem a Szolgáló eredeti hivatását beteljesítette, a hívek lelki épülést szolgálta, Egyházunkhoz való kötődésüket megerősítette és tájékoztatott plébániai tervekről, eseményekről, közösségi programokról.

Hitoktatás

Gábor atya egy plébánia elsőrendű feladatának a hitoktatást tartotta. Azt mondta: „A gyerek a jövő és az Egyházban is így van.” Ebben bizony nagyon igaza volt. Én magam is egy plébánia elsőrendű feladatának a gyerekek nevelését tartottam. Véleményem kialakulásában valószínűleg nagy szerepe volt a templomban töltött gyerekkoromnak. Ez lehetett az oka annak is, hogy tanító szerettem volna lenni és érettségi után a tanítóképzőt végeztem, majd pár év múlva a hitoktatóképzőt is.

1995-ban nagyon kevés hittanos volt (a már említett okok miatt). 1996/97-es tanévben már növekedett egy keveset a hittanosok létszáma, de csak hat elsőáldozó volt. Ebben az évben kezdtek az én gyerekeim is hittanórára járni.

1997 szeptemberétől Gábor atya felkért, hogy a hitoktatásban is segítsek a plébánián. Ebben az első évben én csak a sugárúti iskolában tanítottam alsó tagozatosokat, és a templomban kishittanosokat. A kerti iskolában továbbra is a Halász Kriszti tanított hittant. Gábor atya tanította a felső tagozatosakat és nagyobbakat. A tanév kezdetén sok munkát fektettünk bele, hogy minél több hittanos legyen. Mindegyik iskolába elmentünk a szülői értekezletre és felhívtuk a szülők figyelmét a hittan fontosságára. Lényegesen megnőtt a hittanosok létszám, és ez nekünk is újabb erőt adott. Örömmel vettem részt én is a közös munkában, mert a hitoktatással úgy éreztem azt a feladatot látom el, amit Isten szánt nekem. A gyerekeim az ezévi (1998 május) elsőáldozók között voltak, így azt a kivételes isteni ajándékot kaptam, hogy a saját gyerekeim hitoktatója lehettem. Ebben a tanévben 36 elsőáldozó volt a templomban.

Igen nagy öröm volt számomra az is, hogy gyerekkori ministráns, hittanos, színjászó-köri barátaim gyerekeinek taníthattam hittant. Ez még személyesebbé, barátiabbá tette a plébániai légkört.

1998 szeptemberétől több hittancsoportot vállaltam el. Ennek több oka is volt. Gábor atya át akarta adni nekem hittan csoportjait. Azt mondta: „Úgy érzem, már öreg vagyok a gyerekekhez, nem értik meg amit mondani akarok nekik, mert én rosszul fejezem ki magam. Már nem tudok az ő nyelvükön beszélni. Így nem tudom vonzóvá tenni a hittant” Én ezt az indoklását megértettem, és tényleg kicsit körülményesen beszélt hittanórán. A másik hitoktató pedig más munkát vállalt el. Így 1998 szeptemberétől én tanítottam hittant mindenhol, a sugárúti és kerti iskolában, valamint a templomban. Lelkesedéssel és örömmel láttam el ezt a feladatot. A következő évben bővítettük a hittan csoportok számát. 2000. szeptemberétől több olyan hittancsoportot indítottunk, ahol addig egyáltalán nem volt hitoktatás: rákoskerti óvoda, Tanár utcai óvoda, Zrínyi iskola. Így a hittanosok létszáma eddigre már 120 körüli lett.

Néhány év múlva az ifjúsági hittanon is sok fiatal volt. Közülük többen ministráltak is. Jó légkör, baráti viszony alakult ki. Egyszer júniusban azzal a kéréssel álltak elélem, hogy szeretnék ha nyáron is lenne

hittanóra minden pénteken. Először azt hittem csak viccelnek, de bizony nem vicceltek. Kicsit nehezen, de beleegyeztem. Innentől "non-stop" volt ifjúsági hittan. Hittanoztunk, majd ping-pongoztak, fociztak, beszélgettek. Jó barátok voltak. A templomban is sokat segítettek, de néha még a plébánia udvarának fűvét is levágták (és a kutyát szórakoztatták). Nagyon jó társaság volt, igazán szeretetre méltó gyerekek voltak.

Az elsőáldozásra a szentségi felkészítést mindig Gábor atyával együtt végeztük. Már januártól elkezdtek a szombati külön hittanórákat a templomban. Az első hittanórát én tartottam, a másodikat Gábor atya. Így készültek a gyerekek az első szentgyónásra és szentáldozásra is. A hitoktatás eredményessége szempontjából nagyon fontos volt, hogy a gyerekek szerették Gábor atyát. Szívesen beszélgettek vele. Ez különösen fontos a szentgyónás miatt, hiszen a jó kapcsolat ezt nagyban elősegítette. A gyerekek, de a nagyobbak is a későbbiekben is szívesen mentek Gábor atyához gyónni, így ezért soha nem kellett „noszogatni” őket. Hitoktatás szempontjából ez egy nagyon lényeges kérdés volt.

A bérmálkozásokra is közös szentségi felkészítést tartottunk.

Bérmálkozás volt 1996-ban, 2000-ben és 2004-ben.

1996-ban Dr. Paskai László bíboros atya bérmált. Pontos adatom nincsen a bérmálkozásról, de úgy emlékszem 12 körül volt a bérmálkozók száma. Ezen a szentmisén volt a kinevezett képviselőtestületi tagok ünnepélyes esküetele is.

2000-ben Dr. Ladocsi Gáspár (akkor tábori püspök) bérmált, 28 bérmálkozó volt.

2004-ben Dr. Udvardy György segédpüspök bérmált, 26 bérmálkozó volt. Ez a bérmálkozás Úrnapján volt.

A hitoktatási munkát nagyban segítette az is, hogy 1998 Virágvasárnaptól a sekrestyési feladatokat is én láttam el a templomban. Ennek sok előnye volt. Elsősorban az, hogy akár gyerekek, akár szülők mindig megtaláltak egy helyen. Szinte olyan volt ez, mint egy mindennapos fogadóóra, mert tudták, hogy este fél 6 órától a templomban vagyok, és hétvégén is ott mindig megtalálnak. Így folyamatos közvetlen kapcsolatom volt a szülőkkel is, és a gyerekekkel is. A másik nagy előnye volt, hogy én nagyon fontosnak tartom a gyerekek életében a ministrálást. Engem is a ministrálás vitt Isten közelségébe. Ezért mindig hívtam a gyerekeket ministrálni. Sokan eljöttek, és szívesen jöttek be a sekrestyébe, mert egy ismerős várta őket ott. Egy idegenhez talán nehezebben mentek volna be. Hála Istennek sok hittanosnak megtetszett a ministrálás is, és én nagyon nagy örömmel adta rájuk a ministráns ruhát.

A vasárnapi szentmisékre sokszor pótszékeket kellett felvinni a szentélybe, mert a 16 szék kevés volt nekik.

A ministrálást én kicsiknél és nagyoknál is a hitoktatás fontos részének tartottam, általa a gyerekek közelebb kerültek az oltárhoz és megvallották hitüket.

Korkép a hittanról: Hitoktatással kapcsolatos gondolataim kifejtésére ez az írás most nem alkalmas, mert akkor kétszer ennyi oldal lenne belőle. Ezért most a Szolgáló hittan oldalon megjelent gondolataimból idézek csupán pár sort:

Mi a hittan?(részlet)

Hittan, a hit-tanítását kifejező elnevezés. A korosztálynak megfelelő hittani ismeretek elsajátítását jelenti magába foglalva minden hittal kapcsolatos „témakört” (biblikumot, dogmatikát, liturgikát, egyháztörténetet, erkölcstant, stb.) Minden korosztálynak mindegyik témakörrel lehet beszélni a neki megfelelő módon.

Mint hitoktató minden hittanórát így kezdtem: „Krisztusban, drága gyerekeim! Hittanozzunk” És ezt komolyan gondoltam akkor is, és most. Mint hitoktató, mit is láttam évek alatt? Először is azt, hogy gyerekek rendkívül érdeklődőek (még azok is, akik kevésbé vallásos családban nőnek fel), és nagyon könnyen, jól megértik a hittant (még jobban, mint mi felnőttek). Másodszor említve pedig, azzal a ténnyel találkoztam, hogy a szülők sokszor nagyon szívesen beszélgetnének gyerekeikkel „Istenes dolgokról”, de a maguk szájából véve a szót: „nem tudom a kérdéseire a választ”. Egyszer egyik szülővel találkozáskor megkértem beszélgessen a gyerekekkel otthon egy kicsit, hogy mi a különbség a szentek és az angyalok között. Azt mondta jó, majd mosolyogva rám nézett – „Te, mi is?” Sok ilyen történetet tudnék mesélni, mint arról is hányszor ültek be szülők érdeklődve a hittanórára. (Csak az volt a baj, hogy nem vendégnek érezték magukat, hanem tanítványként válaszoltak a kérdésre a gyerekek helyett – nekik egy külön szülői hittanórát kellett volna tartani).

Mi a feladata a hitoktatásnak?

Most azt nézzük meg, hogy mi az Egyház feladata. Ehhez bizony a hitoktatást 3 területre kell osztanunk. Az első rész az egyházi iskolák nevelése és hitoktatása, a második a plébániai hitoktatás, és a harmadik a külső (általam missziósnek nevezett) önkormányzati óvodákban, iskolákban folytatott hitoktatás.

Az első területről most nem szólnék, bár nagyon fontos terület, de lényegesen eltér a másik kettőtől. Most inkább a plébániai és a missziós hittannal foglalkozunk. Bevallom magam is régebben úgy gondoltam, hogy a kettő egy és ugyanaz, csak a helyszín változik. Ez a hittan a plébánián vagy a templomban van, az pedig az iskolában. Ezzel a gondolkodással nekiindulva kezdtem a hitoktatást. Az élet azonban megtanított rá, hogy rosszul gondolkodom. A plébániai hittannak és a missziós hittannak egészen más a célja - és ez a cél határozza meg a "miért"-et és a "hogyan"-t.

A plébániai hittan célja a krisztusi tanítás egyházban történő megélése és a szentségi felkészítés. Nagyon fontos, hogy azok a gyerekek, akik plébániai hittanra járnak, szinte kivétel nélkül keresztény családi háttérrel rendelkeznek. Persze ennek is vannak különböző megélt fokozatai, de a hit létezése és az Egyházhoz való kapcsolódás igénye él ezekben a családokban.

Ezzel szemben a missziós hittan célja egészen más. Egy olyan közösségbe lép be a hitoktató, ahol nemhogy a keresztény háttér, de javarészt a családi háttér is bizonytalan. Hogyan lehet itt szó szentségről, egyházi megélésről? Hiányzik hozzá a háttér, az alap. Értetlen fülekre talál az ember. Idegenként tekintenek rá. Nem értik a szavait, mint akik nem beszélik az ő nyelvét. Mért küldött engem ide az Isten? Miért? Mit adhatok így nekik?

Sok gyerek szemébe néztem, míg megtaláltam a választ: Az Isten szeretetét kell adni nekik. Ez az első és legfontosabb. „Téged ismer az Isten, figyel rád, fontos vagy neki, szeret. Bár én csak egy ember vagyok, de én is szeretlek, látom a szemedben mosolygó Istent, fontos vagy nekem.”

Úgy gondolom ez a missziós hittan célja: nem téríteni, hanem élni. Élni köztük, velük - keresztényként gondolkodni, beszélni.

Mit adjunk nekik? A gyerekekben és fiatalokban nagyon sok fontos kérdés van az étellel kapcsolatban. Csak legyen!, aki meghallgatja őket, aki válaszol, aki segít eligazodni nekik a mindennapok útján. Így adhatunk nekik katolikus értékrendet. De ehhez a párbeszédhez szeretet és bizalom kell. Ez a missziós hittan feladata.

Hittanos táborozások

1996 nyarára Gábor atyának egy új ötlete támadt: vigyük el a hittanosokat táborozni. Első hallásra merész ötletnek tartottam. Ilyen eddig sohasem volt a plébánián. De az iskolában ahol ekkor tanítottam a nyári tábor szervezését rám bízta. Két tábor egy nyáron, nem tartottam egyszerű dolognak. Összeegyeztettem az iskola és plébánia érdekét. Így az iszkaszentgyörgyi lelkigyakorlatos házban első héten az iskolásokat vittem, a következő hétre ugyanide a plébániai hittanosok jöttek. Így volt megoldható egyszerűen. Az iskolából jöttek segítő tanárok, de a plébánia hittanosokat is elkísérte még egy nyugdíjas tanárnő. Gábor atya is részt a plébániai táborozáson. Többen könnyebb volt. Természetesen a saját gyerekeim is jöttek velem táborba, sőt a férjem is elkísért erre a két hétre. Mindkét tábor jól sikerült.

A következő évben ismét nyári hittanos tábort szerveztünk, de most már kétszer annyi gyerek jelentkezett mint előző évben. Már én is jobban ismertem őket, és ők is engem. A 18 hittanossal a tatai kapucinosoknál volt a táborunk, és nagyon jól sikerült a táborozás.

A hittan táborozást minden évben megtartottuk. 1997-Kőszeg, majd Veszprém, Eger, Pécs, Kecskemét, Esztergom, (2005 Mátra-Pásztó). A gyerekek egyre többen jöttek táborba, volt olyan év, amikor 72-en mentünk táborozni.

Kilenc táborozás alatt a fél országot bejártuk (évi 34-72 diák részvételével, össz kb. 360 diákok táboroztattunk - többet több évben is). A táborozások programját én szerveztem, a tábori héten a gyerekekkel nem csak én foglalkoztam, hanem a férjem is, és Linde Laci (aki akkor kispap volt) és a Gábor atya is több napra lejött a táborba a gyerekekhez. Együtt nagyon jól tudunk foglalkozni a gyerekekkel. Mindig nagyon jó hangulatba telt ez a hét. A gyerekek sokszor szinte könyörögtek, hogy maradjunk, vagy azt kérték, hogy következő évben két hétre menjünk. Mi mindig olyan tábort szerveztünk, ahol a gyerekek nemcsak szórakoznak, de tanulhatnak is. Minden évben megnéztük a környék nevezetességeit, természeti kincseit és templomait. Sok helyen papok, szerzetesek, püspök fogadott minket. Imádság, gitáros énekek, szentmise, közös játék, tábori verseny szépítették mindennapjaikat.

A táborban mindig pontos napirend és hetirend volt. A korosztálynak nem szabtuk szűk határt 5 évestől, akár 25 évesek is jöhettek. A táborokban jó barátságok kötődtek a gyerekek között.

Pályázati támogatásokat kerestünk a táborozásokhoz. Így például nagyon fontos volt, hogy gyerekeknek, fiataloknak igen színvonalas (napi buszos kirándulások, múzeumok, strand, éttermi étkezés) tábor tudtunk szervezni, de ez a szülőknek heti párezer forintjába került. Így tudtuk megvalósítani, hogy a testvérek még kedvezményesebb költségáron jöhessenek, és többen voltak, akiket anyagi gondok miatt szülői befizetés nélkül is el tudtunk vinni a táborba. Akkor azt mondták a szülők, hogy mi vagyunk a legjobb és a legolcsóbb tábor az egész környéken! Remélem igazuk volt. Egyes szülők állították, hogy egy másik gyerek jött haza a táborból, mint akit elengedtek velünk, mert kedves, békés, segítőkész, testvér- és templomszerető gyereket kaptak vissza egy hét után. Remélem igazuk volt.

Linde Laciról feltétlen írnom kell pár sort. Egy kivételes pedagógiai érzékkel rendelkező ember volt. Nagyon szerették a gyereke, követték volna akár a tűzbe is. Hét éven át táboroztunk együtt. Pedagógiailag tökéletesen egyetértettünk, mindig arra mondott igen, amire én is, és mindig arra mondott nemet, amire én is. Ilyen összhangban nagyon jó volt vele együtt foglalkozni a gyerekekkel. Laci őszinte, nyílt, egyenes, vidám ember volt. Egyidősek voltunk és nagyon jó barátok. 1997-ben ismerkedhettünk meg a tatai kapucinus szerzeteseknél. Esztergomba járt szemináriumban, ahol vele lehettünk ünnepélyes reverenda felvételén, diakónusszentelésén, majd 2002-ben Székesfehérváron együtt ünnepelhettünk vele papszentelésén. Laci 2012 október 11-én hitelen meghalt, 46 éves volt. A barátság örök!

„Legyetek jók! Krisztus szeretetével átölel benneteket!”

Karácsonyi hittanos előadások

A karácsonyra való készületet minden évben az adventi koszorú készítésével kezdtük. Ezután kezdtük meg a hittanosok karácsonyi előadására való készületet. Minden évben új karácsonyi szindarabot írtam a gyerekeknek, először is azért, hogy ne unják meg, másodsor azért, hogy minél többet tanuljanak, harmadszor pedig azért, hogy minden korosztály fontosnak érezze magát, így hol a kisebbeknek szólt, hol a nagyobbaknak.

A gyerekek mindig lelkesedéssel készültek. A szülők is nagyon sokat segítettek. Minden évben öröm volt a karácsony. Ezek az eladások hasonlóak stílusúak voltak a régi színjátszó-köri komplex előadásokhoz: szerep, ének, fény, zene, dia. A gyerekek is minden évben lelkesen készültek, de előadás is mindig jól sikerült, nagyon sokan megnézték.

Karácsonyi előadások: pl. A világ Világossága, Békesség veletek, Angyalka,

A betlehemi bárány-bábjáték, Apostolok karácsonya, A kis gyufaárus lány, Józszívvel

Szent Erzsébet közösségi nap

1997-ben javasoltuk Gábor atyának, hogy tartsunk Szent Erzsébet közösségi napot a templombúcsúkor. Így a hívek együtt ünnepelhetnek, jobban megismerkedhetnek egymással, és a hittanosok is a szülőikkel együtt jöhethének erre a rendezvényre. Sőt alapítsunk egy Szent Erzsébet díjat, amit olyan személy vagy család kaphat meg ezután minden évben, akik a plébánia életében jelentősen segítettek, vagy segítenek. Gábor atya a javaslatot rögtön elfogadta. Az első közösségi napot 1997-ben megtartottuk a sugárúti iskolába a templombúcsú előtti szombaton, melynek jelmondata volt: „Szabadíts meg a szürkeségtől.” Így szerveztük meg az első közösségi napot az egyházközség alapításának 50 éves jubileumi évében.

A következő években mindig megrendeztük a templombúcsú napja előtti szombaton a sugárúti iskola új tornatermében. Mindig nagyon jó hangulatú délutánok, esték voltak ezek. Vendég fellépőket hívtunk, akik érdekessé tették az estét. A tombola nyereményeit helyi vállalkozások ajánlották fel. Büfét rendeztünk, ahol hidegtálak, sültök, szendvicsek, sütemények voltak. Az ifjúságnak külön zeneterem volt. A szervezéshez nagyon sok munka kellett, de minden segítség megvolt a hittanos szülőktől.

A Szent Erzsébet díjat minden évben átadtuk, egy-két személynek, családnak, és posztumusz díjat is átadtunk a múltra emlékezve. A hívek is megtiszteltetésnek tartották, ha valaki Szent Erzsébet díjat kapott. Mindannyiuknak igaz tisztelettel és hálás szívvel adtuk át, hiszen ők a plébánia életét, sorsát szívükön viselték. Elismerésük egy névre szóló oklevelet és Szent Erzsébet olajfestményt adtunk át (melyet az mhl - az Öcsém festett).

Pünkösdi Kórustalálkozó

A Pünkösdi Kórustalálkozó szervezője sok éven át a sugárúti iskola volt. 1998-ban felkérték a plébániát, hogy vegyük át a szervezési feladatokat, mert ők iskolai elfoglaltságaik miatt már nem tudják vállalni. Így ettől az évtől mi szerveztük. Először is három napos rendezvényt emeltük, és fővédnököt kértünk fel, hogy

a rendezvény rangját emeljük. Csütörtökön a rendezvényt ünnepei szentmisével nyitottunk meg, mely minden évben püspöki szentmise volt. Így Paskai László bíboros atya többször jött hozzánk, és Beer Miklós, Ladocsi Gáspár, Udvardy György püspök atya is voltak nálunk. Ezeken az ünnepi szentmisénken az évré kiválasztott kórus énekelt. Minden évben a kórusvezetőkkel egyeztető megbeszélést tartottunk, hogy beleszólásuk lehessen a Kórustalálkozó minden kérdésébe. A kórusok megvendéglését továbbra is a sugárúti iskolában tartottuk, de valódi vendégségbe hívtuk meg őket, mert szendvicseket készítettek a hittanos szülők, süteményeket adtak a cukrászok. Mind a kórusvezetők, mind a gyerekek nagyon hálásak voltak érte. Megint csak azt tudom mondani, hogy a szervezés nagyon sok munkát igényelt, de olyan sokan segítettek, hogy mindig minden meg lett oldva.

1998-ban püskösdi rajzkiállítást rendeztünk a templomban, a kerületi iskoláknak és óvodáknak írtunk ki pályázatot. A gyerekek sok szép munkáiból rendeztük meg ezt a kiállítást, és a kórustalálkozó első napján adtuk át a díjakat.

1999-ben tartottunk jubileumi kórustalálkozót. Ekkor volt az 50 éves évforduló, hiszen már 1949-ben tartottak kórustalálkozót templomunkban.

A rendszerváltozás után pedig 1989-ben rendezték meg az első kórustalálkozót. Így kettős jubileumot ünnepeltünk. 10 és 50 éves évfordulót. Az ünnepi szentmisét a Bíboros atya tartotta.

2000-ben millenniumi kórustalálkozó volt. A kórusok minden évben méltón készültek az ünnepre. A Püskösdi Kórustalálkozó azóta is három napos rendezvény.

Egyéb ünnepek és rendezvények

Gábor atya az egyházi hagyományban meglévő áldásokat újra bevezette templomunkban: pl. Szent Kristóf napján gépjárművek és más közlekedési eszközök megáldása, hittanos táborba indulóknak táborig áldása, család áldás, Szent János napi ételszentelés, betegek szentsége, ünnepélyes Veni Sancte és Te Deum. Minden év nagybőjtjében egy pénteki kereszttúti imádságot az ifjúsági hittanosok végeztek.

1997-ben és 2000-ben Gábor atya nagybőjtben diaképes kereszttúttal lepte meg a híveket, Jeruzsálemet, a Golgotát és a bibliai események emlékére épített templomokat mutatta be. (A bemutatott diaképeket ő maga fényképezte)

1999-ben első alkalommal szerveztünk a hittanosoknak farsangot, húsvétkor tojásfestést. Anyák napját is az ünnepek közé soroltuk már ezévtől, a hittanosok anyák napi köszöntővel készültek, és Gábor atya az ünnepet az édesanyák és nagymamák megáldásával tette még jelentősebbé.

Gábor atya szeptembertől bibliaórát indított felnőttek részére, és a házasságra készülőknek csoportos jegyesoktatást tartott, és a fiataloknak nagyon tetszett, hogy többen vannak együtt.

Plébániai zarándoklatok: Pannonhalma, Máriacell és több évben augusztus 20-án zarándokútra mentünk a bécsi Szent István bazilikába. Egyik karácsonykor a hittanosokkal és szülőkkel betlehemes kiállításra mentünk és a nagymarosi ifjúsági találkozón is voltunk.

Gábor atya javaslatára a plébániai karitás a rászoruló helyi családoknak karácsonyi ajándék élelmiszercsomagot adott át a templomban. A karácsonyi ajándékozásra nagyon sok adományt, mind tartós élelmiszert, mind pénzadományt adtak a hívek. Ettől az évtől kezdve a karitás napot minden évben megtartottuk.

1999-ben tavasszal templomunkba érkezett egy a kanadai Szent Erzsébet kórus (Church St Elisabeth) akiket a hívek nagy szeretettel fogadtak és 2003 tavasszal egy olasz kórus kopogtatott a plébánián, hogy messze tőlünk azt hallották, hogy ez a „kórusok temploma” és szeretnének énekelni a magyar katolikusoknak. Gábor atya és a hívek lelkesen fogadták őket.

Templomunkban ezekben az években többször is volt kiállítás: 1997-ben 50 éves jubileumi templomi kiállítás, 1998 Püskösdi rajzkiállítás, 2000 Millenniumi Kézműves kiállítás, 2004 Missziós év kiállítása (Szent Erzsébet képműkiállítás, "Imádkozom" hittanosok rajzkiállítása és Családi kegytárgykiállítás). Minden év szeptemberében a hittanos táborról 40-50 fényképes tablót tettünk ki a táborozás programjairól.

Minden ünnepre és rendezvényre plébániai plakátokat készítettünk, szórólapot és meghívókat osztottunk szét, hogy ezeken az alkalmakon minél többen részt vehessenek. (Ezek a későbbi oldalakon megtalálhatóak.)

Különleges alkalmak:

Miserend – Diák mise

Amikor Gábor atyát kinevezték plébánosnak a miserend a következő volt: minden hétköznap este 6 volt szentmise, szombaton este 6 óra, vasárnap de. 10 óra és este 6 óra. Gábor atya ezen a miserenden soha nem

változtatott. Amikor már elég sok gyerek járt hittanóra, azt mondta, hogy szívesen tartana diák-misé, hogy a gyerekek közelebb kerüljenek a szentmiséhez is. Minden hónapban a 2. vasárnap diák mise lett. Máskor is hozták a szülők szentmisére a gyerekeket, de ezen a vasárnapon még többen jöttek el.

Nekem mindig nagyon fontos volt, hogy a hittanosok misére is jöjjenek. Persze, akit nem hoztak el szülei, azokat sem szidtam le soha, hiszen a gyerek szülei nélkül csak nagyon kivételes esetekben lesz templomba járó. De ma is bátran ki merem mondani, hogy a mi hittanosaink sokkal nagyobb számban jártak szentmisére, mint ahogy azt ma a templomokban látom. Sok helyen ma az egész templomban nincs annyi gyerek, mint amennyi nálunk ministrált – sajnos.

Diakónus és papszentelés

1996-ban a pünkösdi ünnepét emelte, hogy ekkor volt Molnár István diakónussá szentelése. István ezen a plébánián nőtt fel, együtt voltunk gyerekek, hittanosok, ministránsok. Gábor atya szeretettel hirdette a híveknek, hogy együtt menjünk Esztergomba, és ünnepeljünk együtt, hogy plébániánknak kispapja van. Így is történt. Külön buszokkal mentünk a diakónusszentelésre, és szeretettel ünnepeltünk együtt.

1997 júniusban ismét kivételes ünnepre készültünk. Molnár István barátunknak a papszentelésére. Gábor atya több héten át szervezte az ünnepséget. Több busszal mentünk Esztergomba, vettünk részt a szentelési szentmisén. Csodálatos élmény volt mindannyiunknak. Valóban egy szívvel-lélekkel voltunk jelen. Igen megható, amikor az ember gyerekkori barátja tesz papi fogadalmat. És Istvánt (vagyis Pityut, ahogy mi hívjuk) sok barátja vette körül ezen a napon.

Másnap első szentmiséjét István atya a templomunkban mutatta be, ahol még kisgyerekként megismerhette Istent és először mint ministráns állhatott az oltár mellé. A plébánia életében ő volt a második, aki itt nőtt fel és pap lett. (Az első Balázs Pál atya volt.) Erre az első szentmisére és az ünnepei vacsorára Gábor atya meghívta a régi elsőmisés Balázs Pál atyát, és a volt plébánost, Zsóka Sándor atyát és István pedig Beer Miklós Püspök atyát hívta meg. Méltó ünnepet tartottak az újmisére. Mindannyian jelen voltunk, és együtt imádkoztunk István atya papi munkájáért, életéért. Az ünnepi vacsora is családi hangulatban telt. Ez volt a legszebb nap ebben az évben.

50 éves Egyházközségi jubileum

A plébánia alapításának 50 éves évfordulója volt 1997-ben. Ezt is méltóképpen szerettük volna megünnepelni. Gábor atya dr. Dékány Vilmos Püspök atyát hívta meg az ünnepi novemberi szentmisére, én pedig felajánlottam, hogy készítek egy templomi kiállítást az egyházközség életének öt évtizedéből. Öt fényképes tablót készítettem melyeket kiállítottunk a templomban. A kiállításra a régi miseruhákat és kelyheket is kitettük. Mindenki nagy érdeklődéssel nézte meg a kiállítást a templombúcsú napja. De volt még egy meglepetésünk a híveknek az évforduló alkalmából. Ekkor rendeztük meg először a Szent Erzsébet közösségi napot, és adtuk át a Szent Erzsébet díjat. Egy plébániai zászlót is készítettünk (középen Szent Erzsébetet ábrázolja), melyet ezután minden ünnepen kitettünk.

Millennium - 2000

Ez évben minden rendezvény a Millennium jegyében zajlott.

Ebben az évben ünnepeltük a templom felszentelésének 60. évfordulóját.

A millennium alkalmából Kézműves kiállítást rendeztünk a templomban a Pünkösdi Kórustalálkozó napjaiban. A kerület óvodáinak, iskoláinak kézműves pályázatát hirdettünk. Nagyon sok alkotást kaptunk a gyerekektől, a zsűrizést tanárok, valamint festő- és szobrászművész vállalta. Kaptunk rajzokat, festményeket, templom maketteket, magyar korona makettet. A zsűri által kiválasztott alkotásokat a templomban állítottuk ki a Pünkösdi Kórustalálkozó alkalmával.

A 2000-es évben bérmálkozás is volt templomunkban.

A nyári tábort is a millennium jegyében Egerben tartottuk meg.

Képviselőtestület

1996-ban lejárt a képviselőtestület négy éves kinevezésének dátuma. Új képviselőtestületi választás volt, több új tag lett, főleg fiatalok. Mi ketten a férjemmel is tagok lettünk. Gábor atya felkérte a Gábort (a férjemet), hogy legyen képviselőtestületi elnök. Gábor szívesen elvállalta. (Az előző elnök édesapja volt.) A bérmálkozással együtt volt a képviselőtestületi eskü a templomban, és az új képviselőket Paskai bíboros úr áldotta meg.

Gábor atya plébániai kérdésekben soha nem döntött egyedül. Minden kérdésben legalább a „bizalom-körét” megkérdezte, de nagyobb kérdésekben a teljes képviselőtestület véleményét kérdezte meg. Ekkor a képviselőtestületben olyan bizalmi légkör volt, hogy mindenki őszintén kifejtette véleményét. Aki nem értett egyet valamivel az is megmondta nyugodtan, mert olyan volt a légkör. És így tudtunk igazán olyan döntéseket hozni, ami mindig a plébánia jövőjét szolgálta. Nagyon jó, és hasznos feladat volt ekkor képviselőtestületi tagnak lenni.

Külső kapcsolatok

Egy plébánia elzárta a világtól, önmagában nagyon nehezen működőképes. Nyitni kell a társadalom különböző szervezeti felé, ahhoz hogy belekerüljünk ebbe a vérkeringésbe. Gábor atya a plébánia kapun kívül is képviselte Egyházközségünket. Először is az önkormányzattal kezdett egy új kapcsolatot kiépíteni. A helyi képviselővel, majd az alpolgármesterrel beszéltünk meg plébániai és társadalmi kérdéseket. (Segítette a helyzetet, hogy régi jó ismerőseink voltak). Mindkettőjük egyetértett velünk, hogy az Egyház is és az önkormányzat is az emberekért dolgozik. Így az önkormányzat egyházi rendezvényeinket képviseltette magát (pl. Pünkösdi Kórustalálkozó, Szent Erzsébet közösségi nap). Egy új szín jött ezáltal. Az önkormányzat meghívott minket ülésekre, önkormányzati rendezvényekre, állófogadásokra, és anyagilag is támogatni kezdték plébániánkat, például a hittanos táborozást is. Eleinte ezt a kapcsolatot más plébániák nem tartották fenn, de a későbbieknek belefolytak. Ezt én Gábor atya nagy érdemének tartom.

Rákosmente Rádió is indított műsorai közt katolikus félórát. Minket kértek fel, hogy e műsor gazdái legyünk. Gábor atya fontosnak tartotta a templom falain kívüli igehirdetést. Egyetértettünk ebben. Több éven át minden héten hétfőn a rádióban közösen megtartottuk a katolikus félórát.

Missziós év: 2004

2004 bérnálósi év volt. Azok a gyerekek kerültek „bérnálósi korbá” akiket már kisebb koruk óta mi tanítottunk hittanra, neveltünk hitre. A gyerekek nagyrésze elsőáldozása után is több éven át rendszeresen járt hittanra és sok ministráns is volt köztük. Ennyi év után már olyanok voltunk, mint egy nagy család a gyerekekkel és a szülőkkel együtt. Mindenki teljes szívvel, lélekkel készült a bérnálásra. (Az én gyerekeim is ekkor voltak bérnálósiak.) Gábor atyának ismét egy új gondolata támadt. Ha már ilyen nagy családdá lettünk, a bérnálósi szentmise után is ünnepeljünk együtt és ebédeljünk közösen a bérnálósi családjal, mint egy igazi nagy család. A szülők ebbe örömmel beleegyeztek és megkezdődött a készület e jeles napra.

Dr. Udvardi György Püspök atya érkezett fiatalos lendületével és kedvességével.

A bérnálósi szentmise az ünnep méltóságával lett megtartva.

Ez a vasárnap Úrnapja volt, és ez az ünnep még jobban elmélyítette a bérnálósi ünnepét. A szentmise utáni körmenetet a Püspök atya és Gábor atya együtt tartották meg. A templomból mindannyian átmentünk az iskola tornatermébe a közös ebédre. Fiatalok, szülők, nagyszülők, keresztszülők, kerületi plébános atyák és a Püspök atya mind együtt családias, baráti hangulatban töltöttük ezt a délutánt. Emlékezetes maradt ez a nap mindannyiunk számára.

A bérnálósi következő héten Gábor atya kórházba került. Három hónapot volt kénytelen távol tölteni a templomtól. A hívek többen és többször is meglátogatták őt a tőlünk nagyon távol eső Budakeszi rehabilitációs intézetében. Több paptestvére és Udvardi püspök atya is meglátogatta a kórházban. Nem volt egyetlen nap sem, melyen magára hagytuk volna. Nagyon örült a baráti látogatásoknak, az együttérző kézzorításoknak és biztató szavaknak.

Ebben a három hónapban a kerületi atyák helyettesítették Gábor atyát a templomban. A legtöbbet Snell György atya, aki akkor kerületi esperes volt. Sokszor vasárnapra szinte a világ végéről jött egy-egy atya helyettesíteni. Gyuri atyával és a többi atyával is nagyon jó viszonyban teltek ezek a hetek. Igyekeztünk mindenben segítségükre lenni, hiszen már a napi helyettesítés is nehéz feladat volt, ezért a plébánia minden ügyét magunk megoldottuk. Gábor atyának minden nap beszámoltunk a plébániai ügyekről, és tanácsai szerint oldottunk meg mindent. (Gábor atya kvázi távirányítással vezette a plébániát.) A nyári hittanos tábor júliusra a Mátrába volt megszervezve, de lemondtuk a táborozást, mert az egyházi ügyintézés menetét csak mi ismertük, és nem lehet a templomot és plébániát bezárni egy hétre. (Hiszen két helyen egyszerre nem tudtunk lenni. A mátrai tábor 2005 nyarán megtartottuk.)

Gábor atya szeptember 18-án térhetett végleg haza a kórházból, de állni csak nagyon kevés ideig bírt, így ülve prédikált és áldoztatni is csak ülve tudott, ezért mindenkinek fel kellett jönnie a szentélybe áldozni. (Az időseket, akik nem tudtak feljönni a lépcsőn én áldoztattam a Mária oltárnál.) A hívek nagy megértéssel voltak, és Gábor atya felgyógyulását tartották a legfontosabbnak.

Még év elején 2004 november-decemberre vállaltuk a Püspökség által előírt missziós hetek megtartását. November 13-án szombaton a Szent Erzsébet közösségi napon tartottuk a megnyitót, ekkor átadtuk a Szent Erzsébet díjat is az arra érdemeseknek. Gábor atya a közösségi napon részt vett, családokkal beszélgetett egész este (a kettős állampolgárság jogosságáról, a határon kívüli magyarság elismeréséről - mert három hét múlva volt a népszavazás).

A következő héten készültünk a templombúcsú napjára, és a Szent Erzsébet képkiallításra.

Gábor atya azonban pénteken reggel kórházba került, agyi infarktust állapítottak meg, a felgyógyulásnak némi esélyét adták. Másnap, szombaton, november 20-án, délelőtt 10 órakor Gábor atya meghalt. (62 éves volt)

Vasárnap volt a templombúcsú ünnepe. A hívek ezen az ünnepi szentmiséjén tudták meg, hogy Gábor atya a mennyei hazába költözött. Ezen a szentmisén mindannyian az ő üdvösségéért imádkoztunk. A hívek, a barátok megrendültek Gábor atya halálán. Nagy csend vett körül mindegyikünket. A misszió valóság lett. A hit missziója átölelte templomunk minden tagját.

A plébánia életét folytatni kellett. Úgy döntöttünk, hogy a missziós heteket megtartjuk, mert Gábor atya is így szeretné. Ezért az előkészületeket és a szervezést folytattuk. A templomba helyettesítő atyák jöttek ismét. Snell György atyával pedig Gábor atya temetésével kapcsolatban beszéltünk meg mindent. Gyuri atyával közösen méltó temetésre készültünk.

Mélyen megérintő napja volt december 6-a, Gábor atya temetési napja. Koporsója a templomban volt felravatalozva, a szentélyben az oltárt sok paptestvére vette körül imádságos lélekkel. A szentmisét és a temetési szertartást a péceli temetőben dr. Udvardi György Püspök atya tartotta. Felejthetetlen nap ez sokunk számára. Ez lett a mi misszióink.

Gábor atya 1995-től újjáéledő hitet hozott, összetartó közösséget épített, a templomot és az Istent az emberi élet középpontjába tette. Ez a kilenc-tíz év olyan alapokat teremtett a plébánián melyre építeni lehet, és nem fog összedőlni, mert nem homokra épül.

Az elkövetkezendő missziós hetek (2005. december) közösségi programjait megtartottuk. Hittanosok rajzkiallítása „Imádkozom” címmel, családi kegytárgyak kiállítás a templomban, süketnéma gyerekek árnyjáték előadás a templomban, a hittanosok „Jószívvel” című betlehemes előadása, karácsonyi karítász csomagosztás a rászorulóknak, a templom karácsonyi ünnepi feldíszítése és a hagyományos betlehem elkészítése.

Az elmúlt éveknek, a plébánia összetartó közösségének köszönhető, hogy mindent békében, pontosan, jószívvel! elvégeztünk.

Érszegi Gábor atya - Az építő

A legnagyobb munkák a plébánia épületben voltak. 1995-ben kezdődött a plébánia teljes renoválása és korszerűsítése, felújítás az alapzattól a tetőig, és közműket is át kellett építeni (víz, villany, fűtés, csatorna). Nagyon nagy munka volt, több hónapon át, sőt két évig tartott. Ez a teljes felújítás 4 millió Ft-ba került. Az anyagi háttérrel a Püspökség és német országai egyházi kölcsön biztosította. A plébánia a kölcsönt évek alatt visszafizette.

Ugyanilyen nagyszabású építkezés volt a plébánián pár év múlva. Ez már nem renoválás volt, hanem újépítés. A plébánia épületnek volt kb 25m² beépített „veranda” része, fűtés nélkül, 10-es fal rácsüvegezéssel. Télen a hideg miatt, nyáron a meleg miatt nem volt használható. Ez a rész teljes lebontásra került, és egy megnagyobbított közösségi helyiség lett kialakítva (belépő, mosdó, közösségi terem, garázs). Ez az építkezés 2,6 millió Ft-ba került. A szükséges pénzt a hívek adományaiból és támogatásokból valósult meg..

A hívek az orgona felújítását fontosnak tartották. Több hónapi gyűjtés után 2002-ben az orgona teljes elektromos hálózatának újjáépítése megtörténhetett. Minden régi csatlakozási hiba megszűnt, és az orgonából olyan hangok is hallhatóvá váltak, amik azelőtt nem. Ha jól emlékszem az orgona felújítása 2,6 millió Ft költséget jelentett.

2003-ban a harangok mozgószerkezetének és elektromos idővezérlésének felújítása történt meg, valamint templomi új hangerősítő-rendszer beépítése adós mikrofonokkal (pályázati támogatással). Ezek a költségek 1,2 millió körül voltak.

A templom épülete ekkor már komoly felújítást igényelt volna. Legalább a falak vizesedését és a harangtorony állagmegóvását kellett volna megoldani. A képviselőtestület a felújítást szükségesnek tartotta, de a munkáknak több millió forintos költségvetése volt. A részbeni felújítás nem volt megoldható. A Püspökség támogatását az évek során többször kértük. Elismerték a munkák szükségességét, de későbbi támogatást ígértek. Így a templom épületének felújítására még várni kellett, és 2004-ig nem lehetett megvalósítani.

Gábor atya több éven át gyűjtött a templom felújítására. Így halála után több millió forint plusszal került átadásra a plébánia, mely köszönhető annak, hogy a hívek is fontosnak tartották a templom felújítására való adakozást.

Pályázatok

Ebben az időszakban több pályázati lehetőség nyílt. Igyekeztünk ezeket figyelemmel kísérni (bár internet még nem volt). Évente több pályázati támogatást is nyertünk, elsősorban a rendezvényeink és hittanos tábor támogatására. Pályázati támogatásból lett a plébániának az első számítógépe, fénymásolója és nyomtatója, digitális fényképezője és hangerősítője a templomba (új erősítő, új hangfalak, és adós mikrofonok lettek beszerelve) továbbá több sportszer a hittanosoknak (pl. labdák, ütők, ping-pong asztal).

A pályázati támogatások 1998-tól 2004-ig több mint 5 millió Ft összeget jelentettek a plébánia életében.

Egyik évben (talán 2002-ben) megjelent egy közösségi épületek megvalósítását támogató Eu-s pályázat. Több évtizedes terve volt a plébániának, hogy Rákoskerten egyházi intézmény legyen. A mi több éves tervünk egy katolikus diákház (és benne kápolna) megvalósítása volt. Ez a pályázati kiírás ennek támogatására teljesen megfelelt. Megbeszéltük, hogy megpróbáljuk. Több heti munkával összeállítottuk a pályázati teljes anyagot: katolikus diákház épületigény tervét és költségtervét, megvalósulás esetén az éves programtervét a korosztályoknak megfelelően, a folyamatos működtetés költségtervét, és mindennek indoklását, a létesítés szükségességét. Minden részletet kidolgoztunk. Egy ilyen Eu-s pályázat több tíz oldalas. A teljes pályázati anyag elkészült, püspökségi engedélyt is kértünk a pályázat beadásához. Mi lett ezzel a pályázattal? A leadási határidő előtt kb 4 órával, a teljes pályázati anyag kinyomtatása előtt a számítógép lekapcsolt. Minden varázslatot megpróbáltunk, de a számítógépet nem tudtuk életre kelteni, így a pályázatot nem tudtuk beadni. Nagyon bántuk mindannyian akik ezen dolgoztak több héten át. De ahogy szoktuk mondani: nincsenek véletlenek.

Utószó

Ahogy barátai ismerték Gábor atyát

Mi nagyon sok időt töltöttünk együtt, éveken át nap mint nap találkoztunk, így ismerhettem meg jobban. Gábor atya barátkozó volt, de önmagáról nem "fecsegett" sokat. Bizalmas légkörben beszélt csak komolyabban magáról.

Gábor atyának több száz könyve volt. Nagyon szeretett olvasni. Asztalán hol teológiai könyv volt, hol képzőművészeti lexikon, hol útikönyv. Azt mondta: "Az a pihenés, ha ülök a fotelban és olvasok."

Három európai nyelven tudott, de ezzel soha nem dicsekedett. Véletlenül derült ki egy osztrák iskolai látogatáson, hogy tud németül, majd egyszer hirtelen lelkesedéssel mutogatott egy könyvet, de ez franciául volt írva, és egyszer valaki olaszul viccelődött vele, de ez sem okozott neki gondot. Persze emellett a latin és a héber sem volt neki idegen. A templomban a misén a kezébe vette a latin liturgiás könyvet, és egyből fordította magyarra a szöveget anélkül, hogy a hívek észrevették volna, hogy latint olvas. A héberre pedig úgy derült fény, hogy egy alkalommal nagy lelkesedéssel mesélte, hogy mennyire más héberül olvasni a

Bibliát, mint magyarul. Mindezt ő teljesen természetesnek tartotta, és se beképzelt, se öntelt nem volt tudása miatt.

Nyelvtudása nagy előnyt jelentett neki utazásai során. Szeretett is utazni, de 80-as évek után elsősorban egyházi ügyekben járt külföldre. Szinte otthonosan ismerte Ausztriát, Németországot, Olaszországot, de látogatást tett Franciaországba, Hollandiába, Izraelbe. De Magyarország bármely táját említve is sorolta a látóivalókat, érdekességeket.

Nagyon érdekelte a napi világi, társadalmi, politikai hírek. Rendszeresen nézet tv-t, de elsősorban híradót, riportműsorokat, ismeretterjesztő vagy útifilmeket. Sokszor a tv-ben is külföldi adást nézett. Nap mint nap beszámolt nekem róla mit hallott, mit látott, és persze mindig kommentálta a dolgokat. Sok év alatt sok mindent tanultam tőle. Persze a legfontosabb, amit Isten megismeréséről tanulhattam, de a világ dolgainak katolikus szemszögből való értékelése is nagyon fontos értékrendet adott nekem.

Igaz magyar volt, olyan hazafi, forradalmár típus. Nagyon sok mindent tőle tudtam meg a háborúról, Trianonról, 56-ról, a kommunista idő egyházellenes hadjáratáról, a határon kívüli magyarokról. Azt mondta: "Aki nem ismeri az Erdélyi himnusz, az nem igazi magyar." Minden ünnepen a templomban három himnusz énekeltünk: a pápait, a magyart és az erdélyit. Így tanulhatta meg sok-sok magyar a templomunkban az erdélyi himnusz.

Gábor atya fiatal korában a képzőművészet érdekelte, festő szeretett volna lenni. A festés a papság felé vezetett.

Hobbija a fényképezés volt. Tájak, templomok, virágok - amit Isten teremtett, és amit az ember Isten dicsőségére épített. A mi templomunkról is több képet készített.

A nagyszülei Erdélyből származtak. Édesapja a háborúban halt meg (ekkor Gábor atya kisgyerek volt). Édesanyjuk nevelte fel a három fiú testvért. Mindig meghatódva beszélt szüleiről, családjáról. Sok gyerekkori és fiatalkori történetet mesélt. Nagymamája jóságát sokat emlegette.

Kicsit szomorúan mondta, hogy 38 évi papság alatt 13 plébánián volt. A 60-as, 70-es kommunista időben sok papot szinte évente helyeztek más plébániára, nehogy rendszerellenes csoportot szervezzenek. Gábor atya maga sem tudta konkrétan miért, de őt is ide-oda helyezték. Azt mondta: "Hát kommunista az biztos nem voltam." Érdemes megnéznünk a számokat, hogyan parancsolgattak a kommunisták az Egyháznak. Gábor atya 18 évi papság alatt (1966-84 között) 11 plébánián volt káplán, majd ezután 20 évi papság alatt (1984-2004 között) 2 plébánián volt plébános. Láthatjuk milyen más volt a kommunizmus dicső korában, és milyen más lett hanyatlásakor.

Sok mindent mesélt nekem a múltról. Ebből egy történet: Egyszer az elsőáldozók névsorát kellett volna neki átadni a párttitkárnak. Ezt megtagadta. Előállították kihallgatásra, majd rácsapták a zárkaajtót, hogy gondolkozzon. Másnap sem adta meg a névsort. Hazaengedték ugyan, de a nyilvános misézi engedélyét egy hónapra visszavonatták. Azt mondta, ez egy mindennapi történet volt a papok között. Jó lenne nem elfelejteni a történelmet!

Gábor atya lelkiségét jól mutatja egy rövid történet. A 1979-ben a karthauzi rend franciaországi kolostorába kérte felvételét. Sokat mesélt nekem erről az időről. Ez egy imádkozó rend, a világtól távol, minden külső információ nélkül. „A nagy csend” – című film készült róluk. Minden szerzetes egyedül él a cellájában. Imaórára jönnek össze és napi 1 órát beszélgethetnek a szerzetesek egymással. Gábor atya mondta, hogy olyan lelki békességben élt, ami nem hasonlítható máshoz: „A hegyek között csak az Isten van.” – mondta.

Mindig olyan szent méltósággal beszélt erről a helyről, mint semmi más földi dolgról. De ebbe a rendbe csak egyszer lehet az életben jelentkezni, és aki kijön a kolostor ajtaján az többet nem mehet be. Gábor atyának szólt a rendfőnök, hogy kapott egy levelet a családjától. Kivételes engedély kapott, hogy a levelet elolvashatja. Ebben az állt, hogy édesanyja nagyon beteg. A történet mesélését Gábor atya könnyes szemmel így fejezte: „és én hazajöttem, mert látni akartam anyámat.” – anyukája pár hét múlva meghalt. Gábor atyának egy több tíz oldalas csodálatos írása van a karthauzi csendről, melyet „örökségül” rám bízott.

Gábor atya pappá szentelésének 25 éves évfordulóját nem a mi templomunkban, hanem az előző plébániáján ünnepelte még 1991-ben. Mindig jószívvel emlegette. A hívektől egy miseruhát kapott ajándékba (Azt kérte tőlem, hogy ebben legyen eltemetve. Kérését teljesítettem.)

A papszentelési évforduló alkalmából Rómába ment, ahol II.János Pál pápa áldását kérte lelkipásztori munkájára. Nagyon nagy tisztelője volt a pápának. Többször is találkoztak az életben, már akkor is, amikor még pápasága előtt Krakkó érseke volt. II.János Pált Magyarország egyházi és társadalmi-politikai helyzete mindig mélyen és őszintén érdekelte. Gábor atya pápasága alatt is többször volt Rómában. (Gábor atya hamarabb halt meg mint II.János Pál pápa, ha fordítva lett volna, már halála napján szentként tisztelte volna a pápát.).

A tisztelet a mi kapcsolatunkra jellemző. Erre egy jó példa, hogy amikor megismertük egymást hónapokig nem tegeződtünk. Ő tiszteletből nem tegezett le minket, és mi szintén tiszteletből nem tegeztük le őt. Így magázódva kezdtünk családról, Egyházzal, hitbeli kérdésekről és mindenféle dolgokról beszélgetni. Ezt a tegezősdi dolgot azért is tartom fontos kérdésnek, mert Gábor atya több mint húsz évvel idősebb volt nálunk. Akár a gyerekei is lehettünk volna, mégsem tegezett le magától, mert a tisztelet fontosabb volt számára, mint a korkülönbség.

Később mi barátként csak „Gáboroztuk”, ami ellen soha kifogása nem volt, sőt örömmel vette a baráti bizalmas megszólítást. Ő viszont mindig Bettikének vagy Betti néniének hívott, soha nem egyszerűsítette le Bettire.

Mint munkatárs, mint főnök jó ember volt. Soha nem utasított feladatok elvégzésére. Csak kért vagy kérdezett. Mindig így kezdte a mondatot: „Arra gondoltam, hogy..., mit szólnál, ha... szerinted jó lenne-e...” És én mindig megmondhattam őszintén véleményem.

Hol ő, hol mi gondoltunk ki valami új plébániai dolgot. Ő magának is mindig nagyon jó ötletei voltak, de ha mi mondtunk valami újat arra is mindig "vevő" volt. Mielőtt belekezdünk mindig megbeszéltük, hogy mit miért hogyan fogunk csinálni. Nagyon jól lehetett vele új dolgok tervét megbeszélni, mert kreatív és kompromisszumképes volt.

Ha valamit megbeszéltük, hogy megcsináljuk, és hogy lenne a legjobb, utána hagyott önállóan dolgozni. Nem szólt bele, nem ellenőrzött. Megbízott a munkámban, megbízott benne, hogy tudásom és lehetőségeim szerint a legjobban fogom csinálni. Mindig mindent megköszönt, a legkisebb dolgot is.

Megértő és alkalmazkodó volt. Ebben időben jártam a Pázmány Bölcsészkarára, és akár évközben, akár a vizsgaidőszakban sokszor helyettem ő sekrestyéskedett. "Menj csak nyugodtam" - mondta. Pedig ez több éven át tartott, hiszen ekkor végeztem el a közoktatási szakértői majd a minőségirányítási szakot is, de ő éveken át támogatott ebben.

Igazán őszinte embernek ismertem meg. Bármiről meg lehetett kérdezni a véleményét, és színészkedés, mellébeszélés nélkül válaszolt. Őszintén beszélt saját lelkiségéről, érzéseiről, gondjairól, félelméről is. Nagyon mély hitű ember volt. Nagyra becsültem hitéért is és őszinteségért is.

Megbízható ember volt. Ha valamit elvállalt, azt mindig megcsinálta. A Szolgáló újságban mindig írt, soha nem kellett kétszer kérni tőle, időben odaadta a cikkét. Az egyházi ünnepinkre is hetekkel megelőzően készült. Sokszor előre elmondta nekem mi lesz a prédikáció témája, és megkérdezte, hogy ez szerintem érdeklí-e az embereket, vagy inkább másról beszéljen. Ha a kérdésben tanácsot adtam, azt mindig megfogadta.

Az évek alatt többször hívták papi lelkigyakorlatot tartani, még Kassára is. Ezekre az alkalmakra már több héttel hamarabb megkezdte a lelki készülődést.

Érzékeny lelkiületű ember volt. Az emberek problémái mélyen hatottak rá, sokszor napokig hatása alatt volt egy-egy család problémájának, sorsának, jövőjének. Nagyon sajnálta, bántotta a nagy nehézségekkel küzdő emberek vagy kilátástalan sorsú emberek jelene, jövője. Ezért is kezdeményezte a karácsonyi karitászcsoportot. Azt mondta „ez csak egy morzsányi segítség, de ha tudjuk, legalább ezt meg kell tennünk.”

Ugyanilyen nagy hatással voltak rá a temetések. (Több éven át, mint kántor kísértem el őt temetésekre.) Mindig nagy gonddal készült minden temetésre, nem általános búcsúztatót mondott, hanem mindig arról a személyről, családról beszélt, aki a temetésen volt. Néha annyira meghatódott egy-egy gyászoló család, gyerek vagy szülő láttán, hogy könnyes szemmel olvasta fel a temetési szöveget. Egyszer egy 10 éves kislány temetett, akit agyonütött az áram. Évekig emlegette, hogy alig bírta elvégezni a temetést.

De ez a mély együttérzése a keresztelesek, esküvők, elszülőzések alkalmával is megmutatkozott. Már napokkal azelőtt készülődött egy-egy ilyen ünnepe, mondjam úgy „teljesen fel volt dobva.” De sokszor ez a szép ünnep is könnyeket csalt a szemébe örömébe.

Gábor atyával valóban lehetett viccelni. Bírta a humort. Sokszor "húztuk egymást" vicces beszélősokkal, mások meg csak nevettek a vicces beszélgetésünkön. Jóértelemben véve egy idélen páros voltunk (mint plébános és hitoktató) sokmindenből viccet csináltunk. Rengeteget nevtünk.

Élégedett volt életével, sorsával. Egyszer egy önkormányzati állófogadáson valaki megkérdezte tőle: "Atya, komolyan mondja meg nekem, ha most választhatna mégegyszer pap akarna lenni?" Én kicsit furcsáltam a kérdést, de Gábor atya rögtön válaszolt: "Igen. Mindenképpen. Bár valóban nehéz élet, de az élet ne könnyű legyen, hanem értékes." A kérdező nem nagyon tudta felülrni a választ. Csak ennyit mondott: "Köszönöm, hogy őszinte volt."

Gábor atya egyszer ezt mondta nekem: "Tudod Bettike, én mindent megkaptam az Istentől amit kértem, csak mindig másképp mint ahogy én gondoltam. De az mindig úgy volt jó, ahogy ő adta." Nagy igazság ez. Ma már én is tudom, hogy így van. (Van egy ima, az a címe: A meghallgatott imádság. Pont erről szól.)

Nagyra becsültem önállóságát és figyelmességét. Férfi létére tudott mosni, vasalni, porszívózni, sőt mosogatott is. Gábor atya nagyon jól tudott főzni. Családunkat többször meghívta a plébániára vacsorázni. Persze mi is sokszor meghívtuk magunkhoz. Gyerekeinket szinte a sajátjaként szerette. Nem múlt el szülinap, névnap, karácsony hogy valamivel ne kedveskedett volna nekik. De évközben is, hol különleges csokit hozott nekik, hol egy kiló „szezonnyitó” eperrel jött hozzájuk. Sokat beszélgetett velük. Nekem azt mondta: "Nagyon jólelkű gyerekeid vannak. Értékes ember lesz belőlük." - Örültem véleményének.

Gábor atya figyelemmel kísért minden családi ünnepet, még a házassági évfordulót is. Például minden Erzsébet napra két hatalmas csokor vörös rózsával csöngetett be. Az egyiket anyukámnak hozta, a másikat nekem.

Mi több év alatt igen jól megismertük egymást.

Bármiről tudtunk beszélgetni, egyszerűen, őszintén. A hétköznapi témákról is órákig tudtunk beszélgetni, de teológiai témák is sokszor lettek beszélgetésünk középpontjai. Nagyon hamar kiderült, hogy mi ugyanazt az Istent ismerjük.

Az élet minden fontos kérdésében egyetértettünk, és valószínűleg ez volt a legnagyobb összetartó erő köztünk.

Már félszavakból is értettük egymást, sőt ha nem beszéltünk már akkor is tudtuk, hogy a másik mire gondol. Sokszor mise, litánia vagy temetés közben rám nézett és én tudtam, hogy mit akar.

De ő is jól ismert engem. Jött a misére, belépett a sekrestyébe, rámnézett és rögtön tudta mi a helyzet. „Na, minek örülünk” - mondta, vagy „Mi a baj” – kérdezte. Egy pillanat elég volt neki, hogy meglássa milyen kedve van az embernek.

Amikor 2004-ben Gábor atya három hónapra kórházba került többen meglátogatták Budakeszin. Gábor atya mindenkinek nagyon örült. Szüleim is, férjem is, gyerekeim is, többször elmentek hozzá, de én minden nap találkoztam vele most is. Azt mondta: "Az egész napom azzal telik el, hogy téged várlak." De én is szívesen mentem hozzá. Napi 3-4 órát beszélgettünk, lelkiztünk, vicceltünk, megette az ebédet amit vittem. Majd elkísért a kocsihoz a kerekesszékebe ülve, és minden nap így köszönt el: "Üdvözlök mindenkit. Neked pedig köszönök mindent."

A betegség, a kórház mind testileg, mind lelkileg megviselte. De mikor már kicsit jobban érezte magát, a kórházban is megtalálta lelkipásztori feladatát. Minden nap a kórház tornatermében misézett, az ebédlőben beszélgetet a többi beteggel, a teraszon kerekesszékeben ülve gyóntatott. Az orvosokkal, ápolókkal nagyon kedves volt, és ők is vele. Egyik ápoló pár hét múlva megkeresztelését kérte tőle.

Gábor atyától több temetési szentmisén hallottam: "a halálban meglátogat az Isten minket". Bevallom nem nagyon értettem ezt. Talán azért, mert még senki hozzám valóban közel álló nem halt meg. De mikor Gábor atya meghalt, megértettem. Valóban meglátogatja az Isten az embert. Szó szerint, egy új élet kezdődik az ember lelkében. Más emberré lesz az ember. A szeretet csodákra képes.

(Az elmúlt 10 évben többször találkozhattam a "halálban meglátogató" Istennel, mindig, mikor valaki hozzám közeli halt meg.)

Gábor atya sírkövére egy rövid feliratot vésettünk. Pappá szentelésének 25 évfordulóján egy szentkép hátoldalára ezt írta saját kezével: "Krisztus az én életem." Nagyon mély lelkiségű gondolat.

Aki meghalt annak valóban Krisztus az élete, üdvössége Krisztusban van.

De az élő is Krisztusban találja meg az igaz, értékes életet.

Jó lenne, ha mindannyiunk mindennapi egyszerű imája lenne: "Krisztus, te legyél az én életem."

Nekem és családom minden tagjának a Gábor atyával töltött tíz év mély nyomott hagyott a szívében, lelkében.

Gábor atya családuink minden tagjának, szüleinknek, nekünk, a gyerekeinknek jóbarátja volt.

Én személy szerint bátyámként szerettem őt, és tudom ma is a mennyei bátyám.

Egy személyes lelki élményem még szeretném megosztani másokkal is.

Én mindig egy temetőbe járó ember voltam. Anyukámékkal rendszeresen mentem nagyapám, szomszédok, Lux és Kránitz atya sírjához a péceli temetőben. Valószínűleg ezt tanultam gyerekkoromban, hogy a temető hozzá tartozik az élethez, a temető szent hely. Gábor atya temetése után minden vasárnap délután kimentem a temetőbe. Nekem így lett a vasárnap ünnep, hiszen hosszú évekig minden vasárnapot együtt ünnepeltünk. Szívvel, ésszel, lélekkel – mind tudjuk, hogy az üdvösség igaz. De mikor az embernek meghal a barátja, mégis felteszi magában a kérdést: miért? Miért most? Miért így? Ez az érzés, ez a kérdés alól a hitoktató sem kivétel.

Egy meghallgatott imádság

(Szent Rita imája)

*Erőt kértem az Úrtól -
s Ő nehézségeket adott,
melyeken megedződtem.*

*Bölcsességért imádkoztam -
és problémákat adott,
melyeket megtanultam megoldani.*

*Előmenetelt óhajtottam -
gondolkodó agyat és testi erőt kaptam,
hogy dolgozzam.*

*Kértem bátorságot -
és Isten veszélyeket adott,
melyeket legyőztem.*

*Áhítottam, hogy szeretni tudjak -
és kaptam az Úrtól bajba jutott embereket,
akiken segítek.*

*Kegyes jóindulata helyett
alkalmakat kaptam a jóra.*

*Semmit sem kaptam, amit kértem,
és mindent megkaptam,
amire szükségem volt.*

Imádságom meghallgatásra talált.

Már jó pár hét eltelt Gábor atya halála óta. A temetőben a sírja mellett üldögéltem a kopjafánál, és ezen a „miért?”-en gondolkodtam (vagy mondhatnám inkább búslakodtam). Nem találtam a választ, bárhogya is akartam. Gondoltam elindulok haza, mert úgysem fogom megérteni.

Ujjammal egy keresztet rajzoltam a sírkeresztre (mint szokás), és csendben nehéz léptekkel elindultam a dombról lefelé. Öt-hat lépés után Gábor atya hangját hallottam halkán szólni: „Deo gratias. Ne felejtse el!”. Bevallom először azt mondtam magamban, Deo gratias - hogy jön ezt most ide? És folytattam utam lefelé a dombról. Deo gratias, Deo gratias – mondogattam magamban. És egyszerre mindent-mindent megértettem. Ez a válasz az én kérdésemre. Deo gratias – Hála. Istennek legyen hála! Ne a miérteket keressem, hanem adjak hálát mindenért, amit kaptam!

Visszanéztem a sír felé, és békességre találva, de mégis meghatódva halkán visszaszóltam:

"Deo gratias! Nem felejttem el. - Köszönöm."

Azóta is minden egyes alkalommal, így köszönök el sírjánál: Deo gratias. Nem felejtettem el.

(Ehhez a történethez egy rövid magyarázat tartozik még. A szentmise végén ez az utolsó mondat amit mondunk: Istennek legyen hála. A hagyományhű papok, amikor a mise végén kijönnek a szentélyből a sekrestyébe, azt mondják Deo Gratias - vagyis Istennek legyen hála. És a ministránsok, a sekrestyés is válaszol, Deo Gratias. Sándor atya és Gábor atya megtartotta ezt a hagyományt, így minden nap elhangzott köztünk sok-sok éven át. Így táplálja az ember lelkét a hagyomány.)

*Most tíz év múlva, 2015-ben is ezt mondom:
Deo gratias! Mindenért amit kaptam!*

2005-től plébános Szőke Lajos atya

2005-ben lett plébános templomunkban, 48 éves volt ekkor.

2005 január - augusztus

Templomi ünnepek és plébániai események nyolc hónap alatt

Gábor atya halála után ismét felmerült bennünk a kérdés, vajon lesz-e plébánosunk vagy összevonnak Öregcsabával. Bevallom magam is egyetértettem volna az összevonással, hiszen már ekkor tudtuk, hogy több pap helyenként 3-4 plébániát is ellát. Snell György atya tájékoztatott a bíboros atya új plébánost nevez ki. Ha jól emlékszem még a temetés napja előtt (2004.dec.6) eljött a „plébános jelölt” megnézni a templomot és plébániát. Szőke Lajos atya volt.

Gyuri atya később tájékoztatott, hogy Lajos atya elfogadja a plébánosi kinevezést. Magam is örültem, hogy a plébánosi kinevezés megoldódott.

Felajánlottuk segítségünk, hogy a plébánia teljes éves zárását elkészítjük, mert ez nem okozott különösebb gondot nekünk, mivel ekkor már több mint fél éve (Gábor atya betegsége óta) a plébánia minden ügyét férjemmel intéztük, és az elmúlt években a pénzügyi zárást Gábor atya mindig a férjemmel együtt számítógéppel készítette. Mire Lajos atya megérkezett minden elő volt készítve az átadásra: pénztárkönyv és évi elszámolás, templomi és plébánia leltár, anyakönyvek. Mindent pontosan, a szabályoknak megfelelően átadtunk, amit az esperes (Snell György) atya ellenőrzött.

Lajos atyát szeretettel fogadtuk mindannyian. 2005 januárban mondta az első szentmisét templomunkban.

A beköltözésben is segítettünk neki, és az első nap költözési nehézségei miatt anyukám vacsorát küldött neki. Tél volt és sajnos az első héten elromlott a plébánián a gázcirkó. Se fűtés, se meleg víz. Apukám sietett késő este a plébániára megjavítani. Szerencsére sikerült.

Lajos atya megkérdezte, hogy milyen plébániai hagyományok vannak. Elmondtam neki, hogy egy évben milyen közösségi programok vannak. Az első félév három nagy feladata volt az elsődíj, a Pünkösdi Kórustalálkozó megszervezése és a nyári hittanos táborozás. A második félben is három nagyobb feladat van, a templombúcsú, a Szent Erzsébet közösségi nap és karácsonyi hittanos előadás. Lajos atya egyetértett a plébánia programokkal. Megbeszéltük, a hitoktatási és sekrestyési feladatokat ellátását folytassam.

Három általános iskolában, két óvodában és a templomban volt hittan, ezévben 112 hittanossal. Lajos atya több hittanos csoportba is eljött velem hittanórára. Jól érezte magát, és ez volt a véleménye: „Az Udvardy püspök atya azt mondja, a hitoktatás egyik lényege, hogy pozitív benyomást keltsünk a világban – úgy látom te is ezt az elvet követed.”

Igen, jól látta. A hittan helyzetértékeléséről elmondtam, hogy a véleményem szerint a felső tagozatos hittant kellene „felpezsdíteni”. Örültem, hogy Lajos atya úgy nyilatkozott, hogy a jövőben a hitoktatásban részt vesz, és nagyon eredményesnek feltételeztem, ha ő tanítana hittant a felsősöknek, mert ennek a korosztálynak inkább férfi tanárra, sőt papra van szüksége. Felajánlottam az iskolai csoportok megszervezéséhez segítségem, mivel engem ekkor még jobban ismertek az iskolákban.

A következő hónapokban a plébánia élete folyt tovább, mint az előző években. Már mindent olyan sokszor megszerveztünk, hogy mindenki tudta mi a „menetrend”. Békében, egyetértésben valósultunk meg mindent közösen. A ministránsok is szeretettel fogadták az új plébánost, én magam is erre buzdítottam őket, és a sekrestyés feladatokat ugyanúgy láttam el, mint az elmúlt években.

Nagybőjtben hagyományunknak megfelelően megtartottuk az ifjúsági hittanosok keresztútját, majd készültünk a Húsvéti Szent Három napra. A Szentsírt elkészítették azok, akik évek óta vállalják ezt a lélekben is felemelő feladatot.

Az ünnepekben az eddig megszokott liturgia némi módosítással zajlott.

Az ünnepek méltó megünneplésében a ministránsok segítsége nagy jelentőségű és meg is tettek mindent ezért. A sajátos liturgiájú ünnepekben ugyanúgy, mint eddig, a sekrestye ajtóból „távírányítással” segítettam a ministránsokat a liturgia menetében. Lajos atyának pedig minden szükségest a keze alá tettem, mint régen Gábor atyának, hogy egyszerű dolgokra ne kelljen külön odafigyelnie.

Mindegyik ünnepen 20-24 ministráns állt az oltárnál. Húsvét után Egyházunk legszebb hetei következtek: Mennybemenetel, Pünkösöd, Szentháromság, Úrnapja.

A Szolgáló plébániai újság is több alkalommal megjelent 2005 első felében. A megjelent újságszámok: Nagyböjt, Húsvét, II.János Pál pápa emlékére, XVI.Benedek pápa megválasztására, Úrnapja Kiemelt jelentőségű volt II. János Pál pápa halála és XVI.Benedek pápa megválasztása. A megjelenő újságokban Lajos atya is írt cikkeket.

Pünkösd ünnepére készültünk a Pünkösdi Kórustalálkozó megszervezésével. 1998 óta én voltam a szervezője. Az elmúlt évek rendje szerint pontosan, hibátlanul lezajlott a három napon át tartó fellépésrend. Lajos atyának nem volt gondja rá. Mindenki, akik az előző években segítettek a szervezésben ugyanúgy segítettek most is. Békében és egyetértésben tartottuk meg az ünnepet.

Úrnapján az oltárokat elkészítették, akik az előző években vállalták ezt a hajnali 5-6 órakor kezdődő munkát. A sekrestye melletti oltár már több éve a fiatalok oltára volt. Ők is ünnepi örömben díszítették fel az oltárt.

Az évi elsőáldozásra készültünk. Gábor atyával minden évben már januárban megkezdtük a különórát szombatnként az elsőáldozóknak. (Ez a szentségi közvetlen felkészítés.) Lajos atya egyetértett a régi módszerrel, a két hittanórából az első én tartottam, a másodikat pedig ő. Így készítettük fel együtt a gyerekeket az első szentgyónásra és szentáldozásra. Lajos atya azt mondta még az életben nem volt ennyi elsőáldozója. Ebben az évben 21 elsőáldozó volt, ez nálunk az utóbbi 9-10 évben egy átlagos létszám volt. Örültem, hogy értékeli az elmúlt évek igyekezetét, és látja a sok munka termését.

Az elsőáldozási szentmise kicsit más volt, mint eddig, mert Lajos atya nem pártolta a régi hagyomány szerinti énekeket (Oltárodhoz jöttem én, Mennysorság ajtaja, Jézuska, Jézuska figyelj most reám), ezért ezeket az énekeket nem énekelték el a gyerekek az elsőáldozáson. – Én ezt sajnálattal fogadtam, de természetesen elfogadtam Lajos atya által meghatározott szentmise énekrendet.

A nyári hittanos tábor megszervezése az idei évben nem jelentett külön gondot, hiszen a tavaly (2004-ben) a mátrai tábort teljes egészében megszerveztük, de Gábor atya betegsége miatt nem lett megtartva. Így 2005-ben ésszerűnek látszott a heti programjában teljesen kidolgozott mátrai tábort megtartani. A táborozásra ebben az évben 34 diák jelentkezett. A táborozás jól sikerült, bár a héten nagyon sokszor esett az eső. Lajos atya is eljött több napra a gyerekekkel táborozni. Jól érezte magát, a gyerekek és a nagyobbak is nagy szeretettel fordultak felé. A táborozásra tervezett programokat meg tudtuk valósítani, a Mátra szinte összes templomát megnéztük, és minden helyi nevezetességhez ellátogattunk: Gyöngyös, Gyöngyöspata, Hollókő, Kékestető, Kisterenye, Fallóskút, Mátrafüred, Mátraszentimre, Mátraszőlős, Mátraverebély-Szentkút, Parád, Pásztó, Recsk, Sirok, Szurdokpüspöki, Tar. A gyerekek nagyon jól érezték magukat. Lélekben, tudásban, a közösség megélésében gazdagodtak ugyanúgy, mint az előző években. Mi is jól éreztük magunkat velük együtt. Sok segítséget jelentett már a táborozáson, hogy az előző években már táborkapitányok vezették a kisebbek csoportjait. Sok nagyhittanos volt már ekkor, és ők szeretettel gondoskodtak a kisebbekről. Egy hét sok-sok emlékével tértünk haza 2005. július 10-én.

2005-ben többször volt Egyházközségi képviselőtestületi ülés. Július végén, javasoltam, hogy Gábor atyának sírkövet állítson az egyházközség, elsősorban tiszteletből és szeretetből. (Másodsorban pedig anyagi fedezete is megvolt, mert Gábor atya 2004 második felében nem vette fel fizetését.) Lajos atya a javaslattal nem értett egyet. A képviselőtestület megszavazta a sírkő állítás anyagi fedezetét.

2005 augusztusában a sírkő elkészült, az egy éves évfordulón 2005 novemberben Lajos atya megszentelte.

2005. augusztus 15

2005 nyár végén, a tanévkezdés előtt Lajos atya tájékoztatott, hogy másokkal kívánja együtt végezni plébánosi munkáját. Mind a sekrestyési, mind a hitoktatási, mind a közösségi programok szervezési munkáival mást, másokat bíz meg a jövőben. Döntését elfogadtam. A plébánia munkájában 2005. augusztus 15-től nem veszek részt.

Természetesen mindenkinek azaz első kérdése – miért? Nem akarom részletesen elemezni ezt a kérdést. Most tíz év múlva már teljesen felesleges lenne újra lángra lobbantani a kialudt parazsat, és esetleg csak egy félszóval is megbántani mást.

Az olvasó kíváncsiságára félszavakban így tudok válaszolni: Rossz időben találkoztunk, talán ennyi az egész. Nem tudtunk együtt gondolkodni, és nem tudtunk egy nyelven beszélni. Talán. Nem láttuk meg

egymás értékeit, az egymás iránti tisztelet alapját. Talán. Nem gondolkodtunk egyformán, és nem is akartunk egyformán gondolkodni. Talán. Egyikünk a múlthoz ragaszkodott, a másik viszont sietni akart a jövő felé. Talán. Csendben mentünk el egymás mellett, és mindegyikünk csak a maga történetére gondolt. Talán.

Ha valaki azt gondolná, hogy micsoda botrány lehetett ekkor a plébánián, mert a régi hitoktató és az új plébános "hajbakaptak", ki kell ábrándítanom, mert nem volt botrány, és nincs szaftos történet.

2005 augusztusában a csend, a béke mellett döntöttem. Elég nehéz döntés volt ez, mert az emberben vagy egy alapvető önvédelem, és az igazságérzete is olykor háborog. De ismertem a plébánia múltját és tanultam is belőle: nem szabad a plébánia ajtón kivinni az Egyházon belüli problémákat. Saját Egyházamat, amelyért eddig éltem nem tehettem sem a hívek, sem a világ előtt hiteltelenné vitával, harccal személyes érdekem miatt. Ezért a saját hallgatásom, a csend mellett döntöttem. Ez volt az egyetlen út a békéhez. Tudtam háborúskodással nem lehet jövőt építeni. Az Egyháznak békére van szüksége. Az emberek lelkiességét csak a békével táplálhatjuk. Ezért e naptól kezdve több éven át, családomon kívül senkivel nem beszéltem a történetekről, mert nem akartam negatívan nyilatkozni, vagy bajt keverni. Máról holnapra kiléptem a „körből”, és hagytam, hogy a plébánia élete nélkülem folyjék tovább a maga medrében. De magam úgy éreztem, nem csupán a munkám - hivatásom vesztettem el, de az életem egy nagyon fontos részét is. Amikor az ember száműzve és kiközösítve érezi magát, az olyan mintha élve eltemették volna. Hetekig nem tudtam merre, hogyan tovább. És ettől még nagyobb baj volt, hogy a gyerekeim is nap mint nap részt vettek eddig minden templomi és hittanos dolgokban, de most ők is „körön kívüliek” lettek. Igyekeztem segíteni, támogatni őket ennek feldolgozásában.

Új utat kaptam Istentől

De az Isten szeretete és kegyelme sokkal több annál, mint amit mi emberek általában feltételezünk róla. Isten rámutatott, hogy igazán most találtam meg mindent: a csendet, a békét.

Megláthattam a családom szeretetének mélységét. Megtudhattam, hogy milyen az őszinte, igaz barát. Átérezhettem, hogy Isten soha nem hagy magamra, hogy mindig velem marad. A csend alkalmat adott arra, hogy meghalljam azt is, amit addig nem hallottam, és a béke alkalmat adott arra, hogy meglássam azt is, amit addig nem láttam. És Isten ma is gondoskodik rólam, mint az ég madarairól, hogy végezhessem a tőle rábízott feladatot. Az Isten a csendben és a békében lakik.

A történetek után sokat gondolkodtam, hogyan tudnám továbbra is munkámmal az Istent és az Egyházat szolgálni. Három héttel később, szeptember 8-án én magamnak is megdöbbentő gondolat jutott eszembe. Tanítsak hittant az interneten! Tanárokat, szülőket, gyerekeket segíthetnék a hit útján. Megnéztem az Egyház milyen állásponton van az internettel kapcsolatban. Hangsúlyozom még 2005 volt, az internet gyerekkora!

És mit találtam? Ezt:

„Minden krisztushívőnek kötelessége és joga azon fáradozni, hogy az üdvösség isteni híre minden korban és az egész világon minden emberhez egyre inkább eljusson” (Egyházi Törvénykönyv 211. kánon).

"Internet... páratlan lehetőségeket is kínál Krisztus üdvözítő igazságának hirdetésére az egész emberiség számára... A katolikusok ne féljenek attól, hogy a tömegkommunikáció ajtaját szélesre tárják Krisztus előtt, hogy örömhíre a világ háztetőiről hallatszson..." (Pápai Tanács 2002)

Már tudtam, hogy ez a helyes út, ezt a feladatot szánta nekem az Isten. Nem száműzetést kaptam, hanem szabadságot és önállóságot, hogy azt tehessem, amit Isten rám bízott! Így kezdtem el a Szolgáló weboldal szerkesztését és 2005. november 19-én Szent Erzsébet ünnepén jelent meg a weboldal az interneten. Azóta is folyamatosan fejlesztem, írom, szerkesztem. Sok munka van még vele, de igyekszem minden tőlem telhetőt megtenni.

2009-ben a Tömegtájékoztató 43. világnapján XVI. Benedek pápa ezt nyilatkozta:

"Fiatalok, akik szinte spontán módon összhangban vagytok ezekkel az új kommunikációs eszközökkel, elsősorban rátok vár a feladat, hogy evangelizáljátok ezt a „digitális kontinenst”. A pápa mellettetek van imáival és áldásával."

Folytatom a munkát! Bár néha belefáradok, de újra és újra nekikezdek.

2011-ben, amikor Anyukám meghalt, temetése előtt gondoltam előveszem a Bibliát, beleolvasok, nehogy valami fontosat elfelejtsek. És hol nyílt ki a Biblia?

Kitartás az apostoli munkában

(2Tim 3,10-17 és 4,1-8 - csak részletek)

¹⁰Te követtél a tanításban, életmódom és életcéloim tekintetében, a hitben, a kitartásban, a szeretetben, a türelemben, ¹¹az üldöztetésekben és a szenvedésekben, ... tarts ki amellest, amit tanultál, s amiről meggyőződted, hiszen tudod, kitől tanultad. ¹⁵Gyerekkorod óta ismered a Szentírást: ez megadja neked az útmutatást ahhoz, hogy a Krisztus Jézusba vetett hitben eljuss az üdvösségre. ¹⁶Minden Írás, amit az Isten sugalmazott, jól használható a tanításra, az érvelésre, a feddésre, s az igaz életre való nevelésre, ¹⁷hogy az Isten embere tökéletes legyen és minden jóra kész legyen.... ²hirdesd az evangéliumot, állj vele elő, akár alkalmas, akár alkalmatlan. Érvelj, ints, buzdíts nagy türelemmel és hozzáértéssel. ... maradj mindenben meggondolt, viseld el a bajokat, teljesítsd az evangélium hirdetőjének feladatát, töltsd be szolgálatodat. ⁶Az én... eltávozásom ideje közel van. ⁷A jó harcot megharcoltam, a pályát végigfutottam, hitemet megtartottam. ⁸Készen vár az igazság győzelmi koszorúja...

Igazán felemelő volt ezeket a sorokat olvasnom a temetés előtt. Mint egy üzenet, amit nem szabad elfelejtenem. Azóta is alkalmanként elolvasom, nehogy tévútra keveredjek. Én ezt az utat kaptam az Istentől, amiért hálás vagyok neki. Munkálkodjatok Isten szőlőjében! - Én most így munkálkodom.

Tanúságként még egy gondolat a múlthoz: Attól, hogy két ember nem tud együtt dolgozni, még nem biztos, hogy bármelyikőjük rosszat akar. És attól hogy más úton járnak, még nem biztos, hogy valamelyik út rossz.

Az Egyház, Krisztus Egyháza, melyet építenünk kell és nem rombolnunk.

"Szeresd az Egyházat. Ne kritizáld sebeit, gyógyítsd."

Remélem írásomból világosan kiderült, hogy nem a múltat akartam felhánytorgatni, és nem haragszom a történetekért. Mert én ajándékot kaptam:

A szabadságot! Szabadságot kaptam a családomra! Az elmúlt tíz évet minden kötöttség nélkül családommal tölthettem, akiknek szüksége volt rám. Békés, boldog éveket tölthettem velük. Soha nem kellett azt mondanom, hogy most nem érek rá. „Mindenkinek a mindene” lehettem. (1Kor 9,22). Az akkor 15-17 éves gyerekeim minden örömet és gondját jutott időm meghallgatni és megoszthattam velük véleményemet, segítő tanácsomat. Lett időm a férjemre, a szüleimre, az öcsémre, és a nagymamámra, akivel egy házban éltünk. Persze eddig is törődtem velük, de mégis most más lett. Szabadságot kaptam a szeretetre! Ami nemcsak egy érzés, hanem a mindennapok valósága. A jókedv, az öröm, az egymásra figyelés tette értékessé napjainkat, éveinket. Pótolhatatlan idő volt ez. Szabadságot kaptam a hétköznapiakra! Ezután minden napomat úgy tölthettem, ahogy én akartam. Senki nem szólt bele se a mába, se a holnapba. Eddig is szerettem otthon lenni. (Amikor a gyerekek kicsik voltak 5 évig voltam otthon velük.) Most újra szabadságot kaptam, minden fontosra jutott idő. Mi mindig „barkácsolós” család voltunk. A házunkat is saját magunk építettük. A gyerekek is mindig szívesen segítettek mindenben. Szerencsére ők is örökölték ezt a „csináljuk meg” dolgot. Most jutott idő befejezni a házat is, sok minden hiányzott még (pl. csempézés, hőszigetelés, zsalugáterek). De másra is jutott idő. Pl. a fiam nagyon szeretett biliárdozni, de ugye biliárdasztal általában a kocsmákban van. Kitaláltam, hogy építsünk egy biliárdasztalt, és akkor nem megy a gyerek a kocsmába biliárdozni, mert annak úgyse lesz jó vége. Egyik nyáron megépítettük. Egy hónapba telt, de igazi jó biliárdasztal (azóta se megy a gyerek kocsmába!). Vagy pl. a lányom egy nagy medencét szeretett volna a kertbe. Építettünk egyet fából. Majd készítettünk neki könyvespolcot, fából készült fiókos ágyat. Sok példát sorolhatnék még, de végül is nem ez a lényeg, hanem hogy minden időmet a családommal együtt tölthettem. Békében, jókedvben, egységben, egyetértésben. És ez a legnagyobb ajándék. A gyerekeim is valóban értékes emberekké lettek - amint ezt Gábor atya mondta 15

Egy verset szeretnék idéteni az Egyházon belüli békéért:

József Attila

Milyen jó lenne nem ütni vissza

*Mikor nagyokat ütnek rajtunk,
Milyen jó lenne nem ütni vissza
Se kézzel, se szóval,
Világítani a napvilággal,
Elalattani az éjszakával,
Szólni a gyávaság szavával,
De sose ütni vissza.*

*Lelkeimmel pörölnöm kéne
S élvén is vagyok most a béke.
Kristály patakvíz folydogál
Gyémántos medrű ereimben.*

*Szelid fényesség az ingem
És béke, béke mindenütt,
Pedig csak én élek vele!...
Fölemelnek a napsugarak,
Isten megcsókolja minden arcom
És nagy, rakott szekerek
indulnak belőlem
A pusztaság fele.*

évvel ezelőtt. Megtanítottam nekik mindent, ami az élethez szükséges. Mert meggyőződésem, hogy a gyerekeket az életre kell nevelni, és értelmetlen a „most élvezd ki az életet, amíg fiatal vagy” elv. Örülni, segíteni, imádkozni tudjon, békét keressen és tenni akarjon - ez az elvem. Úgyhogy tudnak mindketten sütni-főzni, varrni-vasalni, fűrni-faragni. Az iskola sem nyűg nekik, mert a tudást értéknek tartják. (A fiam kőszobrász, építésztervezőnek tanul, a lányom web-programozó, óvodapedagógus, és hittan tanárnak tanul.) De ami még fontosabb, határozott értékrenddel, céllal, katolikus lelkeséggel, Egyház iránti elkötelezettséggel állnak a jövő útja felé.

Ezekben az években szabadságot kaptam az önálló munkára is! Több katolikus startlap, több weboldal, köztük a Szolgáló hittan szerkesztését végzem. Van időm a hittanhoz új és új dolgokat kigondolni (pl. gyerekek és fiatalok imanaptára, periodikus hittan tanmenet, hittan füzetem pályázat).

És most biztos megkérdezi valaki, mindez nagyon szép és miből éltek meg? „Nézzétek az ég madarait” (Mt 6,26) A férjem építőmérnök és olyan munkái is vannak, amiben mi is segíteni tudunk. Isten mindig gondoskodik mindenről: ha idő kell - idő ad, ha munka kell - munkát ad, ha új gondolat kell – új gondolatot ad. Isten gondoskodik rólunk. Bízni kell benne.

Események a plébánia életében 2005 után

2005 után még több éven át a "mi" templomunkba jártunk családommal minden vasárnap. Az ifjúsági hittanosokkal itt találkoztunk, és beszélgettünk napi dolgainkról. Sokszor hozzánk is eljöttek csapatostól szombatonként. Beszélgettünk, filmet néztünk, biliárdoztunk. Minden alkalommal azzal búcsúztam el tőlük, hogy menjenek vasárnap ministrálni, és következő héten hittanórára, hiszen eddig sem hozzám jöttek a templomba, hanem az Istenhez. És az Isten ott van akkor is, ha én nem vagyok a sekrestyében. Mentek is ministrálni még a saját gyerekeim is sokáig. Azóta felnőttek, 25-28 évesek. Dolgoznak, elköltöztek, sajnos a templom mellől többen szétszéledtek.

Természetesen az idő múlásával a mi gyerekeink is huszonevesek lettek. Ma is minden vasárnap együtt megyünk templomba. Néhány évvel ezelőtt érdekelni kezdte őket, hogy máshol milyen egyházi élet folyik. Ezért heteken, hónapok át több katolikus templom ünnepi hagyományait néztük meg. Például egyik évben a kerület mind az öt katolikus templomában elmentünk a feltámadási körmenetre (másmás időben volt). Nagyon érdekes volt látni a szokások és hagyománybeli különbségeket. Ezután is vasárnaponként reggel megkérdeztem a Krisztit és a Gábort, hogy merre megyünk, melyik templomba? Több hónapos "vándorlás" után már rendszeresen az öregcsabai templomba akartak menni. Így mi itt horgonyoztunk le. Ennek már több éve.

A régi ifjúsági hittanosokkal ha találkozunk ma is jóbarátként beszélgetünk. De különösen örülök, amikor nem az utcán futunk össze, hanem a

Sík Sándor: Te Deum

*Téged Isten dicsérlek
és hálát adok mindenért.*

*Hogy megvolt mindig a mindennapim
és nem gyűjtöttem másnapra valót,
hála legyen.*

*Hogy mindig jutott két garasom adni,
és magamnak nem kellett kéregetnem,
hála legyen.*

*Hogy értenem adatott másokat,
és nem kellett sírnom, hogy megértsenek,
hála legyen.*

*Hogy a sírókkal sírni jól esett,
és nem nevettem minden nevetővel,
hála legyen.*

*Hogy megmutattál mindent, ami szép
és megmutattál mindent, ami rút,
hála legyen.*

*Hogy boldoggá tett minden, ami szép
és ami rút, nem tett boldogtalanná,
hála legyen.*

*Hogy sohasem féltém a szeretettől
és szerethettem, akik nem szerettek,
hála legyen.*

*Hogy akik szerettek, szépen szerettek,
és hogy nem kellett nem szépen szeretnem,
hála legyen.*

*Hogy amim nem volt, nem kívántam,
és sohasem volt elég, aki voltam,
hála legyen.*

*Hogy ember lehettem akkor is,
mikor az emberek nem akartak emberek lenni,
hála legyen.*

*Hogy megtarthattam a hitet,
és megfuthattam a kicsik futását,
és futva futhatok az Érkező elé,
s tán nem kell a városba mennem
a lámpásomba olajért,
hála legyen!*

*Hogy tegnap azt mondhattam: úgy legyen!
és ma is kiálthatom: úgy legyen!
és holnap és holnapután és azután is
akarom énekelni: úgy legyen! -
hála legyen, Uram!
hála legyen!*

templomban találkozunk velük. Hála Istennek ez sokszor előfordul, de sajnós kevesükkel. Viszont közülük hármas is hittant szeretnének tanítani a jövőben. (Az egyik a saját lányom.) Ennek végtelenül örülök.

A Szent Erzsébet templom eseményeit évek óta nem ismerem csak a weblapjukról. Nagyon örülök, hogy Lajos atyát befogadták a plébánia közösségébe, segítőtársakra talált és a plébánia életében folytatják a régen megkezdett jót. Így ma is van Szent Erzsébet közösségi nap, plébániai újság, Pünkösdi Kórustalálkozó, nyári hittanos tábor, karácsonyi betlehemes előadás, hitoktatás óvodákban, iskolákban.

És látom sok új közösségteremtő programok is építik az Egyház jövőjét: Gyermek- és ifjúsági közösségek, Katekumenátus, Nyugdíjas-kör, Cursilio, Házások és özvegyek csoportja, Baba-mama klub, Karitás csoport, Filmklub. Ez mind-mind nagyon jó kezdeményezés.

Ezenkívül az új iskolai hitoktatási lehetőség is nagyon nagy feladat számunkra. Látom mindhárom iskolában élnek ezzel az új lehetőséggel. A Jóisten segítse őket, és adjon nekik erőt testben és lélekben, hogy hitükhöz és Egyházunkhoz tudják vezetni a gyerekeket.

Ez a jubileumi alkalom erősítse meg a plébánia közösségét az egység útján.

Mivel itt lakunk, tudom mi történik a templom, a plébánia körül. Külső szemlélőként is látom milyen komoly építkezési munkák zajlottak az elmúlt tíz évben a plébánián. Igen nagy örömöm, hogy ezek a munkálatok elkészültek, hiszen több évtizede már, hogy püspökségi támogatást kértünk mind a templom felújítására, mind egy közösségi épület megvalósításra. Most ebben a tíz évben megvalósulhattak olyan tervek, melyeket oly régen szerettünk volna elérni. Hálás lehet templomi közösségünk a több tízmillió püspökségi támogatásért. Így valósulhatott meg a templom teljes felújítása, a víztelenítéstől a tetőszerkezetig, és így valósulhatott meg a plébánia udvarán épített új közösségi épület.

Most 2015-ben nagyon nagy eredménynek tartom, hogy a közeljövőben a rákoskerti hívek is egyházi intézménnyel, épülettel gazdagodhatnak, amely otthont fog adni szentmiséknak, hittanóráknak, közösségi összejöveteleknek és urnatemetővel is kiegészül. Több tíz év telt el azóta, hogy Kránitz atya a rákoskerti hívek hitéletét fontosnak tartotta, és azóta is minden plébános lelkipásztori feladataként látta el a kerti hívek hitéleti gondozását.

Lajos atyának adatott meg az a lehetőség, hogy plébános elődjeinek rákoskerti terveit megvalósíthatja. A plébánián végzett építkezéssel kapcsolatos munkájáért a hívek legyenek hálás szívvel felé.

A plébánia további éveiről weboldalukról tájékozódhatunk:

<http://szenterzsebet.plebania.hu/>

*„Akik Istent szeretik, azoknak minden a javukra válik.”
(Róm 8,28)*

UTÓSZÓ

Lajos atya 2015 májusában megkért, hogy a Szent Erzsébet templom múltjának ismertetésében segítsék. Már régi tervem volt, hogy leírom mindazt, amit a múlt jelent nekem, de most a templom 75 éves szentelési évfordulója egy kiváló lehetőség volt erre. De természetesen nem én, vagy az én családom az egyetlen, akinek az élete így kötődik a templomhoz. Hála Istennek igen sokan vagyunk, akiknek életük része a templom és a plébániai közösség élete. Remélem lesznek rajtam kívül még néhányan, akik szívesen megosszák másokkal, hogy mit jelent ha az embert már kiskorától hitre nevelik, hiszen ennek elmulasztása soha nem lesz pótolható.

Remélem ezzel a kis múltidézőssel legalább egy kicsi képet tudtam adni egy plébánia életének több évtizedéről, és az általunk is megélt évekről. A sok-sok régi emlékkel olyan lesz az ember, mint egy régészeti lelet, amely a múltat idézi, mint egy őskövelet, amely önmagán a múltat hordozza. Örömmel tölt el, hogy ez a múlt nyomot hagyott rajtunk. Rejtve abban reménykedik az ember, hogy e sok év alatt némi nyomot ő maga is hagyott a plébánia hitéletében.

Boldogok, akiket az Isten meghívott házába, akiknek az Isten háza az otthonuk. – Ez az én boldogság mondásom.

Mindegyik plébánosra jószívvel emlékezünk, mert annak ellenére, hogy mindegyikük szinte teljesen más attitűdű és habitusú ember volt, mégis mindegyikük által jobb emberré lehettünk. Hálásak vagyunk ezért nekik, és a Jóisten jutalmazza meg őket.

Persze az éremnek két oldala van. Az itt megmutatott oldala a szebbik, az amire büszkék lehetünk. A másik oldalon viszont nehézségek, problémák, emberi hibák és tévedések vannak, melyekre nem lehetünk büszkék. Valós vétkek és valótlan vádak – mindkettőt hordozza múltunk 75 év alatt. Egy ilyen jubileumi alkalom nem az emberi botlások szemrehányásának, felhánytorgatásának ideje, ezért ezekről a történetekről most nem beszélünk. A katolikus értékrend, a hitelesség, a példamutatás, a tanúságtétel nélkül nem lettünk igaz keresztények.

Isten bocsássa meg mindazoknak vétkeit, akik Krisztus Egyházát megszegyenítették mások szemében és a világ előtt. És nyerjenek bocsánatot azoknak vétkei, akik másokat szóval vagy tettel meggyengítettek hitükben, akik másokat eltaszítottak Istentől és az Egyháztól.

A jubileum lehetőség, hogy hálát adjunk az isteni gondviselésért, hogy templomot és közös hitet adott nekünk.

Ha az ember egy templomban nő fel, és életének nagy része oda köti, az mély nyomot hagy lelkén, gondolkodásán, életfelfogásán. A templom múltja saját életének múltja, emléke lesz. Eltörölhetetlen, eltüntethetetlen nyom marad ez. Egy kincs lesz bent az ember szívének legmélyén. Így találhatja meg az ember azt a kincset, „amelyet a rozsa nem emészt meg, a moly nem rág meg és a tolvaj nem lop el”. Ez az a kincs, amit nem tud senki elvenni tőlem, és ez az a kincs, amit ajándékba sem tudok másnak odaadni. Pedig szívesen ajándékoznék belőle másoknak is, de lehetetlen. Ezt a kincset mindenkinek magának kell megtalálnia.

Nagyon sok mindent tudnék mondani róla, hogy szerintem mit jelent az ember számára a templom. De nekem a legfontosabb, ami igazán kifejezi a lényegét:

„Békességet hagyok rátok. Az én békémet adom nektek. Nem úgy adom nektek, ahogy a világ adja. Ne nyugtalankodjék a szívetek, s ne csüggedjétek.” (Jn 14,27)

Ezt a krisztusi békét találjuk meg a templomban.

Így énekeljük őszinte szívvel a bibliai történetre írt egyházi énekünket:

„Uram jó nekünk lennünk a te szent hajlékodb.”

Lajos atyának köszönöm, hogy felkérésével alkalmat adott a templom történetének megírására, és így a múltat mások is megismerhetik. De nem csak múltidéző akartam lenni. A legfontosabb célom az volt e pár oldalas írással, hogy bemutassam milyen nagy felelőssége van az Egyháznak a gyerekek nevelésében, a családok lelki gondozásában, a katolikus értékrend és hagyomány megőrzésében. Az Egyházzal, az Isten házával, a lelkipásztorokról, a plébániai életről remélem katolikus hitünk melletti tanúságtételként tudtam nyilatkozni.

Én magam pedig hálás vagyok a Jóistennek, hogy mindazt, amit itt leírtam megadta nekem és családomnak.

Levél a plébániáknak

Elgondolkodtam többször amíg a múltból írtam - miért írom? Sok gondolat jutott eszembe. De egy szó kifejez mindent: Felelősség. „Felelős vagyok a rózsámért.” Sajnos a hitbéli felelősségről ma kisebb káoszt látok. Felelősek vagyunk a világ hitéért! Ez igaz, de nem csak a világegyházért és a hívek csoportjáért vagyunk felelősek, hanem személy szerint egymásért is.

„Legyetek egymás épülésére” (1Tessz5,11)

Több plébánosról írtam itt sok-sok oldalon, mégis most hogy készen vagyok, megláttam azt, hogy mindegyikőjükről azt írtam le, hogy személyes felelősséget érzett irántam, és hogyan szeretett engem. Lehet, hogy plébánosaink építettek harangtornyot, modernizált templomot, plébániát – ezek mind nagyon fontosak,

érdeme nem vitatható, de mégis bennem a szeretet maradt maradandó, felejthetetlen emlék, szegletkő. A szeretetükkel vezettek Isten megismerésére és szeretetére. E sok leírt oldal mondanivalója: csak személyes felelősséggel és szeretetteljes kapcsolatokkal lehet az Egyház hiteles. Amikor már felnőttként én foglalkoztam gyerekekkel és fiatalokkal, valójában semmi mást nem tettem, mint ugyanazt adtam tovább, amit én kaptam gyerekként, fiatakként a templomban. Ez számomra az évek tanúsága: a szeretet példája vezet a szeretetre. Ezt a szeretetet akartam tovább adni, hogy majd ők is tovább adhassák. A gyerek a jövő. Szeressétek a gyerekeket!

*„Szeressétek egymást!
Amint én szerettelek benneteket,
úgy szeressétek ti is egymást.” (Jn 13,34)*

Plébániánk múltjából azt látom, hogy az egymás iránti tiszteletnek és személyes felelősségnek meg kell lennie a plébánián belül is, a munkatársak közt: lelkipásztor, sekrestyés, kántor, hitoktatók, ministránsok, képviselők, segítők közt.

Személyes felelősséggel kell lenni egymás életéért, a lelkéért, a munkájáért. Mert ebből a felelősségből születik a szeretet. Ez a három egymás nélkül nem működik jól. „Egymásnak háttal állva nem lehet imádkozni”- amint szoktam mondani. Ha közöttünk él a szeretet, minden nap új gyümölcsöt fog teremni, mert hitelesek leszünk. A szeretet tesz hitelessé, beszédben is, énekben is, imában is, tanításban is, munkában is.

*„Arról tudják majd meg rólatok, hogy a
tanítványaim vagytok, hogy szeretettel vagytok
egymás iránt.” (Jn 13,35)*

Tisztelet-felelősség-szeretet, erre alapozható az együttműködés. Együttműködés, de hogyan? Az Egyház vezetése hierarchikus, ez indokolt és szükséges. A plébánia működése azonban demokratikusan lehet hatékonyabb, különben ne is nevezzük együttműködésnek. A közös útra csak közös döntések visznek, és így teremhet maradandó. Együtt többre juthatunk, mint egyenként külön úton. Az új nemzedék is ezt fogja megtanulni, és ugyanezt fogja tovább adni. Így épülhet tovább az Egyház nemzedékről, nemzedékre!

*„Ha ketten közületek valamiben egyetértenek a
földön, és úgy kérik, megkapják mennyei
Atyámtól.” (Mt 18,19)*

Más gyakorlati kérdésben is felelőssége van az Egyháznak. Ma sokat halljuk ezt a kifejezést, hogy tanúságtétel. Lehet, hogy én rossz oldalról látom a kérdést, de ezt a szót minha kisajátították volna a megtérő keresztényekre. Mielőtt valaki félreértene, én nagyon örülök személy szerint mindenkinek, aki a templomhoz, az Istenhez közelebb kerül. Magam is láttam az életben sok példát arra, amikor például a hittanra járó gyerek hívta szüleit a templomba, és így lettek vallásukat gyakorló katolikus család. Vagy több példát tudnék mondani arra, hogy a hittanos gyerek keresztelésekor kötöttek szentségi házasságot, vagy a házasságkötéskor lett valamelyik fél elsőáldozó, vagy a gyerek elsőáldozáskor a szülő is elsőáldozó lett, vagy ugyanígy bérnálásakor a család több tagja kérte a bérnálás szentségét. Nagyon sokszor volt alkalmam megtapasztalni, hogy egy családban - akár gyerek, akár szülő, milyen nagy hatással vannak egymásra. Hála Istennek több ilyen családi történetben magam is lehettem „hit-térítő” közvetve vagy közvetlen. Mindig őszinte örömmel fogadtam a hit felé kinyúló embereket, és nem csupán örültem, de Egyházamba teljes szívvel befogadtam őket.

De mára egy kicsit megfordult a világ, legalább is én úgy látom, hallom. A megtérő keresztényeket nagyra becsüljük, de azt akit kisgyerek korától szülei hívőnek neveltek nem tartjuk olyan jelentős értéknek. Néha az az érzésem, hogy ma már szinte „ciki” nem megtérő kereszténynek lenni. Mert bizony hallottam már olyan véleményt, hogy a megtérő keresztény maga válaszotta Krisztust, míg a másik csak beleszületet a vallásba, ezért hiányzik belőle a személyes döntés. Micsoda liberális tévút ez. Ezzel azt akarják mondani, hogy aki beleszületett, az ugyan vallásos, de hitetlen? Ha én nem tudok mondani egy „poénos” történetet, amikor megtértem (mert előtte eltértem) - akkor nem vagyok hiteles katolikus? Ha én az vagyok aki voltam, akkor nem vagyok tanúságtevő?

Egy gondolatban, hadd szóljak azok nevében, akiket „szerencsétlenségükre” hitben neveltek fel. Mi, akik így nőttünk fel, mi is ugyanolyan normális emberek vagyunk, mint más. Mi is voltunk gyerekek, fiatalok és lettünk felnőttek. Nekünk is volt és van véleményünk hitről is, Egyházzal is. Saját önálló véleményünk. Nem a szüleink-nagyszüleink véleménye, hanem a miénk. Attól, hogy az embert gyerekkorában hitre nevelték, a

saját lelkesége az emberben egy fejlődés folyamata. Mondhatnám úgy is, hogy hitünkért nekünk is meg kellett küzdeni. Nekünk is felkínálta az élet sokszor az egyszerűbb utakat. Így nekünk is az életben többször döntenünk kellett - hogy akarunk-e a hitben megmaradni, vagy nem? Hogy kicsit akarunk benne maradni, vagy nagyon? Hogy akarjuk-e hitünket gyakorolni, akarunk-e vallásosan élni, vagy nem? De amint látjuk az élet tanúságát, vannak aki az igen mellett döntöttek, és vannak akik a nem mellett. Ezért jó lenne, ha egyenrangú „egyház-polgárságot” kapnánk a megtérő keresztényekkel.

Engedjétek meg, hogy a „született katolikusok” nevében hálát adjak a Jóistennek, hogy olyan nagyszülőket és szülőket adott nekünk, akik életük legnagyobb értékének hitüket tartották, és szülői hivatásukat hitük megélésében terjeszték.

Köszönjük nekik, hogy a tőlük kapott lelki értékek megóvtak minket a tévutaktól, a bizonytalanságtól, a céltalan keresgetéstől. Köszönjük, hogy kérdéseinkre egyértelmű választ kaptunk, hogy az életben eligazító határozott értékrendet adtak nekünk szavukkal és példájukkal. Köszönjük, hogy általuk már kisgyermekként az Egyház tagjai lehettünk, és megismerhettük katolikus vallásunkat, liturgiánkat, hagyományainkat. Köszönjük, hogy Isten megismerésében élettapasztalaink és istenélményük megosztásával segítettek minket. Köszönjük, hogy mikor már felnőtünk, akkor is segítettek tanácsaikkal a házasság szentségeben élni és megmaradni, a gyerekeinket szeretettel és bölcsességet keresve nevelni. Köszönjük, hogy nem csupán földi életet adtak nekünk, hanem az örök élet hitét is. Köszönjük, hogy hitünk megerősödött nagyszüleink, szüleink üdvösségében. Hálásak vagyunk mindazért a gondoskodásért és szeretetért amit tőlük kaptunk, és hálásak vagyunk a Jóistennek, hogy hitre építhető életet adott nekünk.

Köszönjük, hogy gyerekeinket mi is hitben tudtunk felnevelni. Köszönjük, hogy láthattuk és éreztük gyermekségük őszinte Istenszeretetét. Köszönjük, hogy kamaszkoruk kérdéseiben, önálló lelkeségük kialakulásában hitünkkel segíthettük őket. Köszönjük, hogy lelki békességet ad nekünk, hogy gyerekeink katolikus értékrendű, határozott elvekkel élő felnőtt emberekké lettek, akik hitünket megőrzik és majd továbbadják.

Hálásak vagyunk neked Istenünk családunkért, hitünkért! Hálásak vagyunk, hogy imáinkban rád bízhatjuk egymást.

Az Egyház hitelessége a személyes felelősségben, szeretetben az együttműködésben van. Ezt szerettem volna leírni a „Emlékeim a templomról - A plébánia pedagógiája” írásban. Talán sikerült.

Találjátok meg a csendet és a békét! Mert a csendben van az Isten, és a békében a szeretet! Ez tesz Isten népévé! Ez számomra 50 év tanúsága.

Deo Gratias!

2015. június 7 - Úrnapja

Jh.Betti

Szolgáló hittan (www.szolgalohittan.hu)

„Szeretettel szolgáljatok egymásnak.” Gal 5,13

*A csend gyümölcse az ima.
Az ima gyümölcse a hit.
A hit gyümölcse a szeretet.
A szeretet gyümölcse a béke.
Ámen. (Teréz anya)*

TARTALOMJEGYZÉK

Rákoscabai Szent Erzsébet templom - Plébániai kronológia	2
"EMLÉKEIM A TEMPLOMRÓL"	4
ELŐSZÓ	4
PLÉBÁNIA IDŐK ÉS PLÉBÁNOSOK	6
1933-40 templomépítés Lokaicsek Károly esperes atya vezetésével	6
1940-59 hitoktató majd plébános Kránitz Mihály atya	7
1959-76 plébános Lux Miklós atya	8
Lux Miklós atya személye	8
Lux Miklós atya– A lelkipásztor	8
Lux Miklós atya – Az építő	10
1976-84 plébános Zsóka Sándor atya	10
Zsóka Sándor atya személye	10
Zsóka Sándor atya – A lelkipásztor	11
Zsóka Sándor atya – Az építő	17

1984-1995 plébános Enzsöl Ellák	17
Enzsöl Ellák atya személye	17
Enzsöl Ellák atya – A lelkipásztor	18
Enzsöl Ellák atya – Az építő	23
1995-2004 plébános Érszegi Gábor atya	23
Előszó – A plébánia élete 1995 őszén	23
Érszegi Gábor atya személye	25
Érszegi Gábor atya – A lelkipásztor	26
Templom - ünnepek	26
Közösségi munka	27
Szolgáló – plébániai újság	28
Hitoktatás	28
Hittanos táborozások	30
Karácsonyi hittanos előadások	31
Szent Erzsébet közösségi nap	31
Pünkösdi Kórustalálkozó	31
Egyéb ünnepek és rendezvények	32
Különleges alkalmak:	32
Miserend – Diák mise	32
Diakónus és papszentelés	33
50 éves Egyházközségi jubileum	33
Millennium	33
Képviselőtestület	33
Külső kapcsolatok	34
Missziós év: 2004	34
Érszegi Gábor atya – Az építő	35
Utószó: Ahogy barátai ismerték Gábor atyát	36
2005-től plébános Szőke Lajos atya	41
2005 január - augusztus	41
2005. augusztus 15	42
Új utat kaptam Istentől	43
Események a plébánia életében 2005 augusztus 15 után	45
UTÓSZÓ	46
Levél a plébániáknak	47

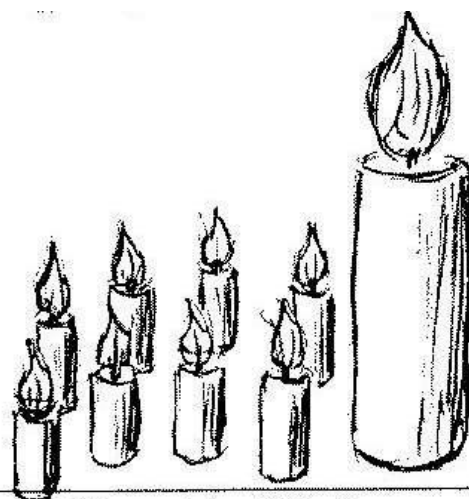
Hegyi Éva

A hitoktató imája

*Uram! Szívemből köszönöm neked,
hogy reám bíztad kedvenceidet,
és én lehettem köztük magvető,
hogy kicsírázzék bennük a Jövő.*

*Most hálát adok minden sikerért,
s minden kudarcért, ami néha ért,
mert nem hagyod, hogy elbízam magam,
de szárnyat adsz, hogy küzdjek boldogan.*

*Ó nem kívánok Tőled semmi bért,
csak dolgozhassak még országodért,
s lelkemnek most csak egy nagy vágya van:
hogy Te öleld meg őket általam.*

*Ti vagytok a föld sója.
Ti vagytok a világ világossága.
A ti világosságotok úgy ragyogjon
az emberek előtt, hogy lássák
jótetteiteket és dicsőítésértetek a
mennyei Atyát.*